ŠENTJERNEJSKO glasilo

GLASILO OBČINE ŠENTJERNEJ – Letnik XXII – Številka 149 – Februar 2021

03 : OBČINA OBVEŠČA
Zelena luč za dom starejših občanov v občini Šentjernej

14 : GOSPODARSKI UTRIP
MZ KLAS d. o. o. – obeležili 30 let obstoja

36 : NASVET ZA VAS
Pomembna je kvaliteta življenja

IZPOSTAVLJAMO

OBČINA OBVEŠČA

04 Svetniki soglašali z odkupom koncesije
09 Vpis v Vrtec Čebelica Šentjernej

OBRAZI OBČINE

16 Pogovarjali smo se z Boštjanom Koširjem

VRTIČKARJI SPOROČAJO

27 Korona zgodba

PIŠE:
Sabina Jordan Kovačič,
odgovorna urednica

Cenjene bralke in cenjeni bralci,

pred vami je prva letošnja številka Šentjernejskega glasila. Mesec februar, mesec kulture, se bliža h koncu.

Z osrednjo prireditvijo, ki sta jo organizirali Občina Šentjernej in Osnovna šola Šentjernej, smo počastili slovenski kulturni praznik in se poklonili velikemu literatu Francetu Prešernu. Njegova dela tudi 172 let po njegovi smrti še vedno veljajo za neprecenljivo literarno stvaritev. Spomnimo se kulture vsak dan, saj smo del nje tudi mi vsi. Med kulturno ustvarjanje spada tudi naše soustvarjanje občinskega glasila z vsemi vami, ki sodelujete z nami. Hvala za vaše prispevke in ustvarjajmo še naprej, kot najbolje znamo.

Marec je že pred vrati, mesec, ki je posvečen ženskam, materam in navsezadnje tudi družini. Vsem bralkam v imenu uredniškega odbora glasila želim vse dobro ob prihajajočem dnevu žena in materinskem dnevu. Izkoristite dni za odhod v naravo.

Prijetno branje vam želim.

Šentjernejsko glasilo, glasilo občine Šentjernej, letnik XXII, številka 149, februar 2021. Odgovorna urednica: **Sabina Jordan Kovačič**, pomočnica odgovorne urednice: **Anita Petrič**, članice uredniškega odbora: **Mojca Lampe Kajtna**, **Darija Kovačič**, **Andreja Topolovšek**, izdajatelj: **Občina Šentjernej**, oblikovna zasnova in prelom: **Uroš Duh**, tisk: **Tiskarna Jordan Krško**, naklada: **2300 izvodov**, fotografija na naslovnici: **sprehod ob Lačnem potoku**, foto: **Tanja Jakše Gazvoda**. Šentjernejsko glasilo je vpisano v razvid medijev Ministrstva za kulturo RS pod zaporedno številko 138. **ISSN 1581-6001**. **Prispevke lahko pošljete na elektronske naslove: sentjernej@siol.net, jordan.sabina@gmail.com ali anita.petric@sentjernej.si** ter na naslov **Občina Šentjernej, Prvomajska cesta 3a, 8310 Šentjernej**, s pripisom **"Za Šentjernejsko glasilo"**. Uredništvo si pridržuje pravico do presoje o primernosti člankov glede na novinarski kodeks in po dogovoru z avtorjem članka.

NASLEDNJA ŠTEVILKA IZIDE KONEC MARCA 2021.
Vaše prispevke nam pošljite najpozneje do 15. marca 2021.

OD BESED K DEJANJEM

Spoštovani,

preteklo leto smo zaključili z uspešno izvedenim odkupom koncesije za odvajanje in čiščenje odpadnih voda. Aktivnosti občine za odkup so se s sklepom občinskega sveta pričele že sredi leta 2018, da se odvajanje in čiščenje odpadnih voda ne izvaja več kot koncesionirana dejavnost, temveč kot javna služba. Občina je poskušala že v letih 2018 in 2019 pridobiti potrebna finančna sredstva za odkup koncesije, vendar je bila pri iskanju ustreznih bančnih virov neuspešna. Glavni oviri sta bili visoka zadolženost občine ter enostranski način odkupa, ki bi zelo verjetno pomenil pričetek sodnih postopkov in dodatna finančna bremena. Po volitvah, v letu 2020, smo ponovno pričeli s postopkom odkupa, vendar smo najprej nekoliko znižali zadolženost občine, za tem pa smo s koncesionarjem pričeli pogovore o sporazumnem odkupu, bankam pa smo na številnih sestankih dopovedali, da gre za investicijo, saj želimo od koncesionarja le odkupiti še neodplačani del čistilne naprave. Po številnih pogajanjih s koncesionarjem smo glede odkupa dosegli sporazum, na ta način smo odpravili nevarnost tožb in dodatnih stroškov ter z investicijskim načrtom prepričali banko ter Ministrstvo za finance, da gre za investicijo, ki ni rizična in je za občino koristna. Čistilna naprava je sedaj v občinski lasti, izvajanje dejavnosti pa izvaja naše javno podjetje EDŠ. Drag kredit smo nadomestili z bistveno bolj ugodnim, stroške delovanja čistilne naprave pa smo na ta način bistveno znižali. Prihranek bomo uporabili za številne ostale prepotrebne investicije.

V januarju smo pričeli s pripravo Operativnega programa odvajanja in čiščenja odpadnih voda, ki bo za vsa naselja v občini določil način izvedbe čiščenja, obenem pa bo tudi omogočil sprejem pravilnika za subvencioniranje malih komunalnih čistilnih naprav in izplačilo subvencij za vse, ki ste male čistilne naprave že vgradili.

Tudi mesec februar je prinesel dobre novice. Najprej so nam z Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti sporočili, da je strokovna komisija, ki je presojala prijave za pridobitev koncesije za institucionalno varstvo starejših, ministru predlagala, da za lokacijo v občini Šentjernej podeli koncesijo. To pomeni, da po podpisu koncesijske pogodbe med ministrstvom in družbo SeneCura, ki je investitor, slednja lahko prične s pripravo dokumentacije in gradnjo doma starejših v Šentjerneju. To je odlična novica, saj v našem kraju dom starejših zelo potrebujemo, obenem pa bo mogoče za tem v sodelovanju z domom starejših razvijati tudi ostale prepotrebne oblike celostne in dolgotrajne oskrbe naših starejših občank in občanov. V preteklem tednu so nam z Ministrstva za infrastrukturo posredovali sklep, da so odobrili našo vlogo za pridobitev nepovratnih finančnih sredstev za izvedbo energetske sanacije javnih objektov, in nam namenili 1.191.054 evrov nepovratnih sredstev. Investicija bo potekala na stavbah osnovne šole v Šentjerneju in Orehovici, kulturnem centru, zdravstveni postaji in občinski stavbi. Upravičena vrednost naložbe znaša 2.430.724 evrov. Z izvedbo bomo pričeli letos, končali pa v letu 2022.

Pust je, kot kaže, premagal zimo. Prepričan sem, da bomo s skupnimi močmi in sodelovanjem tudi mi premagali virus.

Prijetno in uspešno delo vam želim v vinogradih, sadovnjakih in vrtovih. Učencem, dijakom in študentom pa prijazno vrnitev v šolsko okolje in med svoje vrstnike.

Jože Simončič, *vaš župan*

Spoštovane žene in dekleta,
ob 8. marcu - mednarodnem dnevu žena in prihajajočem materinskem dnevu, vam iskreno voščimo ter želimo vse dobro. Naj vam drobne stvari prinašajo veliko veselja in zadovoljstva.

župan Jože Simončič
s sodelavci

ZELENA LUČ ZA DOM STAREJŠIH OBČANOV V OBČINI ŠENTJERNEJ

ANITA PETRIČ

Že več kot 15 let se v občini Šentjernej kaže potreba po izgradnji doma starejših občanov, a do realizacije do sedaj ni prišlo. Šentjernejski starostniki, ki starosti ne morejo preživljati doma, so tako nameščeni v bližnjih domovih po širši okolici. A kot kaže, bo kmalu drugače. Župan Občine Šentjernej Jože Simončič je 25. septembra 2020 sklical občinske svetnike Občine Šentjernej na 3. izredni seji, ki so po obrazložitvi predloga gradiva soglašali z izdajo soglasja h kandidaturi za pridobitev koncesije za opravljanje institucionalnega varstva v domovih za starejše v občini Šentjernej podjetju SeneCura Š dom starejših občanov d. o. o. Občinski svetniki so se v celoti seznanili z idejno zasnovo doma starejših in programom socialne oskrbe v občini Šentjernej, ki jo je predstavil Robert Žvižaj, predstavnik podjetja SeneCura Š dom starejših občanov d. o. o. Podjetje SeneCura je 16. 2. 2021 sporočilo, da je bilo na javnem razpisu za podelitev koncesije za institucionalno varstvo za starejše uspešno. Na javni razpis Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je prispelo 21 ponudb. Od popolnih 18 ponudb, je bila izbrana tudi ponudba podjetja SeneCura. Strokovna komisija je vse popolne ponudbe posredovala v mnenje Socialni zbornici Slovenije. Le-ta je izdala pozitivno mnenje 15 ponudnikom. Na podlagi točkovanja po kriterijih in merilih javnega razpisa je SeneCura Š dom starejših občanov d. o. o. prejelo 85 točk. Tako je strokovna komisija predlagala, da se podjetju SeneCura Š dom starejših občanov d. o. o. podeli koncesija za opravljanje storitve institucionalnega varstva v domovih za starejše. Na osnovi analize potreb in povpraševanja bo tako koncesionar gradil v večini enoposteljne sobe (pri kapaciteti 150 postelj bo le 10 sob dvoposteljnih). V skladu z veljavnimi predpisi se bo DSO Šentjernej vključil v dograjevanje mreže institucionalnega varstva starejših in na osnovi programa izvajal javno službo.

Podjetje SeneCura Š dom starejših občanov d. o. o. je vodilni upravljavec ustanov za zdravstvene storitve ter oskrbo in zdravstveno nego. Podjetje je na področju inovativnosti prejela več priznanj za kakovost in inovacije. SeneCura Š dom starejših občanov d. o. o. upravlja v Sloveniji s tremi domovi za ostarele oz. pod znamko OptimaMed tudi s centrom za dializo. Glavno vodilo pri širitvi je doseganje najboljše kakovosti v oskrbi in negi v skladu s sloganom SeneCura »blizu ljudem«. Ta predstavlja osrednjo podjetniško filozofijo skupine, ki predstavlja osnovo za uspešno sožitje med stanovalci, družinskimi člani, osebjem družbe in zaposlenimi v sektorju oskrbe in nege starejših. V ospredju je koncept spoštovanja vseh ljudi – s posameznikom vedno v središču pozornosti. Poleg tega SeneCura nudi odlično oskrbo za osebe z demenco, intenzivno nego, nego bolnikov v trajnem vegetativnem stanju, bolniško oskrbo. Ustanove za oskrbo in zdravstveno nego pri SeneCuri ponujajo raznoliko ponudbo za dolgotrajno in kratkotrajno bivanje z različnimi poudarki.

Ko bo pristojno ministrstvo ponudniku izdalo odločbo, s katero mu bo podelilo koncesijo za opravljanje storitve institucionalnega varstva v domovih za starejše, se bodo lahko postopki za pričetek projekta pričeli. Kot kaže, se v Šentjerneju za naše starostnike piše novo poglavje kvalitetne oskrbe. ■

NAJAVA JAVNEGA RAZPISA ZA DODELITEV FINANČNIH SREDSTEV ZA OHRANJANJE IN RAZVOJ KMETIJSTVA IN PODEŽELJA V OBČINI ŠENTJERNEJ V LETU 2021

ANITA PETRIČ

ARHIV OBČINE ŠENTJERNEJ

Komisija za kmetijstvo Občine Šentjernej se je sestala na 8. redni seji dne 17. 2. 2021, kjer so člani komisije sprejeli sklep, da se Javni razpis za dodelitev finančnih sredstev za ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja v Občini Šentjernej za leto 2021 objavi z dne 1. 3. 2021 in bo odprt do 15. 4. 2021. Občina Šentjernej bo tako razpisala nepovratna finančna sredstva za ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja za leto 2021 že veliko poprej, kot je to storila zadnjih nekaj let. Sredstva se dodeljujejo po pravilih o dodeljevanju državnih pomoči v kmetijstvu, skladno z Uredbo komisije (EU) št. 702/2014 in Uredbo komisije (EU) št. 1407/2013 in so zagotovljena v proračunu Občine Šentjernej za leto 2021 v skupni višini 80.000 evrov na proračunski postavki 11001 – Sofinanciranje programov v kmetijstvu. Razpisna dokumentacija bo od dneva objave do izteka prijavnega roka dosegljiva na spletni strani Občine Šentjernej www.sentjernej.si pod rubriko »javni razpisi« ali pa jo boste vlagatelji lahko dvignili v času uradnih dni na občini. Javni razpis bo prav tako objavljen v Uradnem vestniku Občine Šentjernej 1/2021, ki ga vsa gospodinjstva v občini prejmete na dom. ■

Poročilo s 5. izredne seje Občinskega sveta Občine Šentjernej

OBČINSKI SVETNIKI SOGLAŠALI Z ODKUPOM KONCESIJE

ANITA PETRIČ

Občinski svet Občine Šentjernej je imel v torek, 22. decembra 2020, 5. izredno sejo. Izredna seja je bila sklicana skladno z 29. členom Poslovnika Občinskega sveta Občine Šentjernej zaradi nujnosti nadaljnjih potrebnih postopkov odkupa koncesije odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode na območju občine Šentjernej, ki so kasneje omogočili realizacijo odkupa do 31. 12. 2020. Tudi tokrat je seja, zaradi zagotavljanja primerne varnostne razdalje in vseh ostalih priporočil NIJZ-ja, potekala v rdeči dvorani Kulturnega centra Primoža Trubarja. Na dnevnem redu je bila le ena točka dnevnega reda z naslovom Sporazum o odkupu koncesije odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode na območju občine Šentjernej in o sporazumni ureditvi vseh razmerij s koncesionarjem. Podrobnejšo obrazložitev so na izredni seji podali župan Jože Simončič, s finančnega vidika mag. Saša Jerman iz družbe Jerman&Bajuk d. o. o. in s pravnega vidika dr. Aleksij Mužina iz Odvetniške pisarne Mužina, Žvipelj in partnerji d. o. o. Prisotni občinski svetniki so soglasno sprejeli predlagan sklep. Po potrditvi odkupa koncesije s strani Občinskega sveta Občine Šentjernej je tako župan Občine Šentjernej skladno z odlokom izdal sklep o izvedbi prevzema izvajanja gospodarske javne službe odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode na območju Občine šentjernej s strani JP EDŠ, d. o. o. Šentjernej. Sledili so izvedba in podpis notarskega zapisa pogodbe o odkupu oziroma sklenitev dogovora o odkupu v obliki sodne poravnave ter izbris stavbne pravice iz zemljiške knjige. Plačilo za odkup koncesije je bilo izvedeno dne 30. 12. 2020. Primopredaja čistilne naprave Šentjernej se je izvedla 31. 12. 2020. JP EDŠ, d. o. o. Šentjernej je tako pričel z izvajanjem predmetne gospodarske javne službe s 1. 1. 2021.

Več o odkupu koncesije in izvajanju javne gospodarske službe odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode na območju občine Šentjernej izveste v prihodnji številki glasila. ■

EVROPSKA UNIJA
KOHEZIJSKI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

ODVAJANJE IN ČIŠČENJE ODPADNE VODE V POREČJU REKE KRKE – OBČINA ŠENTJERNEJ

JANEZ HROVAT & ANITA PETRIČ

MITJA MLAKAR & EMIL TURK

Projekt »Odvajanje in čiščenje v porečju Krke – občina Šentjernej« je eden izmed 28 projektov, uvrščenih v Dogovor za razvoj regije jugovzhodna Slovenija, ki sta ga leta 2017 (dopolnitev avgusta 2018) podpisala Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Razvojni svet razvojne regije Jugovzhodna Slovenija.
Občina Šentjernej je zaprosila za sredstva za sofinanciranje operacije »Odvajanje in čiščenje v porečju Krke – občina Šentjernej« v razmerju: sredstva KS: 85 % in proračun RS: 15 %.

Opis del iz projekta PZI in javnega naročila: v okviru javnega naročila gradnje kanalizacije v aglomeraciji Vrh pri Šentjerneju, bo dograjen sistem komunalne kanalizacije v aglomeraciji Vrh pri Šentjerneju, edini v naši občini z več kot 2000 populacijskih enot. K obstoječim cca. 17 kilometrom kanalizacije, ki je povezana s centralno čistilno napravo v Šmalčji vasi, bo zgrajeno še približno 2,1 kilometra gravitacijskih vodov, nekaj več kot 280 metrov tlačnih vodov, 2 črpališči, 2 hišni črpališči, vgrajenih pa bo tudi 7 malih komunalnih čistilnih naprav. Po končani naložbi bo ta aglomeracija (2525 PE) v celoti pokrita. Naselja v aglomeraciji Vrh pri Šentjerneju so: Šentjernej, Vrh pri Šentjerneju, Gorenja Brezovica, Dobravica in Šmalčja vas.

Vrednost gradbenih del na osnovi popisov iz projekta PZI in javnega naročila je 824.063,93 evrov brez DDV. Skupna vrednost naložbe znaša 994.471,79 evrov brez DDV. Občina je bila uspešna pri črpanju evropskih kohezijskih sredstev v višini 665.780,20 evrov. Kot najugodnejši izvajalec je bilo izbrano podjetje Kostak d. d. s partnerjem Gradnje Boštanj d. o. o. Pripravljalna dela so se pričela takoj po podpisu pogodbe (30. 9. 2020), gradbena dela pa v decembru lansko leto. Investicija bo zaključena v roku 20 mesecev.

Izgradnja kanalizacije v aglomeraciji Vrh pri Šentjerneju obsega:

- izgradnjo približno 700 m gravitacijskega voda, 250 m tlačnega voda in črpališče na trasi Gorenja Brezovica–Drganče,
- izgradnja približno 500 m gravitacijskega voda na relaciji Gorenja Brezovica–Karlovček,
- izgradnja približno 550 m gravitacijskega voda na relaciji Vrh–Karlovček,
- izgradnja približno 90 m gravitacijskega voda na Gmajno,
- izgradnja približno 90 m gravitacijskega voda na relaciji COŽ–Gorišek,
- izgradnja približno 150 m gravitacijskega voda na relaciji Novomeška–Tratar,
- izgradnja približno 200 m gravitacijskega voda na relaciji Dobravica–Grubar.

Trenutno poteka gradnja kanala na Gmajno, COŽ–Gorišek, Dobravica–Grubar, izveden pa je že kanal Novomeška–Tratar.

Operacija se izvaja v okviru:

Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020,

- prednostne osi 6 ***»Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti«***,
- prednostne naložbe 6.1 ***»Vlaganje v vodni sektor za izpolnitev zahtev pravnega reda Unije na področju okolja ter za zadovoljitev potreb po naložbah, ki jih opredelijo države članice in ki presegajo te zahteve«***,
  - specifični cilj ***»Zmanjšanje emisij v vode zaradi izgradnje infrastrukture za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda«***.

Glavni cilji projekta so: zaščititi okolje, zmanjšati emisije fekalnih voda v podtalje in v reko Krko, izpolniti zakonske obveznosti glede komunalne infrastrukture, ohraniti kakovost pitne vode in narave, ki sta sedaj izpostavljene možnosti onesnaženja s komunalno odpadno vodo (na območjih brez kanalizacije), slediti urbanističnemu razvoj Šentjerneja tudi na področju odvajanja fekalnih voda, omogočiti prebivalcem, ki še nimajo te možnosti, da odpadne vode odvajajo v kanalizacijo, dvigniti komunalni standard občine Šentjernej ter izboljšati življenjski standard prebivalcev oziroma zagotoviti kakovostnejše bivalno okolje v območju investicije. ■

Investitor in ostali udeleženci pri gradnji so razvidni iz postavljene gradbiščne table. Gradbiščna tabla je postavljena v predpisani obliki, vsebini in na objektu primerno vidnem mestu.

Izgradnja kanalizacije je izrazito linijski objekt, ki se izvaja zelo razpršeno in je nemogoče ograditi celotno območje, na katerih se bo bodoči objekt izvajal. Skrb za varnost objekta, življenje in zdravje ljudi se izvaja skladno z Varnostnim načrtom, Uredbo o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih in s konstantnimi pregledi koordinatorja za varstvo pri delu imenovanega s strani naročnika, ter tudi s pregledi službe zadolžene za varstvo pri delu s strani podjetja Kostak d. d. Na fotografiji je razvidno zavarovanje premičnih gradbišč proti okolici.

UROŠ JERIČ

V januarju se je izvajala zimska služba, redni pregledi cest, preventivni posipi, ter v primeru snežnih padavin strojno pluženje snega s cestišča in ročno odmetavanje snega na avtobusnih postajališčih in prehodih za pešce.
Pri vzdrževanju cest in javnih površin smo sanirali prepust v naselju Mihovica in jašek v naselju Dobravica. V času primernih vremenskih razmer so se uredile makadamske poti: Groblje–Šentjernej, povezovalna pot med šolo in vrtcem v Orehovici, Polhovica, Prapreče, Draškovec, Ledeča vas–Brezje.
V naselju Čadraže ter na Tolstem Vrhu sta se uredila ekološka otoka s podstavki in zaščitno ograjo. Na novo se je izdelal ekološki otok v naselju Vrh pri Šentjerneju. V dveh primerih smo posredovali zaradi porušenega drevja na cesto. ■

ODPADNO JEDILNO OLJE LAHKO ODLAGAMO V ZRC ŠMALČJA VAS

Obveščamo vse občane, da lahko dostavite odpadno jedilno olje v Zbirno reciklažni center Šmalčja vas, kjer imajo za ta namen poseben zbiralnik.

ANITA PETRIČ &
KOMUNALA NOVO MESTO D. O. O.

UROŠ JERIČ

NAVODILO: olje ohladite in ga zlijte v steklen kozarec, steklenico ali plastenko. Posodo z oljem prinesite v zbirni center.
Obstaja podatek, da 1 l olja onesnaži 1000 l vode, saj na gladini vode tvori tanko nepropustno plast, ki otežuje kroženje kisika med vodo in zrakom.
Zlivanje olja od peke v odtok ali stranišče lahko povzroči resne težave in škodo naravnemu okolju, odtočnim cevem in čistilnim napravam. Odpadno jedilno olje moti proces naravne razgradnje: če ga odvržemo med biološke odpadke, na kompost ali drugam v naravo, ga morajo mikroorganizmi razgrajevati več let. Poleg tega se odplaknjeno olje počasi nalaga na stene kanalizacijskih cevi, kar sčasoma oteži prehod ostalih odplak, povzroči neprijetne vonjave in privabi male glodavce.
Prevreto olje ni biološko razgradljivo in ga je zato potrebno ločeno zbirati in odlagati. Primerno odstranjeno odpadno olje se lahko celo ponovno uporabi s predelavo do biodiesela, ki ga lahko uporabimo kot gorivo in glicerina, ki se ga uporablja v farmacevtski industriji.
Na sami čistilni napravi 1 l odpadnega olja predstavlja onesnaženost odpadne vode, ki jo proizvede 19 ljudi v enem dnevu. Za lažjo predstavo, manjše, hišne čistilne naprave so navadno projektirane v zmogljivosti za čiščenje onesnaženosti odpadne vode, ki jo proizvede 4 do 12 ljudi v enem dnevu.
Olje se tudi oprijema opreme, kar lahko posledično privede do višjih stroškov čiščenja odpadne vode, poleg tega pa odpadno olje v odpadni vodi tudi spodbuja rast bakterij, ki motijo optimalen proces čiščenja odpadne vode.
Če čistilna naprava nima mehanizma za ločeno zbiranje maščob, obstaja velika verjetnost, da bo odpadno olje tudi na iztoku iz čistilne naprave in s tem v okolju, in v našem primeru v podtalnici.
Če odpadno jedilno olje konča v greznici ali mali komunalni čistilni napravi, se izloči na površino in onemogoči vnos zraka do odplak, kar povzroči slabo delovanje ali celo prekinitev delovanja greznice oziroma male komunalne čistilne naprave.
V Sloveniji iz takšnega olja izdelujejo naravne sveče, ki so odličen nadomestek parafinskim svečam.
Skupaj skrbimo za čisto okolje! ■

PRORAČUN OBČINE ŠENTJERNEJ ZA LETO 2021 SPREJET

Proračun Občine Šentjernej za leto 2021 je sprejel Občinski svet Občine Šentjernej na svoji 13. redni seji dne 21. 12. 2020 in znaša dobrih 8,6 milijonov evrov.

ANDREJA TOPOLOVŠEK

PRIHODKI – iz katerih virov občina pridobiva sredstva v proračun?

Občina pridobiva sredstva iz različnih virov. Glavni vir so **davčni prihodki**, ki predstavljajo 67,3 % vseh prihodkov (med njimi največji delež predstavlja dohodnina, ki jo občini nakazuje država, ostala sredstva so davki – na premoženje, na dediščine in darila, na dobitke od iger na srečo, na promet nepremičnin in okoljske dajatve, ki so namenski prihodki); **nedavčni prihodki** pomenijo med vsemi prihodki 9,8 % delež (najemnina od upravljanja z občinsko komunalno infrastrukturo, prihodki koncesij, občinske takse, globe, udeležba na dobičku Komunale Novo mesto, prihodki od komunalnih prispevkov in prihodki od prodaje blaga in storitev); **kapitalski prihodki** in **donacije** (to so prihodki od prodaje občinskega premoženja – kmetijska in stavbna zemljišča in sredstva od prejetih donacij), ki so planirani za nekaj manj kot dva odstotka vseh prihodkov in **transferni prihodki**, ki predstavljajo skoraj 21,3 % celotnih prihodkov, kamor sodijo sredstva za tekočo porabo in investicije iz državnega proračuna in iz sredstev EU.

ODHODKI – v katere namene občina usmerja proračunska sredstva?

Za tekoče proračunske izdatke (plače, prispevki, izdatki za blago in storitve, najemnine, energija, voda, komunalne storitve, članarine, obresti, proračunski rezervi) je namenjeno 26,04 % proračunskih sredstev, 33,2 % proračuna se deli na tekoče transfere (kmetijske subvencije, subvencioniranje obrestne mere podjetniških kreditov, nadomestila ob rojstvu otrok, plačilo družinskega pomočnika, regresiranje prevozov učencev, plačilo predšolske vzgoje …) in kar 40,7 % proračuna je namenjenih za investicijske odhodke in investicijske transfere (novogradnje, obnove, nakupi zemljišč, projektna dokumentacija, nadzor, nakup računalniške, pisarniške in druge opreme in investicijski transferi javnim zavodom).

Največji delež sredstev na področju družbenih dejavnosti je namenjen varstvu in vzgoji predšolskih otrok (1,5 milijona evrov za plačilo razlike med ceno programov vrtca in plačili staršev). V financiranje osnovnega šolstva je usmerjenih 174 tisoč evrov, v glasbeno šolo 16 tisoč evrov in za plačilo prevozov učencev v šolo in nazaj 140 tisoč evrov.

Občina Šentjernej namenja kar 271 tisoč evrov za področje socialnega varstva, ki vključuje socialno varstvo invalidov, starejših (dejavnost izvajanja pomoči na domu in bivanje v splošnih in posebnih socialnih zavodih), materialno ogroženih in drugih ranljivih skupin ter varstvo otrok in družine preko pomoči staršem ob rojstvu otrok.

Občina Šentjernej namenja 24 tisoč evrov za povečanje zaposljivosti občanov preko javnih del, financira mrliško ogledne službe in izvedbo deratizacije.

Za programe v kulturi je v letu 2021 planiranih dobrih 246 tisoč evrov. V proračunu so načrtovana sredstva tudi za programe športa v višini 550 tisoč evrov, kamor je, poleg sofinanciranj športnih programov in tekočega vzdrževanje športnih objektov, planirana investicija ''dozidava športne dvorane pri OŠ Šentjernej''.

Občina Šentjernej v letu 2021 namenja 40 tisoč evrov za podporo razvoju malega gospodarstva in turizma.

Za področje kmetijstva je v proračunu letošnjega leta planiranih 80 tisoč evrov za kmetijske subvencije.

PLANIRANE VEČJE OBČINSKE INVESTICIJE IN PROJEKTU V LETU 2021:

- izgradnja Industrijsko storitvene cone (ISC) Sejmišče Šentjernej,
- izgradnja posameznih odsekov kanalizacijskega sistema v aglomeraciji Vrh pri Šentjerneju v okviru projekta ''Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju reke Krke'',
- dokončanje projekta Hidravlična izboljšava vodovodnega sistema osrednje Dolenjske,
- projekt Šentjernejska učna pot,
- celovita energetska prenova javnih objektov v lasti Občine Šentjernej,
- ureditev infrastrukture v Gor. Vrhpolju,
- nadaljevanje izvedbe zamenjave svetilk javne razsvetljave,
- ureditev infrastrukture v naselju Drama in Roje in v Dol. Stari vasi (II. faza),
- pridobitev Operativnega programa odvajanja in čiščenja odpadnih voda na območju občine Šentjernej,
- ureditev parkirišč pri Osnovni šoli Orehovica in
- izdelava Občinskega prostorskega načrta (OPN) …

Poleg zgoraj navedenih večjih investicij in projektov ter tekočih obveznosti je še veliko drugih področij, za katere je lokalna skupnost dolžna poskrbeti. Nekaj teh navajamo v nadaljevanju:

- tekoče letno in zimsko vzdrževanje lokalnih, krajevnih cest in javnih poti ter gozdnih cest na celotnem območju občine;
- skrb za obratovanje Zbirno reciklažnega centra Šentjernej in centralne čistilne naprave ter kanalizacijskega omrežja;
- naloga občine je tudi sanacija črnih odlagališč, urejanje in vzdrževanje ekoloških otokov, pokopališč, vzdrževanje hidrantov in vodovodnega sistema na območju občine.
- primarna naloga občine je tudi, da skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč, organizira pomoč in reševanje za primere elementarnih in drugih nesreč, organizira izvajanje pokopališke dežurne službe in druge vzporedne aktivnosti.

Celoten dokument proračuna za leto 2021 je objavljen na spletni strani Občine Šentjernej www.sentjernej.si. ■

MOŽNOST BREZPLAČNEGA TESTIRANJA NA COVID-19

ANITA PETRIČ

EMIL TURK

Še vedno, vsak torek in četrtek, vse od novega leta, poteka v avli Kulturnega centra Primoža Trubarja brezplačno množično testiranje na covid-19 s hitrimi testi. Na odvzem brisa se ni potrebno posebej naročati. S sabo morate imeti **osebni dokument** ali **kartico zdravstvenega zavarovanja**. Preprosto pridete na lokacijo, kjer vam usposobljeno osebje odvzame bris. **Od 8.00 do 10.00 je testiranje namenjeno zaposlenim s področja vzgoje in izobraževanja, od 10.00 do 12.00 pa je testiranje namenjeno za splošno populacijo.**

Še nekaj statističnih podatkov: 5. 1. 2021 se je testiranja udeležilo 108 oseb – 8 pozitivnih, 7. 1. 2021 se je testiranja udeležilo 74 oseb – 7 pozitivnih, 12. 1. 2021 34 oseb – 2 osebi pozitivni, 14. 1. 2021 48 oseb – 4 osebe pozitivne, 19. 1. 2021 74 oseb – 7 oseb pozitivnih, 21. 1. 2021 63 oseb – 10 oseb pozitivnih, 26. 1. 2021 75 oseb – 12 oseb pozitivnih, 28. 1. 2121 78 oseb – 6 oseb pozitivnih, 1. 2. 2021 94 oseb – 8 oseb pozitivnih, 4. 2. 2021 53 oseb – 5 oseb pozitivnih, 9. 2. 2021 265 oseb – 10 pozitivnih, 11. 2. 2021 81 oseb – 1 oseba pozitivna, 16. 2. 2021 205 oseb – 9 pozitivnih. 18. 2. 2021 je bilo opravljenih 158 hitrih testov in nobeden pozitiven.

Več o natančnih podatkih in testiranju v marcu si lahko preberete na spletni strani Občine Šentjernej in Zdravstvenega doma Novo mesto. ■

KRAJEVNI URAD ŠENTJERNEJ PONOVNO ODPRT

UE NOVO MESTO

ARHIV OBČINE ŠENTJERNEJ

Obveščamo vas, da je Krajevni urad Šentjernej, ki deluje na območju Upravne enote Novo mesto z dnem **17. 2. 2021** ponovno začel s poslovanjem.

Krajevni urad Šentjernej posluje po ustaljenem urniku, in sicer: **ob sredah od 07.30–12.00 in od 13.00–17.30**.

Stranke obveščamo, da na krajevnem uradu izvajamo ukrepe za zagotavljanje varnosti in zaščite javnih uslužbencev ter strank pred covid-19, ki izhajajo iz predpisov in usmeritev pristojnih državnih organov ter Nacionalnega inštituta za javno zdravje (razkuževanje rok, nošenje mask, ustrezna razdalja 1,5–2 m …).

Stranke vljudno naprošamo, da se predhodno naročijo po telefonu št. 07 393 42 80. ■

Vpis na študijski program Policist

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Vas zanima delo na terenu, akcija, vzpostavljanje reda in miru, raziskovanje kaznivih dejanj? Pomoč ljudem in živalim, reševanje življenj?

V februarju bo objavljen razpis za višješolski študijski program Policist.

Več podatkov lahko pridobite na spletni strani Policije ali med tednom v dopoldanskem času na naši policijski postaji (07 373 13 80). ■

Aktivnosti na Območnem združenju RKS Novo mesto za pomoč starejšim in socialno ogroženim za boljše vključevanje v času epidemije covid-19

SIMONA STEGNE

V okviru posledic epidemije se je v Območnem združenju Rdečega Križa Novo mesto razvil projekt, ki omogoča pomoč starejšim in ljudem, ki so se zaradi epidemije znašli v različnih stiskah, že od začetka razglasitve epidemije. Deluje v podporo ranljivim skupinam, kot so starejši, nezaposleni, ljudje na robu revščine in druge osebe, ki se soočajo s socialno izključenostjo. Projekt s skrajšanim imenom ReCovid omogoča starejšim in drugim ljudem pomoč pri zagotavljanju materialne pomoči kot so prehrambni paketi, pomoč pri dostavi stanovanjske opreme, oblačil in obutve, donirane hrane, pomoč pri plačilu položnic, ki omogočajo osnovno preživetje. Prav tako lahko nudimo pomoč pri urejanju socialnovarstvenih pravic, kot so urejanje denarne socialne pomoči, varstveni dodatek in drugo socialno pomoč, ki posamezniku omogoči dostojno življenje. Do sedaj smo v okviru zmanjševanja posledic covid-19 zajeli 836 ljudi za psihosocialno pomoč, 517 ljudi, ki so prosili za pomoč preko telefonskega svetovanja in 367 ljudi za terensko delo s prehrambnimi paketi. Terensko delo, zajema obiske na domu, predvsem pa pomoč pri gospodinjskih opravilih, nabavi iz trgovine, lekarne, posredovanju prevozov in dostavi prehranskih paketov na domove.

Za lažje premagovanje izolacije in osamljenosti se je razvilo prostovoljsko delo za pomoč starejšim in socialno ogroženim ter telefonsko družabništvo, kamor se lahko posamezniki vključijo in tako zapolnijo svoj prosti čas. Prostovoljsko delo poteka v skladu s vsemi ukrepi, ki jih zahteva epidemija.

Prav tako projekt omogoča krizno namestitev v garsonjeri RK, ki je namenjena začasni namestitvi oseb, ki zaradi različnih razlogov potrebujejo začasno namestitev. Garsonjera omogoča samoizolacijo zaradi covid-19, ki jo osebe zaradi pomanjkljive socialne mreže težko najdejo. Pri nas je tudi zagotovljena možnost osebne higiene, pranja in menjave oblačil, oskrbe s higienskimi pripomočki. Do sedaj se tovrstne pomoči poslužuje osem posameznikom.

Po posledicah covida-19 projekt podpira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti preko Evropskega socialnega sklada in traja do konca letošnjega leta.

Zaradi velikih posledic, ki predvidevamo, da jih bo epidemija pustila, če se ne bo celo nadaljevala, si bomo prizadevali za nadaljevanje, tega, več kot potrebnega projekta.

Za pomoč se lahko obrnete na: OZ RKS NOVO MESTO, Ul. Slavka Gruma 54 a, Novo mesto na Simona Stegne, koordinatorko projekta, na T: 07/6000 670, M: 040 532 122, e-naslov: ms.ozrknm@gmail.com

Obisk na domu pri uporabnici.

VPIS OTROK V VRTEC ČEBELICA za šolsko leto 2021/2022 bo potekal od 25. 2. 2021 do 5. 3. 2021.

Vlogo za vpis pošljite po pošti na naslov **Vrtec Čebelica, Trubarjeva 8, 8310 Šentjernej** ali na e-naslov: **klavdija.kerin-bozic@vrtec-sentjernej.si**. Obrazec za vpis je dostopen na spletni strani vrtca **http://www.vrtec-sentjernej.si**/. Po oddani vlogi boste z naše strani prejeli potrdilo o prejemu vloge.

Starše otrok, ki so oddali vlogo za šolsko leto 2020/21 ter v vrtec niso bili sprejeti, pozivamo, da ponovno vložijo vlogo v času razpisa.

Vloge oddajte pravočasno, saj so vloge oddane v času razpisa za vpis obravnavane prednostno. Vloga poslana po pošti se bo štela za pravočasno oddano, če bo prispela na naš naslov **do 5. 3. 2021** oz. bo **oddana na pošto s priporočeno pošiljko na zadnji dan razpisa**.

V primeru vprašanj v zvezi z izpolnjevanjem vloge ali vpisom vam bomo na voljo na naslednjih telefonskih številkah: **07 33 74 474, 051 229 101** ter e-naslovu: **klavdija.kerin-bozic@vrtec-sentjernej.si**.

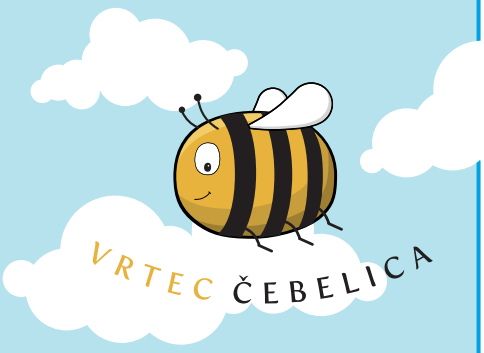

PRIJAZNO VABLJENI!

Ana Srpčič, *ravnateljica*
Klavdija Kerin Božič, *svetovalna delavka*

ANITA PETRIČ
UROŠ VIDE

Občinska proslava ob kulturnem prazniku – POD SVOBODNIM SONCEM

Občina Šentjernej je v sodelovanju s kulturnimi ustvarjalci Osnovne šole Šentjernej pripravila občinsko proslavo ob kulturnem prazniku, 8. februarju, z naslovom Pod svobodnim soncem. Prireditev je bila posneta na odru velike dvorane Kulturnega centra Primoža Trubarja. Številno občinstvo je lahko na daljavo iz svojih domov spremljalo bogato zasnovano proslavo v kateri so nastopili: otroška gledališka skupina Cukrčki in mladinska gledališka skupina DiLeo OŠ Šentjernej, tolkalski sestav Glasbene šole Marjana Kozine Novo mesto, instrumentalisti Ema in Urban Pavlič, Jernej Šuštaršič ter Nejc Bregar, učiteljska pevska skupina Osnovne šole Šentjernej, pevci Zoja Hodnik, Bort Ross in Nina Šalamon, članici plesne skupine Harlekin, bralke Katja Hodnik, Elizabeta Kušljan Gegič in Barbara Kukman.

Na proslavi je spregovoril župan Občine Šentjernej Jože Simončič, ki je je poudaril pomen jezika in kulture, ki sta vedno ohranjala našo narodno identiteto in željo po samostojnosti. Slovenija je ena izmed redkih držav, ki praznuje dan kulture kot državni praznik. Dejal je, da kulturo razume kot dovršenost in žlahtnost. ***»Kot našo sončno stran, ki daje materialnemu in duhovnemu življenju barvo in okus, ju usklajuje in povezuje. Kultura nas kot posameznike in družbo oblikuje in plemeniti. Zato kulturo doživljam v neločljivi povezanosti s svobodo in odgovornostjo. S svobodo, ki si upa tvegati izgubo lagodja in brezskrbnosti, ter z odgovornostjo, ki zmore svojega bližnjega, pogosto drugačnega, prepoznati in priznati kot sebi enakovrednega in spoštovanega. Čas, ki ga živimo, v vseh nas prebuja negotovost, napetost, stiske in strah za prihodnost. Kultura dialoga je v takih razmerah zelo na udaru. Pogosto je mogoče zaznati, da smo sposobni v imenu svojih pravic, interesov in prepričanj uporabiti sovražne in žaljive besede. Beseda je močno orožje. Ostra, beseda namreč rani, blaga pa ogreje. Tudi z lepo in prijazno besedo lahko skrbimo drug za drugega,«*** je povedal župan v svojem uvodnem nagovoru. Zahvalil se je vsem sodelujočim, Osnovni šoli Šentjernej in slavnostnemu govorniku, Prešernovemu nagrajencu, gospodu Marku Mušiču. Ob prazniku je čestital s Prešernovim verzom: ***»Da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan.«***

Dobitnik Prešernove nagrade za življenjsko delo za leto 2021 Marko Mušič je v svojem slavnostnem nagovoru povedal, da moramo biti ponosni na našo krajevno naravno in kulturno dediščino. Svoje zavetje je namreč našel v Šentjerneju, v bližini pleterske kartuzije. To je njegov kraj miru in ustvarjanja. Izpostavil je, da je kulturi naše dežele veliko dodala tudi arhitektura in umetnost prostora. Opozoril je na brezčasno lepoto slovenskega ljudskega stavbarstva z njegovim vrhuncem – našim kozolcem, omeniti pa ni pozabil niti številnih cerkva in gradov. Dejal je, da ***»Krepko stoji v svoji čisti gradnji kozolec, spomenik slovenskega ljudskega stavbarstva. Njegova arhitektura je nasledek soglasja smotrnosti in konstrukcije, ki je bilo prepričljivo doseženo v razponu časa, kraja in graditeljstva. Njegova arhaičnost se je kot posledica globokih spoznanj in neutrudnih snovanj dvignila v brezčasnost. Kozolec je arhitekturni spomenik, ki je v svojem razvoju zajel v enovito ubrano celoto vso raznolikost namenu potrebnih delov. Ko se razgledujemo po pokrajini, zaznavamo prav pri kozolcu ustvarjalni napor, čutimo snujočega duha, ki se je nenehno izpopolnjeval vse dotlej, dokler ni dosegel svoje popolnosti,«*** in nadaljeval: ***»Pred mnogimi leti sem kot mlad in uspešen arhitekt iskal prostor, kjer bom lahko v miru in navdahnjeno živel in ustvarjal. Med mnogimi možnostmi sem si izbral prostor v Šentjerneju in v bližini pleterske kartuzije. Že to je preprost, a zgovoren dokaz lepote, privlačnosti ter izjemne vrednosti vaše identitete. Tu je na eni strani prelepa neokrnjena narava, ki jo bogati srečanje Gorjancev in nekdanjega Panonskega morja. Tu je naša kulturna krajina in tu so žlahtna naselbinska tkiva, ki so organsko vraščena v to prelepo pokrajino. Tukaj so bogata pričevanja davnih zgodovinskih in kulturnih obdobij. Tako keltske civilizacije kot tudi Rimskega cesarstva. Sledijo številna zgodovinska razdobja, ki so pogosto širšega, tudi evropskega pomena. In iz katerih se je postopno razvila sedanja podoba svobodne, samostojne in v bodočnost usmerjene resničnosti. Tu je bogata kulturna in arhitekturna dediščina. Tako kartuzijanski samostan v Pleterjah, frančiškanski samostan v Novem mestu in nekdanji cistercijanski samostan v Kostanjevici. Tu so številne znamenite cerkvene arhitekture. Stara gotska cerkev v Pleterjah, ki se uvršča med najlepše gotske spomenike v Sloveniji, cerkev v Šentjerneju ter bližnji samostanska cerkev v Kostanjevici na Krki in kapiteljska cerkev v Novem mestu. In seveda številne manjše cerkve, naše očarljive domače prepesnitve velikih evropskih arhitekturnih zgledov. Tu so številni gradovi, bližnji Prežek in Gracarjev turn ter Otočec, Struga, Stari grad in Hmeljnik. In vsi drugi o katerih pričajo grafike v sloviti Valvazorjevi Slavi vojvodine Kranjske.«*** Ob zaključku je dejal, da je prepričan v izjemno vrednost kulturne tradicije in v njeno polno uveljavljanje ter razcvet v sedanjosti in prihodnosti, da verjame v novo renesanso kulturne identitete našega dragega Šentjerneja, njegovih znamenitosti, dragocenosti in lepot ter vseh nas, njegovih ponosnih prebivalcev. Celoten govor si lahko preberete na občinski spletni strani www.sentjernej.si

Kot je za naše glasilo povedala režiserka Lucija Kuntarič, je bil namen proslave vzpodbuditi gledalce k razmišljanju o pomenu svobode in na našem odnosu do nje. Proslava je bila sestavljena iz misli o svobodi, ki so jih prispevali umetniki, odlomkov iz književnih del ali pesniških zbirk na temo svoboda in glasbenih točk, ki so bile del slovenskih filmov in so nas s svojo vsebino asociirale na svobodo. Del programa so bili tudi odlomki iz različnih slovenskih filmov. Pri izbiri odlomkov so pomagali nekateri slovenski režiserji s svojimi predlogi. Predvsem pa je režiserka želela opozoriti na slovenski film, ki je podhranjena veja umetnosti v naši državi. Režiserka je v prireditvi prepletla nastope članov gledaliških skupin Di Leo in Cukrčki, petje, nastope inštrumentalistov in ples ter čudovite fotografije naše pokrajine.

Izjava scenaristke in režiserke proslave Lucije Kuntarič:
»V času vse številčnejših omejitev se nehote srečaš z mejami. Pa naj bodo te v nas samih ali okoli pa nas. Ob tem v sebi občutiš vrtiljak občutij, ki so ti neznane. Začneš se spraševati, kaj zate osebno svoboda je, kaj ti pomeni, kako jo občutiš. Ali smo v svojem hlepenju, razumevanju in doseganju svobode egoisti? Je moja svoboda pomembnejša od svobode nekoga drugega? V raziskovanju gradiv, v pogovorih, v branju različne literature prideš do spoznanja, da ima svoboda različne odtenke in pomene. V ustvarjanju proslave sem osebno svobodo najmočneje občutila takrat, ko se je ideja o prireditvi šele rojevala, rasla in se oblikovala. Takrat je bila najbolj svobodna. Takoj, ko je prestopila mejo magičnega sveta domišljije, postala del realnosti ter so se v njeno izvedbo vse bolj vključevali drugi ljudje, sem na letela na vse več meja. Mogoče je največje spoznanje tega procesa to, kar je rekel že Levitan v knjigi Vitomila Zupana, da je svoboda najprej v nas samih.
Z naslovom prireditve smo počastili tudi rojstni dan Frana Saleškega Finžgarja in nas z njegovim znanim delom spomnili, kako smo vedno hrepeneli po svobodi. Skozi naša sedanja dojemanja svobode nas popeljejo odlomki iz znanih slovenskih filmov (Lahko noč, gopodična; Vaje v objemu; Pot v raj; Gremo mi po svoje; Varuh meje; Ekspres, ekspres: Za vedno) in nas spodbudijo k razmišljanju o svobodi. Svoje razmisleke o njej so delili tudi znani kulturni ustvarjalci, pisatelja Mirana Likar Bajželj in Tone Partljič, slikarja Simon Kajtna in Jože Marinč ter igralca Pavle Ravnohrib in Stane Tomazin.«

Prireditev je bila predvajana na televizijskem programu Televizije Vaš kanal na predvečer kulturnega praznika. Ogled je bil mogoč tudi na spletnih straneh Občine Šentjernej, Osnovne šole Šentjernej in Kulturnega centra Primoža Trubarja Šentjernej. Dogodek si še vedno lahko ogledati na občinski spletni strani. Lepo vabljeni k ogledu. ■

PRIŽGIMO BLIŽINO! - LUČ MIRU IZ BETLEHEMA 2020

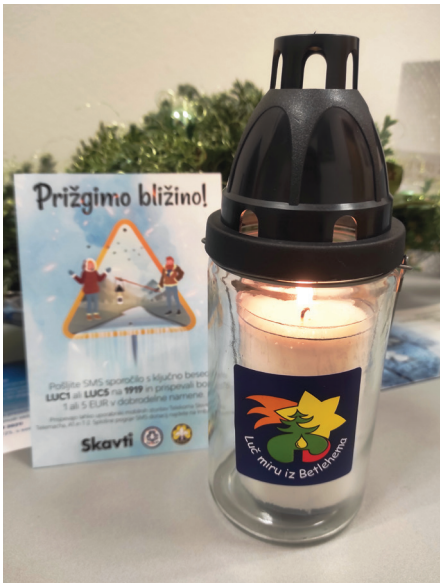

ANITA PETRIČ

Plemenito poslanstvo Luči miru iz Betlehema še najbolj zasije v zahtevnih časih. Prinašati ljudem bližino ima posebno težo predvsem v časih, ko ob omejitvah za zajezitev epidemije v sebi in drugih čutimo oddaljenost in samoto. Sporočilo poslanice v letu 2020 nas je poskušalo spomniti, da sta ljubezen in bližina v teh nekoliko tesnobnih časih ključnega pomena. Ker vsako majhno dejanje, ki izkazuje bližino, dobroto, ljubezen, danes še veliko bolj sveti in vliva upanje, ne glede na to, kako majhno je. Zato so skavti po vsej Sloveniji raznašali lučke pod geslom *»Prižgimo bližino!«*. Tudi šentjernejski skavtinji Neja in Veronika sta županu Jožetu Simončiču 21. decembra 2020 izročili luč miru iz Betlehema. ■

OBDARILI 583 OTROK

ANITA PETRIČ

EMIL TURK

Občina Šentjernej se je navkljub neugodnim razmeram potrudila in v sodelovanju s Kulturnim centrom Primoža Trubarja in prostovoljnimi gasilskimi društvi obdarila 583 otrok v občini. Decembrska obdaritev otrok je potekala nekoliko drugače. Miklavž in dedek Mraz sta prosila gasilce, da so jima pomagali in darila dostavili vsem otokom na dom. Odzvali so se tudi gospodarstveniki in podjetniki ter s finančnimi sredstvi podprli decembrsko obdarovanje.

SREDSTVA SO DONIRALI:

- *Dekorplast d. o. o. Šentjernej*
- *MZ Klas d. o. o. Šentjernej*
- *Danica Metelko s. p. Šentjernej*
- *Simcol Medical d. o. o. Šentjernej*
- *L-TEK d. o. o. Šentjernej*
- *Borut Ercek s. p. Šentjernej*
- *Kobra team d. o. o. Šentjernej*
- *Lok orodjarstvo d. o. o. Šentjernej*
- *Lero Lešnjak d. o. o. Šentjernej*
- *Jelka d. o. o. Šentjernej*
- *Optris optika in okulistika d. o. o. Šentjernej*
- *Damjan Vovko, Šentjernej*
- *Mizarstvo Cvelbar d. o. o. Šentjernej*
- *Arxfarm d. o. o. Šentjernej*
- *Martinčič trsničarstvo, vinogradništvo d. o. o.*
- *BG Elektronika d. o. o.*
- *KARCHER center Kušljan d. o. o.*
- *EDMS d. o. o. Šentjernej*
- *Inštalacije Jenškovec d. o. o.*
- *Gallus SM d. o. o.*
- *Iskra Pio d. o. o. Šentjernej*
- *Trac d. o. o., Šentjernej*
- *Ordinacija dr. med. Danica Simončič*
- *Zaman d. o. o.*
- *Dolenjske lekarne Novo mesto*

Hvala vam! ■

RAZPORED OBVEZNEGA LETNEGA CEPLJENJA PSOV PROTI STEKLINI PO NASELJIH ZA LETO 2021

Veterina Novo Mesto d. o. o., Šmarješka cesta 2, 8000 Novo mesto / Cena cepljenja: 31,42 evrov

TOREK, 30. 3. 2021	
8.00	Dol. Mokro Polje
8.30	Polhovica
8.45	Pristava
9.00	Gor. Mokro Polje
9.15	Zapuže
9.30	Tolsti vrh
10.00	Orehovica
11.00	Gor. Stara vas
11.30	Loka
11.45	Gor. Maharovec
12.00	Dol. Maharovec
12.30	Gor. Gradišče

SREDA, 31. 3. 2021	
8.00	Čadraže
8.15	Gor. Gomila
8.30	Prapreče
8.45	Dol. Gradišče
9.15	Gor. Brezovica
10.15	Vrh
10.45	Dobravica
11.00	Razdrto
11.30	Šmalčja vas
12.00	Mihovica
12.15	Roje
12.45	Drama

ČETRTEK, 1. 4. 2021	
8.00	Hrvaški Brod
8.15	Zameško
8.30	Mršeča vas
8.45	Čisti Breg
9.00	Šentjakob
9.15	Groblje
10.00	Ostrog
10.15	Gruča
10.30	Ledeča vas
10.45	Brezje
11.00	Imenje
11.15	Dol. Stara vas
12.00	Šentjernej

PETEK, 2. 4. 2021	
8.00	Cerovi Log
8.15	Mihovo
8.30	Gor. Vrhpolje
9.00	Dol. Vrhpolje
9.15	Žvabovo
9.30	Šmarje
10.00	Dol. Brezovica
10.45	Vratno
11.00	Sela
11.30	Javorovica
12.00	Veliki Ban
12.15	Vrbovce
12.30	Volčkova vas

Cepljenje lahko opravite tudi v naši ambulanti (tel.: 07/393 47 51) vsak delavnik od 7.00 do 19.00, ob sobotah od 7.00 do 11.00. Seznam je objavljen tudi na naši spletni strani: www.veterina-nm.si. Pri cepljenju imejte s seboj EMŠO lastnika psa, ki je obvezen podatek v centralnem registru psov. Za cepljenje in čipiranje mladičev je obvezen podatek o poreklu matere. Več informacij na tel št.: 07/393 47 40 (Novo mesto). ■

Naredimo nekaj dobrega zase in za okolje

PIJMO VODO IZ PIPE

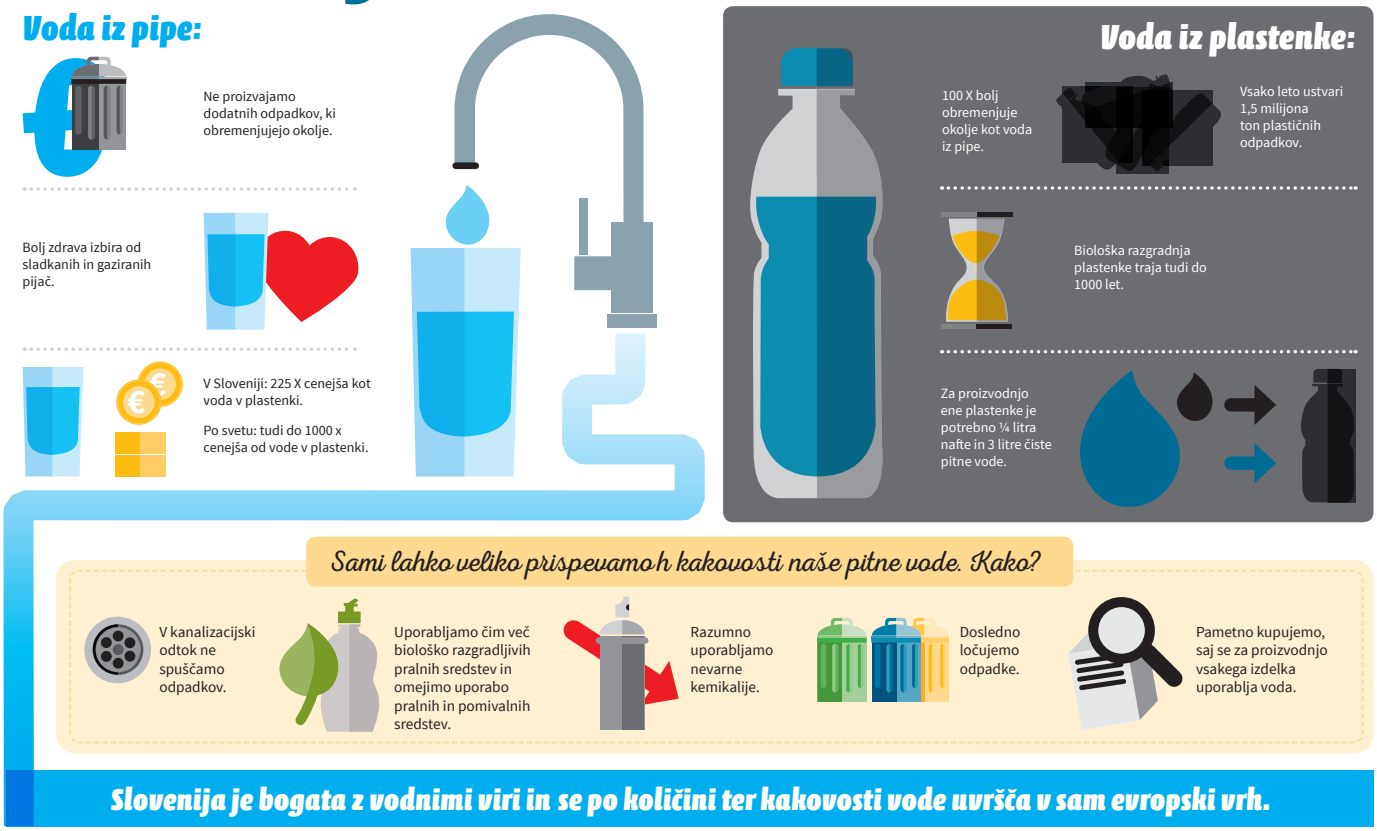

PREDSTAVLJAMO MZ KLAS d. o. o.

Z ŽELJO PO LASTNI TRGOVINI, ŽE 30 LET V PODJETNIŠKIH VODAH

V tokratni številki glasila smo v gospodarski objektiv ujeli trgovsko podjetje MZ KLAS d. o. o. iz Šmarja, ki ga sedaj vodi Simona Cvelbar. Zofka in Martin Cvelbar sta leta 1990, z majhno trgovino v garaži, začela pisati zgodovino družinskega podjetja. Podjetje je konec leta 2020 obeležilo 30 let obstoja, za kar jim čestitamo.

SABINA JORDAN KOVAČIČ

ARHIV PODJETJA MZ KLAS D. O. O.

Kam segajo vaši začetki v trgovski dejavnosti? Zakaj ravno ta dejavnost?

Našo zgodbo smo začeli pisati leta 1990, ko sta starša odprla majhno trgovino v stanovanjski hiši, v garaži. Od začetka je mami delala sama. Po dveh letih sta se ji je pridružila tudi oče in delavka Tanja. Ker sta ugotovila, da je premalo prostora za vso ponudbo, sta zgradila malo večjo trgovino, v kateri poslujemo še danes. Na začetku smo poslovali kot s. p., leta 2002 smo se preoblikovali v d. o. o. Zaradi boljše ponudbe smo leta 2004 podpisali poslovno pogodbo z Mercatorjem. Za to dejavnost sta se odločila, ker je mami imela končano trgovsko šolo in željo po svoji lastni trgovini.

Majhne in srednje velike trgovine se že leta spopadajo s hudo gospodarsko krizo. Kako se s tem soočate v vašem podjetju?

V teh letih so bile razne krize, zaradi katerih se je zaprlo kar nekaj trgovin v šentjernejski dolini. Opažamo pa, da se ljudje radi vračajo po nakupe v manjše trgovine. Kupci so nas sprejeli in radi zahajajo v našo trgovino.

Katere so prednosti vaše trgovine?

Prednosti naše trgovine so, da smo skoraj edina manjša trgovina v našem kraju in da odpremo trgovino že ob sedmih zjutraj. Do kupcev smo prijazni in upoštevamo njihove želje. Naša trgovina je manjša, zato je naša prednost, da kupci dobijo vse na dosegu roke. Prednost je tudi v osebnem poznavanju kupcev, ki je mogoča le v manjših trgovinah.

Kaj vse imate v ponudbi?

V naši trgovini imamo poleg živil in čistil, tudi razne slaščice, kruh in dobrote iz Pekarne Mokronog, eko olja, plin za gospodinjstvo, zelenjavne sadike, sadike rož in krmila za domače živali.

Trgovine so po novem zakonu zaprte ob nedeljah. Ali kaj pogrešate delo ob nedeljah? Kupci kaj pogrešajo nedeljske nakupe?

Glede na to, da smo odprti od ponedeljka do sobote, so nedelje za nas in zaposlene proste. Zelo radi ta prost dan preživimo v naravi in ob-

»Manjši trgovci so svoje prodajalne začeli prilagajati zahtevam kupcev, ki pričakujejo prave izdelke na pravem mestu, ob pravem času. Komunikacija med prodajalcem in kupcem je boljša v manjših trgovinah, ker je kupcev manj in se tako lahko prodajalec posveti željam kupca.«

dani z družino, da si naberemo energije za nov delovni teden. Mislimo, da so se kupci že lepo navadili, da so prodajalne zaprte ob nedeljah, in si stvari nabavijo že kakšen dan prej.

Čedalje več slovenskih trgovcev stavi na lokalno. Tudi vi? Kaj lokalnega imate v svojem prodajnem asortimanu?

Tudi v naši trgovini imamo lokalne izdelke. Iz bližnjih vasi imamo kokošja jajca iz kmetije Švalj, Mlin Rangus nam dostavlja moko in vrtnarija Miklavčič, ki nas od marca do novembra oskrbuje z rožami in sadikami. Iz bližnjega Šentjanža nam kmet Miloš pripelje domače jogurte. Iz Črnomlja imamo različna eko olja (sončnično, orehovo, konopljino, črno kumino, laneno …) in semena (pegasti badelj, lan in bučno seme). Med in medene izdelke nam dostavijo iz Medarne Kovačič iz Grosuplja. Nedolgo nazaj smo se odločili, da ponudimo našim kupcem tudi domače testenine Šili iz Velenja. V prihodnje se bomo trudili, da v našo trgovino povabimo še kakšnega lokalnega dobavitelja.

Ali je lokalna ponudba (pre)draga za povprečnega slovenskega kupca?

Najbolj kakovostna hrana je hrana lokalnega izvora. Na srečo živimo v krajih, kjer si lahko sami pridelamo zelenjavo in sadje. To je zlata vredno. Mislimo, da je lokalna hrana dosegljiva za vsakega kupca. S kupovanjem slovenske hrane pomagamo ohraniti delovna mesta in prispevamo k ohranitvi in razvoju podeželja.

Ste v teh korona časih zaznali kaj slabšo kupno moč vaših strank?

Glede na to, da prodajamo pretežno živila in da so le-ta pomembna za naše življenje, nismo zaznali slabšo kupno moč naših strank. Prilagodili smo se na situacijo tako, da so imeli kupci možnost naročanja preko telefona ali e-maila. Mi smo jim pripravili, oni so samo prevzeli. Ta pristop jim je bil všeč. Na željo stranke, lahko tudi sedaj naročijo na tak način.

Imate občutek, da se potrošniki izogibajo manjših prodajaln in vse bolj zahajajo v trgovske centre?

Ko so se začeli odpirati večji centri, smo občutili kar velik upad. Imeli smo manjši promet, ker so kupci zahajali v velike trgovske centre. Potem smo manjši trgovci svoje prodajalne, skrbneje kot kdaj prej, začeli prilagajati zahtevam kupcev, ki pričakujejo prave izdelke na pravem mestu, ob pravem času. Komunikacija med prodajalcem in kupcem je boljša v manjših trgovinah, ker je manj kupcev in se tako lahko prodajalec posveti željam kupca. Mislimo, da kupci radi kupujejo tudi v manjših trgovinah.

Ste družinsko podjetje. Kdo vse sodeluje pri vaši dejavnosti?

Oče in mama sta 30 let delala in vztrajala, da trgovina toliko časa posluje. Nedolgo nazaj sta se upokojila, ampak še vedno rada priskočita na pomoč. Kot hčerka sem zaposlena že od začetka moje službene poti. Pri nas je zaposlena tudi Tanja, ki je pri nas že skoraj od začetka, meseca novembra se nam je pridružila še Simona.

Kako bi opisali profil »dobrega« prodajalca?

Najbolj pomembno je, da prodajalec opravlja svoje delo z veseljem. Biti mora prijazen, pošten in komunikativen. Vsi kupujemo od ljudi, ki jim zaupamo, zato nam morajo naši potencialni kupci zaupati.

Kaj bi želeli sporočiti domačim kupcem?

Domačim kupcem bi se najprej zahvalili, da kupujejo pri nas. Res smo veseli vsakega od njih. Želimo si, da bi pri nas še naprej kupovali. Mi se bomo pa trudili za to, po naših najboljših močeh. ■

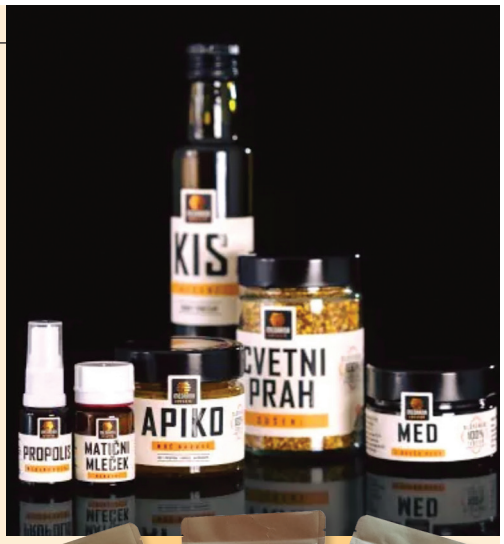

PESTRA IZBIRA ŽIVIL LOKALNIH PRIDELOVALCEV

POGOVOR S POVELJNIKOM ŠTABA CIVILNE ZAŠČITE OBČINE ŠENTJERNEJ

SOLIDARNOST JE ŠE ŽIVA

Župan Občine Šentjernej je v lanskem letu imenoval novega poveljnika štaba Civilne zaščite Občine Šentjernej BOŠTJANA KOŠIRJA. Poveljnik štaba CZ je bil imenovan s sklepom o imenovanju poveljnika in namestnika poveljnika Civilne zaščite Občine Šentjernej ter članov štaba Civilne zaščite Občine Šentjernej dne 30. 10. 2020. V uredniškem odboru smo se odločili, da novega poveljnika predstavimo, zato smo z njim spregovorili o najaktualnejših zadevah v tem trenutku. Spoznajmo ga skozi pogovor.

ANITA PETRIČ
OSEBNI ARHIV BOŠTJANA KOŠIRJA

Preden preidemo na delo štaba med epidemijo, še nekaj o vas ... Mnogi vas poznamo kot mladega arhitekta, čebelarja in gasilca, se lahko predstavite našim bralcem? V Šentjernej ste prišli iz Gorenjske?

Drži. Preden sem se "priženil" v Šentjernej sem živel v Šmartnem v Cerkljah na Gorenjskem, pod vznožjem Krvavca. Tam ima oče manjše gradbeno podjetje, enako tudi mlajši brat. Sam pa sem izbral rahlo drugačno smer, in sicer arhitekturo. V Šentjernej sem se uradno preselil leta 2015, kjer sem si ustvaril družino, kasneje pa odprl še pisarno v Šentjerneju, na plac'. Ukvarjam se z načrtovanjem stavb in opreme, od ideje do izvedbe, od izrisa načrtov do izdelave vizualizacij. Gasilec sem že preko 20 let. Najprej kot pionir v PGD Zalog, nato mladinec in prostovoljni operativni gasilec v PGD Cerklje na Gorenjskem. Sedaj sem član PGD Šentjernej, kjer sem tudi prostovoljni operativni gasilec. S čebelarjenjem je prva začela žena Urša, ko smo pred desetimi leti obnovili en star nakladni panj in naselili prvo družino. Sam sem začel čebelariti dve leti kasneje. Z ženo Uršo imava čebelnjak na Gorenji Brezovici, občasno pa čebele tudi premikava na pašo.

Lansko leto ste postali še poveljnik štaba CZ Občine Šentjernej. Kako se počutite v tej vlogi, funkcijo ste namreč nastopili v času epidemije z novim koronavirusom?

Epidemija covid-19 se je začela že v začetku leta 2020, preden sem postal poveljnik štaba CZ Občine Šentjernej. Funkcijo sem prevzel v drugem valu epidemije. Sam izbruh oziroma začetek epidemije ter nato prvi val, je vodil moj predhodnik Aleš Medle skupaj s štabom CZ in občinsko upravo Občine Šentjernej.

Menim, da je bil začetek najbolj naporen, saj na virus nismo bili pripravljeni. Najbolj kritičen del epidemije je bil prvi val, ko se je zaprla celotna država. Težave so bile tako z dobavo zaščitne opreme, obravnavo bolnikov, sledenjem okužb s strani NIJZ ... Med večjimi težavami drugega vala so bili predvsem zaprtje mnogih dejavnosti, zaprtje šol, delovanje vrtca v manjšem obsegu. Epidemija je hitro prerasla v preobremenjenost zdravstvenega sistema. V decembru 2020 smo že poskušali uvesti vsem dostopno hitro testiranje. Kar nam je nato v januarju 2021 tudi uspelo. Ključna pri epidemiji koronavirusa je predvsem preventiva, umivanje rok, nošenje mask v skupnih prostorih ter določena socialna distanca. Dolgo trajajoča epidemija na celotni družbi povzroča zelo veliko socialno stisko in preobremenjenost. Otrokom manjka druženje z vrstniki. Prepoved zbiranja je odplavila veliko prireditev in dogodkov, ki ljudem omogočajo druženje in sprostitev. Mnogi starši poleg službe doma učijo otroke, nekateri ne morejo opravljati svoje dejavnosti, spet drugi, predvsem delavci v zdravstvu, pa so preobremenjeni. V vlogi poveljnika se kljub trenutni epidemiji in reševanju posledic potresa počutim dobro.

Kakšne so vaše naloge? Mnogo ljudi ne pozna prav podrobno dela in vloge civilne zaščite. Kdaj se ta aktivira, kaj vse sodi k civilni zaščiti? In kakšna je vloga občinskega štaba?

Naloge poveljnika CZ so:

- vodenje štaba CZ,
- skladno z načrti zaščite in reševanja glede na izredni dogodek oziroma naravno nesrečo odloča o aktivaciji pripadnikov in ekip zaščite in reševanja,
- vodenje sil za zaščito in reševanje ob naravni ali drugi nesreči,
- preverja intervencijsko pripravljenost sil in sredstev za zaščito, reševanje in pomoč,
- odredi umik ljudi, živali in premoženja iz ogroženih objektov in območij,
- prepove ali odredi vstop v stanovanje,
- odredi odstranitev ovir, ki onemogočajo uspešno intervencijo,
- odredi uporabo tujega zemljišča za zaščito reševanje in pomoč,
- odredi porušitev objekta oziroma posek drevja in
- izvaja druge zakonske naloge in odredbe župana.

»V vlogi poveljnika se kljub trenutni epidemiji in reševanju posledic potresa počutim dobro.«

Civilna zaščita se aktivira, ko nastopi naravna ali druga nesreča, kot so na primer: potresi, poplave, zemeljski plazovi, večji požari in prometne nesreče, jedrske nesreče, izbruh kužnih bolezni pri živalih in ljudeh. Aktivira se tudi zaradi iskanja pogrešanih oseb in odpravljanja posledic naravnih in drugih nesreč.
Člani štaba CZ so strokovna pomoč pri vodenju ter opravljajo druge operativno strokovne naloge zaščite, reševanja in pomoči v občini.
V sklopu Civilne zaščite Občine Šentjernej so organizirane še ekipa prve pomoči, tehnično reševalna enota z ekipo za iskanje zasutih v ruševinah in ekipo za tehnično reševanje, služba za podporo z ekipo za oskrbo in ekipa za reševanje na vodi in iz vode. Vsaka ekipa ima imenovanega vodjo in člane ekipe.

Kako ste člani štaba civilne zaščite organizirani v času epidemije?
Člani štaba civilne zaščite smo v stiku preko mobilnih telefonov in interneta. Po potrebi pa se tudi sestanemo. V primeru izrednih dogodkov smo obveščeni s strani Uprave za zaščito in reševanje RS. V primeru naravnih in drugih nesreč smo aktivirani vzporedno s prostovoljnimi operativnimi gasilskimi enotami.

Se občani obračajo na vas, glede na to, da je vaša telefonska številka javno objavljena na občinski spletni strani? Kaj jih najbolj zanima in skrbi? So v času epidemije potrebovali kakšno pomoč?
V času od nastopa sem prejel kar nekaj klicev. Občanke in občane so zanimale predvsem informacije o testiranju na covid-19, prejel pa sem tudi nekaj klicev ob potresu.
V času epidemije smo dostavili medicinske pripomočke in nudili prevoz ter pomoč pri opravkih predvsem starejšim občankam in občanom.

Kako ocenjujete sodelovanje z občinsko upravo in z županom? In sodelovanje z različnimi organizacijami in društvi v občini ter izven nje?
Sodelovanje z občinsko upravo in županom ocenjujem kot zelo dobro. Največ stika imava seveda z gospo Darjo Bambič, ki na občini ureja stvari v zvezi z zaščito in reševanjem in je hkrati tudi članica štaba CZ.
Pohvali bi sodelovanje poveljnikov in prostovoljnih operativnih gasilcev ob potresu 29. 12. 2020 v Grobljah, Maharovcu in Šentjerneju.
V zvezi z epidemijo bi pohvali Zdravstveni dom Novo mesto in ekipo, ki izvaja testiranje v KCPT. V veliko pomoč pri organizaciji in izvedbi testiranja so tudi Uroš Vide, moj namestnik in član štaba CZ Jože Grubar in Slavko Bambič iz PGD Šentjernej.
Pri pomoči občankam in občanom po potresu pa bi pohvalil sodelovanje z OZRK Novo mesto in gospo Mileno Drnovšek ter Center za socialno delo Dolenjske in Bele krajine.

Kaj želite sporočiti občanom naše občine v tem času, ko se še vedno soočamo z epidemijo?
Stanje se izboljšuje. Vsi upamo, da se epidemija čim prej konča. Dokler pa traja, pa se prosim držite predpisanih ukrepov s strani NIJZ in Vlade RS.

Ne dolgo nazaj je Hrvaško prizadel rušilni potres, ki smo ga občutili tudi prebivalci Slovenije ter naši občani. Ali je bilo v naši občini zaznati posledice potresa in na katerih objektih so bile poškodbe najbolj vidne?
Potres, ki se je zgodil 29. 12. 2020, smo čutili v večjem delu Slovenije, predvsem v našem jugovzhodnem delu Slovenije, ki je geografsko tudi najbližje prizadetemu območju. Na dan potresa je bilo tudi v naši občini več klicev na pomoč. Potresu je sledilo še več popotresnih sunkov, ki so na stavbah povzročili še dodatno škodo. Posledice so nastale predvsem na starejših stavbah. Dve starejši stanovanjski stavbi sta bili poškodovani do te mere, da sta nevarni in tako nista več primerni za bivanje. Poškodovanih je bilo veliko starejših stavb, tako stanovanjskih kot nestanovanjskih, kjer pa so bile poškodbe manjše in jih je možno sanirati. Poškodovani sta bili tudi Osnovna šola Šentjernej in podružnična šola Orehovica. Slednja močneje in jo bo potrebno statično sanirati. Poškodovanih je tudi več cerkva, med njimi cerkev v Grobljah, župnijska cerkev v Šentjerneju in cerkev v Šmarju.

Ob vsakem potresu je veliko strahu, kako ravnati ob potresu, oziroma kako biti na potres pripravljen? Kateri infrastrukturni objekti v občini so najbolj izpostavljeni?
Potres je nenaden dogodek, ki ga kljub vsej tehnologiji še ne moremo napovedati. Slovenija leži na potresno nevarnem območju, zato morajo biti vse nove stavbe zgrajene tudi protipotresno skladno s predpisi. Ob potresu ostanimo zbrani, v kolikor ni možna evakuacija iz stavbe, se zadržujte pod trdnimi mizami in podboji vrat ob nosilnih stenah. Ne zadržujte se v bližini pohištva, ki lahko med potresom pade na vas. Če lahko stavbo varno zapustite, potem počakajte na varnem zbirnem mestu. Med potresom se ne zadržujte v bližini stavb, saj z njih lahko odpada stavbno pohištvo ali kritina. V potresu so najbolj izpostavljene starejše stavbe, nekatere tudi niso ustrezno vzdrževane. Vsako poškodovano stavbo je potrebno sanirati, saj naslednji potres zaradi obstoječih poškodb lahko povzroči še večjo celo nepopravljivo škodo.

Ali na terenu opažate, da je solidarnost še živa med ljudmi? Menite, da smo Slovenci ob nesreči, taki ali drugačni, pripravljeni pomagati sokrajanom in tudi neznancem?
Solidarnost je še živa. Vsekakor pa menim, da drži pregovor, dobrota je sirota, saj so pogosto tisti, ki imajo najmanj, pripravljeni največ dati oziroma pomagati. Slovenci smo solidarni, kar se je pokazalo tudi z zbiranjem pomoči za prizadete v potresu na Hrvaškem. ■

MARKO MUŠIČ – PREŠERNOV NAGRAJENEC ZA ŽIVLJENJSKO DELO

Že v decembrski številki Šentjernejskega glasila smo vas seznanili, da je arhitekt MARKO MUŠIČ postal prejemnik Prešernove nagrade za leto 2021. Svoj pečat je s svojim delom, "znamenje križa" na pokopališču, pustil tudi v Šentjerneju. Arhitekta, ki že 30 let biva in ustvarja v naši dolini, smo povabili k pogovoru.

ANITA PETRIČ
OSEBNI ARHIV MARKA MUŠIČA

Od kdaj ste vedeli, da boste postali arhitekt?

Izhajam iz družine arhitektov. V času mojega študija, pa tudi še kasneje, je v širši družini delovalo kar sedem ali celo osem arhitektov. Osrednja osebnost je bil moj oče, akademik Marjan Mušič. Bil je izjemna osebnost, arhitekturni zgodovinar in teoretik, projektant in konservator, klasik slovenske arhitekturne risbe ter odličen in ploden strokovni pisec. Rojen je bil v Novem mestu, ki se mu je posebej posvetil v obnovi po drugi svetovni vojni. Takrat je uredil Glavni trg in ga obogatil s Kettejevim vodnjakom, spominskim stebrom, parterjem pred magistratom ter z odpiranjem nekdanjih arkad v hišah na gornji strani trga. Najbolj znana in občudovana pa je njegova ureditev predela »Na vratih«, torej predela srednjeveškega kopenskega vhoda v Novo mesto. Posvetil pa se je tudi obnovi dolenjske arhitekturne in kulturne dediščine, ki je bila usodno poškodovana v drugi svetovni vojni. Tako je obnovil grad Otočec, sodeloval pri obnovi cerkve v Kostanjevici in stare gotske cerkve v Pleterjah. V takšnem, z arhitekturo zaznamovanem ozračju v naši družini, je bila torej moja odločitev za njen študij povsem samoumevna.

Kateri je bil vaš prvi projekt?

Med prvimi projekti mi je najbolj pri srcu sanjski, vizionarski projekt lastne vile ob Blejskem jezeru. Projekt je bil izdelan za pariški bienale mladih ustvarjalcev in je bil deležen velike pozornosti tuje in domače strokovne javnosti.

Kako se ustvarjalnost sedanjih arhitektov in arhitektk razlikuje od preteklosti? Na kakšen način smo povezani s prostorom v katerem bivamo?

V arhitekturni ustvarjalnosti med preteklostjo in sedanjostjo ni bistvenih razlik. Pomembno je namreč le eno – kjer je le mogoče ustvarjati kvalitetno, dobro berljivo in pomensko vzpodbudno arhitekturo, ki daje našemu okolju in življenju v njem smisel in ceno.

Študirali ste v šestdesetih letih v Ljubljani na Šoli za arhitekturo, kako je bilo, prihajali ste tudi v Šentjernej?

Najprej moram poudariti, da je bil čas mojega študija tudi čas slovite ljubljanske šole za arhitekturo. Tako z izjemnimi osebnostmi, takratnimi profesorji, kot tudi s slovesom, ki ga je ta šola uživala še od časov velikega Le Corbusieja. Od nekdaj sem dobro poznal pleterski samostan in predvsem gotsko cerkev, ki sem jo sprva obiskoval z očetom, njenim povojnim prenoviteljem. Kasneje sem z novomeškimi prijatelji redno meditiral v duhovnosti, v zgovorni tišini te kartuzije. Tako sem spoznal patra priorja Janeza Drolca, ki se je dobro spominjal mojega očeta. Včasih sem izkoristil njegovo legendarno gostoljubnost in preživel tudi več dni v samostanu. Tako se spominjam, da sem se prav v iskanju prave rešitve za zmagoviti natečajni projekt nove Narodne in univerzitetne knjižnice zatekel v pleterski samostan. Saj je odmaknjenost od hrupa in vrveža vsakdanjosti od nekdaj tudi temeljni smisel vsake knjižnice.

Dom kulture v Kolašinu.

Park spomina Teharje.

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto.

Na katero delo ste najbolj ponosni v času vašega mladostnega ustvarjanja?

Vsekakor na dom kulture v Kolašinu. Ta arhitektura, ki sem jo zasnoval pri osemindvajsetih letih in ki je tudi v času nastanka prejela številne nagrade in priznanja, je v zadnjem času postala svetovna ikona modernistične arhitekture. Ne le, da je bila nedavno obsežno, kar z dvema velikima modeloma, z načrti, risbami in fotografijami poudarjeno predstavljena v newyorškem Muzeju moderne umetnosti, temveč je objavljena v številnih publikacijah najprestižnejših svetovnih založb ter na strokovnih spletnih portalih. Obenem jo je World Monuments Fund med sedemsto izbranimi arhitekturami sveta v programu Modern Century uvrstil na drugo mesto.

Med novejšimi deli pa mi je posebej blizu nova draveljska cerkev, ki je menda ena od najlepših novih cerkvenih arhitektur na svetu. Pa tudi Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, ki je bila razglašena za eno od najlepših evropskih knjižnic. V njej sem se ustvarjalno navezal na delo mojega očeta. Na njegovo sijajno ureditev predela srednjeveškega vhoda v Novo mesto. Seveda pa bo knjižnica polno zaživela, ko bodo v celoti uresničeni tudi moji projekti ureditve starih, v organizem knjižnice vključenih obstoječih stavb in še posebej že zastekljenega atrija, ki bo postal nova prireditvena dvorana.

Katero delo je vaše največje zadovoljstvo do sedaj? Kako bi vaše delo prepoznali?

Večkrat me povprašajo, kako bi se lotil in kaj bi z današnjim znanjem in pogledom spremenil v lastnih stavbah preteklosti. Sprva so me takšna vprašanja spravljala v zadrego, saj je v podzavesti ustvarjalca za vedno vtisnjena podoba njegovih del, ki ne dovoljuje manipulacij in intervencij. Potem pa sem ugotovil, da v noben, tudi v davno uresničeni projekt, danes ne bi posegel. In če bi se ga lotil danes, in če bi imel srečo, bi bil tak kot je.

Pomemben del arhitekture so tudi prenove. V Šentjerneju je kar nekaj starejših stavb. Kakšen je vaš odnos do oživitve stare stavbe in njene nadgradnje?

V arhitekturo je vedno treba vključevati lokalno in regionalno tradicijo, *genius loci*, torej značilnosti kraja pa tudi lokalno identiteto. Zato se od nekdaj zavzemam za ohranjanje naše tradicionalne arhitekture in za njeno domišljeno, inventivno in ustvarjalno prilagajanje novemu času in novim potrebam. V takšnih nalogah sem od nekdaj užival. Predvsem zato, ker ureditev tradicionalne, stare arhitekture še zdaleč ni omejitev sodobne ustvarjalnosti. Nasprotno, prav v tem časovnem kontrapunktu, je skrit izziv za razmišljujočega in ustvarjalnega arhitekta.

Ste prejemnik že več nagrad. Na katero ste najbolj ponosni? Kaj vam pomeni prejem Prešernove nagrade za življenjsko delo, namreč vse od leta 2003 med nagrajenci ni bilo arhitekta?

Univerzitetno središče v Skopju.

Nova cerkev Kristusovega učlovečenja, Dravlje, Ljubljana.

Nove Žale, Ljubljana.

Vse nagrade so prijetne spremljevalke, ki pa nikoli ne vplivajo na ustaljeni ritem dela in življenja. Seveda pa je to, najvišje priznanje tudi poklon naši arhitekturi in umetnosti prostora nasploh. Bilo bi nenavadno in narobe, če ne bi kot arhitekt opozoril na pomemben del, ki ga je skozi čas slovenski nacionalni identiteti dodala prav umetnost prostora. Ne mislim le na naše domače, očarljive prepesnitve slovitih evropskih arhitekturnih zgledov. Mislim tudi na vekovito lepoto našega ljudskega stavbarstva in kulturne krajine. In še posebej na našo sijajno avtorsko arhitekturo s svetovnim vrhuncem, Jožetom Plečnikom.

Zato se zavzemam za spodbujanje, spoštovanje in uveljavljanje naše odlične sodobne ustvarjalnosti na področju umetnosti prostora. Za njen prodor s katerim bomo zajezili poplavo slabe arhitekture in neprimernih posegov v prostor. Zavzemam se torej za novo renesanso umetnosti prostora, ki jo bomo lahko ponosno dodali naši narodni identiteti, kakršno moramo zarisati in uveljaviti v neprijazni bodočnosti globalizacije in na silo izprane svojskosti.

Kako dojemate razvoj tukajšnjega prostora v Šentjerneju?

Bojim se, da je Šentjernej še eden od naših trgov, ki vse bolj izgublja podobo lastne tradicija in, ki obenem ne uspe ustvariti kvalitetne sodobne, današnje prepoznavnosti.

Seveda je treba ločiti širši naselbinski prostor, ki ga bogati, skrb za urejenost in lepo okolje. In jedro Šentjerneja, ki se vse od rušenj v drugi svetovni vojni ni uspelo izoblikovati v homogeno in prepričljivo okolje, kakršno daje našemu življenju v njem smisel in dostojanstvo. Po eni strani postopoma izgublja adute kulturne zgodovine; ob tem mi je v zadnjem času posebej žal rušenja Recljeve domačije. Po drugi strani pa ne uspe ob vseh ustvarjalnih sposobnostih sedanjega časa in sedanjih arhitektov izoblikovati vsebinsko, pomensko in doživljajsko prepričljivega jedra, ki bi bilo lahko tudi pričevanje kvalitetne sodobne arhitekturne misli in ustvarjalnosti.

Naj spomnim, da je v zadnjem času pri nas nastala cela vrsta odličnih ureditev naselbinskih jeder in trgov. K temu sem tudi sam prispeval ureditev trga sv. Jurija v Šentjurju in Slomškovega trga na Ponikvi.

Kaj vas povezuje s Šentjernejem?

Kot sem omenil, sem bil s Šentjernejem najprej povezan kot redni obiskovalec pleterskega samostana, občasno in s prijatelji pa tudi Recljeve gostilne. Zato sem si tudi izbral za kraj mojega bivanja in ustvarjanja prav okolje pleterskega samostana in Šentjerneja. Tukaj, na Dolgih njivah pri Dolenjem Vrhpolju, prebivam in ustvarjam že več kot štirideset let. Ta kraj preprosto obožujem. Tako njegovo lepoto, njegovo prvobitnost, njegovo duhovnost in pristnost ter očarljivo prijaznost in marljivost njegovih prebivalcev. In seveda njegovo kulturnost v kateri so na tem majhnem območju zgoščeni velike zgodovinske zgodbe in kulturno pomembni spomeniki. Cerkve, samostani, gradovi in žlahtna naselbinska tkiva. Ob tem pa še prvobitno pričevanje vekovite lepote našega ljudskega stavbarstva in kulturne krajine. ■

Arhitektova hiša pri Pleterjah.

ADVENTNI IZZIVI

ŠENTJERNEJSKI SKAVTI

V mesecu decembru smo na naši Facebook strani Šentjernejski skavti in Instagramu sentjernejski_skavti pripravili adventne izzive s praktičnimi nagradami. K sodelovanju smo povabili prav vse naše sledilce. Predstavljamo vam nagrajence vseh štirih izzivov in njihove izdelke:

1. izziv: Najbolj inovativen adventni venček, zmagovalca Aleksej in Blaž Grubar,
2. izziv: Peka Miklavževih dobrot, zmagovalka Kaja Bajc,
3. izziv: Božične voščilnice, zmagovalki Ana in Ema Kapler,
4. izziv: Najbolj kul fotografija z Lučko miru iz Betlehema, zmagovalca Ema in Jan Bukovec Zupanc. Zmagovalcem adventnih izzivov iskreno čestitamo!

UTRINKI NAŠIH SKAVTOV

Odločili smo se, da tokrat povabimo skavte iz naše najstarejše skupine – klana, da zapišejo, s čim se trenutno ukvarjajo v prostem času in nam s tem dajo kakšno zanimivo idejo ali spodbudo za kvalitetno preživljanje teh neobičajnih časov. Uživajte v branju!

Zelo rada šivam. Praktično karkoli. Od mask, trakov, predpasnikov pa vse tja do majic in odejic ... V tem navidezno pustem času, pa sem ugotovila, da najraje kaj popravim. Na primer svoje najljubše hlače, ki so se mi raztrgale na zadnji strani, ko sem se enkrat usedla za mizo. Morda je bil to znak, naj se začnem malo bolj ukvarjati s športom, ali pa je bila to le priložnost narediti nekaj novega. Na primer popraviti ter polepšati hlače po svojem okusu. Osredotočila sem se na to drugo in nastale so meni prav posebno lepe hlače. Če imaš doma kakšno raztrgano obleko, ki bi jo rad nosil, lahko poskusiš tudi ti! Samo lotiti se moraš. ☺ Srečno pot! / ***Marta Bevc***

Ker rada kuham in pečem, ter pri tem poskušam nove stvari, sem se med karanteno končno opogumila in začela drožiti. Droži so starodaven, a pozabljen način priprave kruha, ki je med epidemijo preplavil domove po vsem svetu. Neverjetno se mi zdi, da samo iz moke in vode lahko nastane nekaj živega – nekaj, kar lahko vzhaja kruh. Pa ne samo kruh. Z drožmi se lahko pripravi vse mogoče: od piškotov do potice, štrukljev, krekerjev, babke in krofov. Za pripravo svojega prvega drožnega nastavka sem sledila navodilom s spleta, ki so dostopna vsem. Na srečo je na družabnih omrežjih ogromno skupin, v katerih si drožomani izmenjujemo nasvete, ideje in recepte, napisanih pa je tudi nekaj knjig. Zanimivo pri drožeh je to, da imajo vsaka svoje ime. Mojim je ime Ivanka. :) Droži ti prirastejo k srcu, pa ne le to, tudi bolj zdrave so kot navaden pekovski kvas. Z daljšim časom vzhajanja pripomorejo k lažji prebavi kruha. Pri droženju še kako velja, da vaja dela mojstra, zato priporočam, da čimprej zadrožite tudi sami. OPOZORILO: Lahko zasvojijo! ☺ / ***Julija Srpčič***

Praznični bananin kruh.

V teh časih, ko večino časa preživimo doma, imamo hrane na pretek in sploh ne opazimo koliko pojemo, kilogramčki pa kar hitro šibajo navzgor. Zato veliko časa preživim v kuhinji, surfam po spletu za zdravimi in okusnimi recepti ter medtem poslušam svojo najljubšo glasbo. Veliko sem začela uporabljati ovsene kosmiče in ne bi mi verjeli koliko okusnih, sladkih in slanih jedi lahko z njimi pripravimo. Seveda pa ima tudi gibanje pomemben del v mojem življenju. Sončne dneve rada preživljam zunaj na svežem zraku in v družbi štirinožnih prijateljev. Ker pa je v zadnjem času kar precej mrzlih in deževnih dni, na spletu poiščem kakšne vaje in jih opravim kar doma. Šport in zdrava prehrana sta pomembna dejavnika, ki lahko zelo vplivata na nas, zato te vabim, da tudi ti po primeš za kuhalnico in si pripraviš kaj zdravega ter si vzameš vsak dan vsaj pol ure časa za gibanje. Boš videl ne bo ti žal! / ***Nina Kerin***

Si želiš da bi v tem času, ko ni se priporočljivo srečevat z ljudmi, osrečiti kakšnega prijatelja? Dajem ti noro idejo, ki sem jo naredila pred kratkim! S cimro sva se odločili, da prijateljici še vseeno polepšava dan, in sicer z iskanjem skritega zaklada! Naredili sva veliko takšnih in drugačnih namigov in se pri tem noro zabavali. Prav so nama prišli zemljevid, pravljice, uganke, QR koda in samostojno posnete pesmi. Še bolj razburljivo pa je bilo skrivanje točk v drevo, pod oboke hiš in celo v reko. Na dan D sva se še zakrinkali in z razdalje

opazovali, kako dobro rešuje najine namige. Dober je občutek, ko nekomu popestriš življenje s takim majhnim dejanjem ob tem pa tudi ti krepiš svoj igrivi duh in tako lažje preneseš "stres" današnjih dni. / ***Marta Bevc***

ŠENTJERNEJSKI SKAVTI IŠČEMO PROSTOR V NARAVI ZA SOBOTNA SREČANJA

Šentjernejski skavti letos praznujemo polnoletnost – v lokalnem okolju namreč delujemo že kar 18. leto. Kot se za »odraslo« organizacijo spodobi, smo ob letošnjem izpadu srečanj »v živo« čas izkoristili za pogled v težave, s katerimi se kot neprofitna mladinska organizacija srečujemo. Eno od sedmih področij vsebine vzgajanja naših članov je okoljska vzgoja. Na sobotnih srečanjih skavtov različnih starosti se pri župnišču in sestrah v Šentjerneju zgodi veliko vzgoje, igre in osebnega napredovanja. Skozi leta pa smo ugotovili, da nam na področju okoljske vzgoje enostavno manjka **kakšen košček travnika in gozda**, kjer se ne bi slišalo rohnenja avtomobilov in bi bilo mogoče v polnosti čutiti utrip narave. **Iz teh razlogov smo se Šentjernejski skavti odločili, da se bomo potrudili poiskati prostor v naši občini, kjer bi lahko imeli tedenska sobotna srečanja v naravi.** Precenili smo namreč, da bi bila s tem naša srečanja bolj kvalitetna in pristno skavtska. Če kdo pozna kakšen primeren kraj, ki bi ga bil pripravljen deliti z nami za kakšno primerno letno najemnino ali kakšen podoben dogovor, naj nas prosim kontaktira. Naše potrebe glede prostora smo zbrali v nekaj točkah:

- iz Šentjerneja kraj ni oddaljen več kot 8 min vožnje z avtomobilom,
- kraj je največ 5 min hoda od ceste,
- na kraju je mogoče parkirati več avtomobilov (na sobotna srečanja pride veliko otrok in njihovih staršev, ki jih po koncu srečanja čakajo),
- odlično bi bilo, če bi se na tem kraju skupaj držala gozd in travnik, bomo pa tudi le s travnikom zelo zadovoljni.

KONTAKT: **051 309 424 (Janez Goršin)** ali na **skvo.sentjernej1@gmail.com.** ■

DOSEŽKI DRUŠTVA ŠOLA ZDRAVJA V LETU 2020

NEDA GALIJAŠ

ARHIV DRUŠVA ŠOLA ZDRAVJA

Kljub večmesečnemu omejenemu gibanju, ki je posledica ukrepov stroke za zajezitev epidemije covid-19, je Društvo Šola zdravja zadovoljno z dosežki, ki jim jih je uspelo ustvariti v odhajajočemu letu 2020. Svoje dosežke bi radi delili z vami:

- ustanovili smo 20 novih skupin, trenutno smo prisotni v 81 slovenskih občinah. V letu 2020 se je včlanilo 736 novih članov, trenutno imamo 5061 članov. Omembe vreden podatek je, da smo po prvem valu epidemije dobili 76 članov povratnikov;
- ob tem, da delujemo v javnem interesu na področju športa, smo v letu 2020 pridobili še status humanitarne organizacije;
- kljub koroni smo izpeljali redni letni občni zbor društva, in sicer delno po skupinah. Odziv je bil neverjeten, nazaj smo dobili kar 90 % izpolnjenih zapisnikov;
- na razne načine smo motivirali člane, da skrbijo za svoje zdravje tudi, ko ne morejo telovaditi zunaj na prostem, na svojih lokacijah in se ne morejo skupaj družiti. Tako smo v prvem valu epidemije posneli 4 video posnetke, na katerih smo predstavili kako pravilno izvajati vaje po metodi "1000 gibov";
- v drugem valu smo posneli film "Metoda 1000 gibov" in ga dali na YouTube, da lahko člani telovadijo tudi doma;
- pri tem smo šli korak naprej in smo film ponudili lokalnim televizijam po Sloveniji, da ga uvrstijo v jutranji program, ker je televizija dostopna večjemu številu prebivalcev kot YouTube kanal, ki je vezan le na internet. Odziv je bil odličen, okrog 20 lokalnih televizij predvaja vsakodnevno ali le določene dni v tednu vadbo 1000 gibov. Katere televizije so se vključile v našo akcijo je vidno na tej povezavi: *https://solazdravja.com/2020/12/03/telovadimo-doma/*;
- preden smo posneli omenjeni film, smo organizirali jutranjo vadbo "1000 gibov" prek zooma in YouTube kanala z dodatnimi vajami za moč. Tako smo se 14 dni (od ponedeljka do petka), od 8. do 9. ure zjutraj, družili in telovadili skupaj preko zooma. Video posnetki so še vedno dosegljivi na tej povezavi;
- v sodelovanju z Olimpijskim komitejem Slovenije in Športno unijo Slovenije smo izvedli brezplačne meritve telesne pripravljenosti European Fitness Badge na 15-ih lokacijah po Sloveniji, 486 testiranih članov DŠZ. Meritve je izvajal strokovni kader kineziologov;
- v nekaterih občinah, kjer so prisotne skupine Šole zdravja, smo ob upoštevanju navodil stroke sodelovali z domovi za starejše občane. Člani so skupaj z varovanci domov občasno telovadili, peli ter se z njimi sprehajali;
- kljub epidemiji, smo uspešno sodelovali z drugimi nevladnimi organizacijami, ki organizirajo različne projekte in prireditve. Tako smo sodelovali v projektu Peš bus in spremljali otroke nižjih razredov v šolo v petih občinah; udeležili smo se Evropskega tedna športa; sodelovali smo v Evropskem tednu mobilnosti - dan brez avtomobilov; vključili smo se v Teden vseživljenjskega učenja - Parada učenja; vključeni smo bili v še veliko drugih lokalnih prireditev po vsej Sloveniji, saj naše skupine delujejo po večini slovenskih regij;
- odzvali smo se povabilu na osrednjo prireditev novega državnega praznika športa **Dan slovenskega športa 2020** na Trgu republike v Ljubljani, in sicer 23. 9. 2020. Naša udelež-

ba je bila vidna po vseh medijih, saj oranžna barva Šole zdravja zelo izstopa;

- udeležili smo se vseslovenskega projekta "Korak zase, korak za sladkorčke" v organizaciji Čebelarske zveze Slovenije. Cilj dogodka je bil ozavestiti splošno javnost o sladkorni bolezni, predvsem o zdravem načinu življenja, ki poleg ustrezne prehrane vključuje tudi gibanje;
- kot primer dobre prakse smo omenjeni v priročniku »Aktivni in zdravi starejši«, ki je nastal v okviru mednarodnega projekta ProAge (Preparation for Active Ageing), financiranega iz projekta Erasmus + Evropske komisije. Predstavili so nas kot primer dobre prakse (skupina Javornik - Ravne na Koroškem);
- kljub nekaj, zaradi epidemije, odpovedanim usposabljanjem in predavanjem, nam je uspelo izpeljati 5 usposabljanj za prostovoljce - kako pravilno izvajati vaje "1000 gibov" in 16 predavanj, od tega 11 prek zooma in 5 predavanj v živo;
- opravili smo 18 regijskih posvetov z vodji skupin Šole zdravja in z njihovimi namestniki, katerih se je skupno udeležilo 273 prostovoljk in prostovoljcev.

»1000 GIBOV« PREKO MALIH ZASLONOV

Oglašamo se vam iz Društva Šola zdravja, ker bi vas radi obvestili, da akcija z lokalnimi televizijami, katero smo sprožili decembra 2020, še vedno traja. Namreč, Epidemiološka situacija v Sloveniji še vedno omejuje zbiranje na prostem, kar pomeni, da telovadba "1000 gibov" zunaj na prostem tudi februarja ni dovoljena. Zato je akcija »**Telovadimo doma preko malih zaslonov**«, v sodelovanju z lokalnimi televizijami, še vedno aktivna. Saj smo tako s skupnimi močmi naredili korak naprej in motivirali veliko število prebivalcev k vsakodnevni skrbi za svoje zdravje, kljub omejitvam, ki smo jih deležni že mesece. Kar nekaj lokalnih televizij se je odzvalo in uvrstilo vadbo »1000 gibov« v svoj jutranji program, za kar smo izredno hvaležni. Tudi tisti, kateri so omejeni s prostorom, so se odločili in predvajajo film 1- do 3-krat tedensko.

Na ta korak smo se odločili zaradi negotovosti časa omejenega gibanja, ki je posledica ukrepov stroke za zajezitev epidemije covid-19. Vemo, da veliko ljudi nima interneta in ne more spremljati telovadbe preko YouTube kanala, zato je akcija »Telovadimo doma preko malih zaslonov« zelo pomembna za celotno družbo. Na ta način Društvo Šola zdravja, v sodelovanju z lokalnimi televizijami, prispeva svoj delež pomoči vsem prebivalcem Slovenije. Radi bi poudarili, da smo prostovoljska organizacija in imamo status NVO v javnem interesu na področju športa in rekreacije ter status humanitarne organizacije na področju zdravstvenega varstva. Že več kot pet let nas podpira Ministrstvo za zdravje.

Na našo pobudo so se odzvale naslednje lokalne televizije: ETV HD (Zasavje), STV (Savinjska TV), AS televizija (Murska Sobota), TV Vaš kanal, VI-TEL (Primorska TV), TV Bled, TV Medvode, R Kanal+ (Ribnica), PeTV (Ptuj), Koroška TV, KTV (Ormož), Koroška Regionalna TV, Vascom TV (Pivka), Zasavska TV, Gorenjska TV, GO TV (Goriška), E-Posavje TV, ORON TV (Notranjska TV), SIP TV, ATM TV (Kranjska Gora), BKTV, KTV Slovenska Bistrica. Z opcijo 7 dni nazaj, lahko telovadbo predvajate vsak dan ob katerikoli uri želite. Preverite, če vaš operater spremlja katero od navedenih lokalnih televizij in se pridružite jutranji telovadbi preko malih zaslonov.

Lokalna ETV HD (pokriva Zasavje in osrednjo Slovenijo) je 15. februarja, ob 8. uri vključila v online vadbo preko zooma in direktno predvajala celotno polurno vadbo v živo. O tem koraku razmišljajo še nekatere lokalne televizije, naknadno bomo sporočili katere.

Obe povezavi do zoom vadbe »1000 gibov« vsak delovnik ob 8. uri in zoom vadbe z dodatnimi vajami za moč ob ponedeljkih in sredah ob 15. uri sta javno dostopni na naši spletni strani in našem Facebook profilu. Pridruži se lahko kdorkoli. Vsi ste dobrodošli!

V PRIČAKOVANJU

Šola zdravja ni samo za starejše. Lahko se nam pridruži kdorkoli, ne glede na starost. Res je, da je med našimi člani več starejših oseb kot pa mlajših. Verjetno, ker naše vadbe potekajo v jutranjih urah (med 7.30 in 8. uro), ko se večina delovno aktivnih ljudi odpravlja v službo, otroci pa šolskim obveznostim naproti.

Mi smo zelo gostoljubni in po dogovoru z vašimi nadrejenimi pridemo k vam tudi na delovno mesto ter v pol ure skupaj z vami naredimo vaje »1000 gibov«. Že 30 minut gibanja na dan odžene zdravnika stran! Sodelujemo tudi v medgeneracijskih sodelovanjih in hodimo na obiske k otrokom v vrtce in šole. Včasih pa oni obiščejo nas in vsakič se veselimo takih obiskov, saj je telovaditi z njimi vedno zabavno.

Takoj, ko se epidemiološka slika izboljša, nas boste lahko srečali na različnih lokalnih ali nacionalnih prireditvah. Tudi lokacije, na katerih

se zbiramo vsako jutro, imamo v bližini vaših domov. Če se ozrete okrog, nas boste sigurno nekje opazili. Smo vesela druščina, ki telovadi po svojih zmožnostih, saj so vaje »1000 gibov« enostavne in primerne za vse generacije. Verjemite, dan bo takoj lepši, ker ste naredili nekaj koristnega zase!

Do takrat, telovadite z nami preko malih zaslonov. ■

VERJEMITE, BREZ ŠALE ...

Ste že slišali,
verjemite, brez šale –
odprta je šola
za velike in male.

Vanjo se vpišete,
kot v šolo vsako.
Starejši ali mlajši,
let ne štejemo natanko.

V šoli ni učilnic,
le vadba na svežem zraku.
Ni razredov, imamo pa skupine,
ki veselo vadijo tudi v zimskem mraku.

Ne pišemo domačih nalog,
stavimo le na vaje.
Slabih ocen ne poznamo,
le da se telo ne maje!

Ni neupravičenih ur,
četudi se vam kdaj ne ljubi.
Nič hudega,
telovadijo pač drugi.

Pri nas je, kakor vam paše.
Verjemite, brez šale -
obstaja taka šola
za velike in male.

Zdaj pa brž kliknite
in ŠOLO ZDRAVJA poiščite,
da šola res obstaja,
osebno se prepričajte.

Neda Galijaš

MED

DR. ANDREJA KANDOLF BOROVŠAK,
svetovalka za zagotavljanje varne hrane

Med je naravna sladka snov, ki jo izdelajo medonosne čebele. V naravi navadno v cvetovih rastlin najdejo nektar ali medičino, najpogosteje v gozdu pa mano. Medičino ali mano predelajo z določenimi lastnimi snovmi, shranijo, posušijo in pustijo dozoreti v satju. Pokrijejo ga z voščenimi pokrovci in čebelar ga iztoči. Med je lahko tekoč, viskozen ali delno do popolnoma kristaliziran. Barva, okus, vonj in aroma medu se razlikujejo glede na rastlinski izvor.

SESTAVA IN LASTNOSTI MEDU

Med je odličen vir energije, 100 g medu ima okrog 1283 kJ (306 kcal) energije. 20 g medu, kar je običajna količina ene žlice medu, ima okrog 257 kJ (61,2 kcal) energije in predstavlja 3 % dnevne potrebe po energiji. Glavni sestavini medu sta enostavna sladkorja fruktoza in glukoza, ki jih človeški organizem lahko takoj porabi. Med je dobra hrana za ljudi vseh starosti, saj pomaga ohranjati zdravje, športnikom pomaga pri obnovi mišic. Poleg sladkorjev vsebuje tudi antioksidante, nekaj aminokislin, vitaminov in mineralov, ki jih naš organizem nujno potrebuje. Svež med ima podobno antioksidativno učinkovitost kot nekatero sadje in zelenjava. Nekateri encimi iz medu pospešijo prebavo sladkorjev in škroba, vodikov peroksid, ki ga vsebuje, ima protibakterijski učinek, izboljšuje pa tudi absorpcijo kalcija iz hrane. Že od nekdaj ga uporabljamo za zdravljenje opeklin in ran, saj je nanj občutljivih več bakterij, pa tudi kvasovke in nekateri virusi. Med zavira rast bakterij (bakteriostatični učinek), deluje pa tudi baktericidno, kar pomeni, da uničuje bakterije.

UPORABA MEDU

Med se večinoma uporablja kot nepredelano živilo, uporablja pa se tudi v živilsko predelovalni industriji kot sladilo. Uporabljajo ga tudi zaradi okusa in viskoznosti. V vsakdanji prehrani lahko sladkor v celoti nadomestimo z medom, začnemo lahko že pri sladkanju kave z medom. Zaradi njegove sestave se prebava medu pri človeku razlikuje od prebave drugih vrst sladkorjev. Med vsebuje predvsem enostavne sladkorje, ki jih naše telo lahko neposredno izkoristi. Če ga primerjamo z belim sladkorjem, ima med tudi manjši vpliv na količino glukoze v krvi, in to predvsem zaradi visoke vsebnosti fruktoze. Glikemični indeks medu znaša med 32 in 85 odvisno od vrste medu. Medovi se med seboj zelo razlikujejo, ne samo med vrstami, ampak tudi znotraj vrst medu obstajajo velike razlike, saj čebele medičine ali mane ne naberejo samo na eni rastlini, ampak vedno na večih. Kadar prevladujejo lastnosti ene rastline, ga lahko označimo po tej rastlini. Najpogostejše vrste medu poleg cvetličnega in gozdnega v Sloveniji so: akacijev, lipov, smrekov, kostanjev, hojev, tudi med oljne ogrščice, ajdov idr. Raznolikost medu lahko s pridom izkoristimo pri pripravi raznovrstnih jedi in napitkov. Uporabimo ga lahko za zajtrk, malico, večerjo pa tudi pri pripravi kosila je uporaben. Poda se pri pripravi piščančjih, divjačinskih in azijskih jedeh. Tudi omake, prelivi, marinade in zelenjava dobijo z dodatkom medu posebno aromo. Nepogrešljiv je seveda pri pripravi slaščic. Pri pripravi jedi iz medu je potrebno upoštevati tudi njegovo aromo. V splošnem je za svetlejše vrste medu značilna mila, nežna aroma, temnejše vrste pa imajo močnejšo aromo. Zato bomo za slajenje nežnih jedi, kjer ne želimo, da prevladuje okus medu, uporabili nežen akacijev med, v golaž bomo dodali temen gozdni med, medenemu pecivu pa bo odlično aromo dal kostanjev med. Medu pri peki in kuhi ne uporabljamo zaradi njegovih zdravilnih lastnosti, ampak predvsem zaradi njegove arome. Če je le možno ga dodamo na koncu kuhanja, da ohranimo več sestavin. Uživajmo med slovenskega porekla, ki je lokalno pridelan. Poiščite medove, ki so vključeni v sheme kakovosti ekološki med ter (*Slovenski med z geografsko označbo, Kočevski gozdni med z geografskim poreklom in Kraški med z geografskim poreklom*) tki so podvrženi še dodatnemu nadzoru. ■

V Cerovem Logu zopet olepšali vas, tokrat za Valentinovo

EMIL TURK

VESELI DECEMBER MALO DRUGAČE

TD VRHPOLJE

V Turističnem društvu Vrhpolje smo v mesecu decembru, ki v Vrhpolju običajno pravljično zaživi, kljub razmeram, ki so botrovale, praznično obarvali. Otroci – mali in veliki so z voščilnicami dobre volje, ki so jih pripravili na zimski delavnici, risali nasmehe in prinesli sonce bolnim, ostarelim, osamljenim, žalostnim. Spomnili smo se tudi varovancev doma starejših občanov v Novem mestu, kamor smo poslali velik paket presenečenj.

Za božič smo si ogreli srca ob poslušanju božične poslanice novomašnika Blaža Franka. Z vabilom na ogled naše božične predstave iz leta 2017 Volk in sedem kozličkov, smo se spomnili tudi najmlajših. In ker smo bili zelo, zelo pridni, nas je v božičnem času obiskal tudi sam Božiček. Ta se je v spremstvu svojih pomočnikov sprehodil skozi vas in obdaril otroke, ki so ga že nestrpno pričakali ob cesti. Pa nam je uspelo. Tudi leto 2020 smo pričeli in končali dobrodelno. ☺

Kljub temu, da smo že dobro zakorakali v leto 2021, se otroci lahko še vedno nasmejijo ob ogledu naše predstave. Povezavo najdete na naši spletni strani (www.td-vrhpolje.si). ■

90 LET IVANA FRANČIČA IZ DOLENJE STARE VASI

MILKA BUČAR

FRANJA BUČAR & PETRA GORENC

Kljub korona krizi in času v katerem trenutno živimo, smo praznovali častitljivih 90 let ateta Ivana Frančiča.

Ivan je bil rojen 30. 1. 1931, kot peti, najmlajši otrok na večji kmetiji. Ker je bil najstarejši brat Francelj predviden za gospodarja, se je Ivan odločil za šolanje. Hodil je na Gimnazijo Novo mesto in uspešno zaključil tri letnike. Najbolj sta ga zanimala zemljepis in zgodovina. V času šolanja je stanoval pri stricu Janezu Frančiču, ki je bil kanonik na Kapitlju. Sredi vojne se je študij prekinil in moral se je vrniti domov. Oba starejša brata sta bila po vojni ubita, zato je Ivan ostal doma in prevzel kmetijo, kjer živi in dela še danes.

Praznovali smo v soboto, 30. 1. 2021, s sveto mašo v zahvalo za častitljivih 90 let. Zahvaljujemo se gospodu župniku Antonu Trpinu za lepe besede pri sveti maši, organistu Andreju za spremljavo in solistu Klemnu za zapete pesmi *Hvala večnemu Bogu* in *Ave Marija*. Ob jubileju so atetu Ivanu čestitali podžupan Janez Selak, predstavnica RK Fanika Luzar, prijatelji, sosedje in sorodniki. Vsem hvala za voščila in lepe želje. ■

IZ ŠOLSKIH KLOPI

DALEČ OD OČI, BLIZU SRCA

Prireditev ob dnevu samostojnosti in enotnosti tokrat na daljavo

JOŽICA KOCJAN

OGNJEN SAJE

Osnovna šola Šentjernej je v prazničnem mesecu decembru ponudila ogled spletne prireditve z naslovom *Daleč od oči, blizu srca*. *»Proslava je bila posvečena trenutnemu času, slovenskemu državnemu prazniku dnevu samostojnosti in enotnosti ter običajem. Podarili smo jo vsem občanom, saj smo jim želeli popestriti in polepšati posebne čase,«* je povedala režiserka in scenaristka Maja Miklavž Sintič.

»Vse se da, če se hoče,« so bile misli mentorice, ko je z učenci, ki obiskujejo otroško folklorno skupino Šentlora, začela pripravljati spletno prireditev. V običajnih razmerah bi peli in plesali v učilnici in na odru kulturnega centra, tako pa so združili moči na drugačen način – na daljavo. Učenci so se pripravljali preko video konferenc in gradiv, ki jim jih je pošiljala mentorica. Naučili so se prazničnih pesmi in voščil, med njimi tudi verze pisateljice Ivanke Mestnik. Posneli so priprave na praznike in k sodelovanju pritegnili tudi družinske člane. Povabilu se je z veseljem odzval tudi častni gost prireditve gospod Stanko Kušljan, občan, ki šteje 102 leti. Gospod Kušljan, ki je bil povezovalni lik prireditve, je predstavil stare božične običaje in svoje spomine na otroška leta. Ravnatelj Aljoša Šip pa je v uvodnem nagovoru poudaril pomen praznikov in vsem zaželel veliko enotnosti, volje in sodelovanja, zdravja, topline, varnosti, povezanosti, upanja in načrtov ter pozitivnih pogledov na prihodnost. V prireditev so bili vtkani tudi posnetki nastopov mladih folklornikov iz bogatega arhiva šolske folklorne dejavnosti, ki bi sicer šli v pozabo.

»Šlo je za preplet preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Tako kot je najstarejši občan govoril o svojih otroških letih, tako bodo o svojem otroštvu in doživljanju prazničnih dni svojim potomcem nekoč pripovedovali naši učenci,« je dejala Maja Miklavž Sintič. *»Vsak je dal delček sebe. Delala sem z izrednim veseljem in ob meni je bila tudi dobra ekipa – Ognjen Saje, Urška Klemenčič in Mojca Kodelič,«* je še dodala režiserka, ki je s svojimi folklorniki pripravila že vrsto odličnih nastopov in prireditev.

Zapomnila sem si jo in je ne bom pozabila, saj je bila čustveno tako nabita, da ste mi izzvali solze v oči in zbudili toliko lepih spominov tudi na moje otroštvo. Kakšno petje, razigrani gibi, kako lep izbor vsega, pa še tako imeniten povezovalec in razlagalec prazničnega decembra nekoč je bil gost! Pa kakšni lepi posnetki Vaših krajev, ki jih kar dobro poznam, saj sem svet Gorjancev dobro spoznala, ko sem iskala škrate. Skratka, svoje delo ste vsi odlično opravili in počaščena sem, da ste me vsaj malo vključili v scenarij.

Pisateljica Ivanka Mestnik

VTISI UČENK NOVINARSKEGA KROŽKA:

Všeč mi je bilo to, da je bila proslava poučna. Pokazala mi je, da moramo za praznike biti v krogu družine, še posebej pa zdaj, ko je epidemija. Šola se je zelo potrudila, saj sem najprej mislila, da proslave sploh ne bo, a se je izkazalo, da jo je mogoče pripraviti tudi na daljavo. / ***Kristina Gorišek, 9. razred***

Proslava je bila drugačna od ostalih, saj je bila prva, ki si je nisem ogledala v živo. Všeč so mi bili trenutki, ko je spregovoril Stanko Kušljan, saj sem spoznala veliko starih običajev, za katere prej nisem vedela. Zelo sem se razveselila, ko sem zagledala starejše posnetke folklore, saj sem se ob njih spomnila na prireditve, ki jih vsako leto priredimo na naši šoli. / ***Lucija Rangus, 9. razred***

Z veseljem sem si ogledala prireditev. Bila mi je zelo všeč, ker je bila pripravljena s strani učencev in učiteljev naše šole. Zelo je bila zanimiva, saj sem veliko izvedela o tem, kako so v preteklosti praznovali decembrske praznike. Vse praznike so praznovali zelo skromno, vendar so se veselili druženja s prijatelji in sorodniki. Prav tako so radi praznovali v krogu svojih najbližjih. Ob tem sem se spomnila, da je najbolj pomembno, da imaš družino in iskrene prijatelje, s katerimi lahko praznuješ praznike. Niso pomembna darila in materialne dobrine. / ***Iva Colnar, 7. razred***

Stanko Kušljan.

Jernej Drečnik.

Evgen Kruh in Aria Marisa Udvanc.

Ula Selak.

Družina Martinčič.

Urška Klemenčič in Maja Miklavž Sintič.

Ana, Eva in Nika Grubar s Petro Penca.

Klara Drečnik.

Manca Sintič.

Nik in Saša Kmetič.

Marisa Aria Udvanc.

Navdušena sem bila nad vsemi nastopajočimi, tudi družina Martinčič je bila nekaj posebnega. Gospod Stanko Kušljan je nas, gledalce, nagovoril z različnimi starimi modrostmi ter obujal spomine na stare božične običaje iz svojih otroških let. Še posebej se mi je v spomin vtisnil pregovor, ki ga je povedal: Kolikor znaš, toliko si vreden. Proslava mi je bila zelo všeč. Ogledala sem si jo skupaj s svojo družino in vsi smo zelo uživali. Želim si še več prireditev. / ***Nika Komljanec, 6. razred***

Ustvarjalna ekipa OŠ Šentjernej je pripravila edinstveno spletno proslavo v duhu spominov preteklosti in utrinkov sedanjosti. Gospod Stanko Kušljan kot povezovalni člen prireditve nam s svojo pozitivno življenjsko energijo daje upanje za boljši jutri, ki si ga vsi želimo čim prej. Že kar nekaj časa nismo v šolskih klopeh, šolski duh pa vendarle kroži med nami in nas nevidno povezuje. / ***Ema Selak, 7. razred***

Proslavo sem gledala z družino in vsem se je zdela čudovita. Popeljala nas je v stari čas s pomočjo folklornikov in starejše osebe, ki je pripovedovala, kako je bilo včasih. Najbolj mi je bilo všeč, ker so mladi folklorniki doma pripravili posnetke, ki so jih vključili v predstavo. Učiteljici sta zapeli krasno pesem. Na koncu so učiteljice pripravile presenečenje in nam voščile srečno novo leto. Tega nisem pričakovala, a je bilo super. Upam, da bomo kmalu lahko gledali kaj podobnega in zanimivega. / ***Zoja Hodnik, 6. razred***

Zadnji dan pred novoletnimi počitnicami je bilo drugače kot pretekla leta, ko smo šli na ogled prireditve v kulturni center. Tokrat smo si jo ogledali kar na domačih zaslonih. Prireditev je bila zanimiva, letos še bolj kot ostala leta. Bila je drugačna. Učenci so igrali na inštrumente in peli kar doma. Všeč mi je bilo, da se ni vse odvijalo samo na odru. To me je še posebej navdušilo in privabilo k gledanju. Proslava je bila res dobra. / ***Inti Prah, 6. razred***

Proslavo smo pogledali z družino. Vsem je bila zelo všeč. Moj najljubši del je bil, ko so se učenci in učenke posneli in kaj zaigrali, zapeli. Zanimivo je povedal tudi Stanko Kušljan, saj smo izvedeli, kako so praznovali in kakšne šege ter navade so imeli včasih. Na posnetku se vidi, da so se vsi mentorji kot tudi učenci zelo potrudili in dokazali, da jih ta virus ne bo ustavil in premagal. / ***Neža Selak, 6. razred***

Ogledala sem si prireditev Daleč od oči, blizu srca. Najbolj me je pritegnilo, ko so folklorniki na svojih domovih peli pesmi ter igrali na inštrumente. Všeč mi je bilo tudi, ko so nam učiteljice zaželele vse dobro za praznike. / ***Ella Cimerman, 6. razred*** ■

SABINA JORDAN KOVAČIČ

S KNJIŽNIH POLIC

Paolo Giordano: RAZTRGAJMO NEBO

Za Tereso se življenje zares začne tisto poletje v Apuliji. Poletje, ko ji dolge vroče dni v družbi babice in očeta preseka srečanje s tremi fanti – premišljenim Nicolo, zadržanim Tommasom in skrivnostnim Bernom. Trije fantje, bratje po duši, jo povlečejo v svoj svet, za Tereso tako čaroben in vznemirljiv, stkan iz drugačnih verovanj, spoštovanja zemlje in večnega prijateljstva. Ter prve in edine ljubezni. Vez, ki se splete med njo in Bernom, zasenči vse drugo, in Tereso posrka v njegov svet. A nobena vez ni neuničljiva in nobeno poletje ne traja večno.

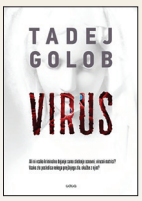

Tadej Golob: VIRUS

Tadej Golob je z Jezerom in Tarasom Birso slovensko kriminalko s pomočjo tv serije pripeljal v vsak dom. Nadaljeval je z drugim in tretjim primerom inšpektorja Birse, Leninov park in Dolina rož. Lahko rečemo, da gre za slovenskega »serijskega« detektiva, katerega primere bralci neučakano pričakujemo. Pred bralci je že četrti primer inšpektorja Birse, ki ima zelo aktualni naslov – Virus.

Claire Freedman: MEDVEDEK BEMNJAMIN – LAHKO NOČ, PROSIM, OPROSTI, HVALA

Štiri dogodivščine poskočnega medvedka, štiri knjige, štiri čudežne besede, ki se jih bodo otroci naučili skupaj z Benjaminom. Naučili se bodo drobne besedice zahvale in besede prosim, kako se opravičiti in hkrati tudi popraviti svoje napake.

VABILO

Vsi, ki želite sodelovati v skupini za žalujoče, vabljeni v Knjižnico Šentjernej, v četrtek, 25. 2. 2021, ob 18. uri. Za vsa morebitna vprašanja smo vam na voljo na tel. številki 070 860 885 (Darinka Žibert).

VABLJENI. ■

Koronavirus skozi otroške oči

Otroci Vrtca Čebelica Šentjernej so skupaj z vzgojiteljicami pripravili aktualno zgodbico. ■

VRTEC ČEBELICA ŠENTJERNEJ

BESEDILO IN ILUSTARCIJE:
OTROCI IZ "ZAČASNE SKUPINE JUHUBANDA"
(starost otrok: 3-6 let)

ZAPISALI IN UREDILI:
SONJA KRALJ IN VESNA ŽUPEVC

Šentjernej, januar 2021

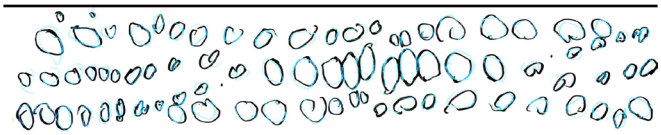

»SEDAJ PADA SNEG,
PA NE SMEMO BIT PREDOLGO NA SNEGU,
DA SE NE PREHLADIMO.

AMPAK TO NI KORONA.«

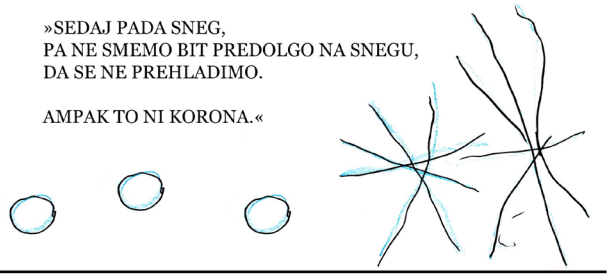

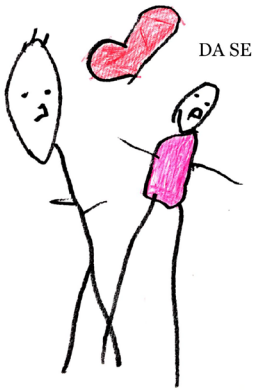

»KORONA JE,
DA SE NE SMEMO LUPČKAT IN STISKAT.

DOMA SE PA LAHKO
LUPČKAMO IN STISKAMO.«

»KORONA JE DRUGAČNA. JE NE VIDIMO.
JE PA MAVRIČNA.

TO JE BACIL.

KORONA JE BACIL.
ONA JE GOSENICA V DRUGAČNI KORONI.«

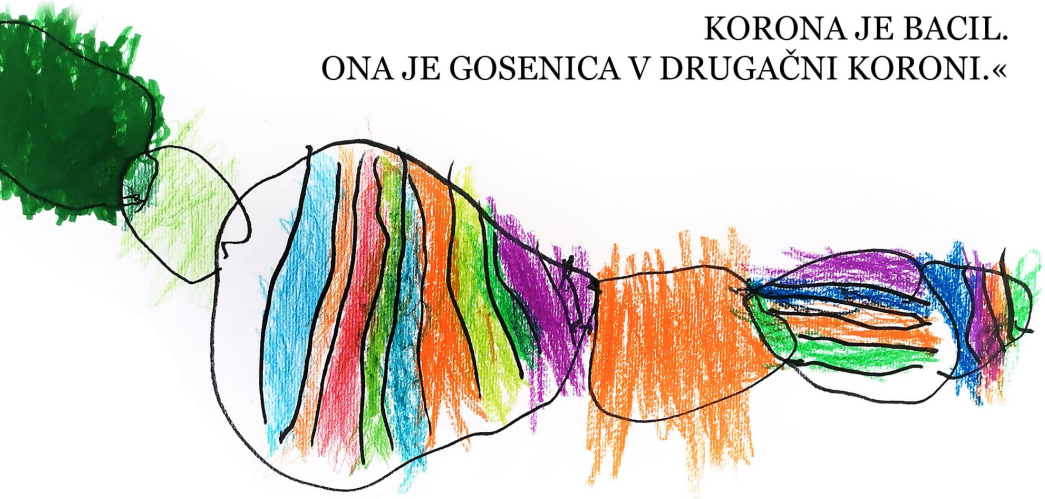

»NAJBOLJŠ BI BLO, DA SPLOH VIRUSA NE BI BILO.
PA BI MI VSI V VRTEC HODILI.
PA NE BI BILI NIKOLI SAMI DOMA.”

“GREMO RADI V VRTEC.”

“ZATO,
KER MAMO RADI
SONJO IN VESNO
PA OTROKE.”

“VSE MAM RADA.«

»JST SEM BIL TUT DOLGO DOMA,
KER JE KORONA.

PA SEM PRIŠEL V VRTEC ZDEJ,
KER MI JE BILO DOLGČAS ZA PRIJATELJI.

JAAAAAAAAA.

PA PREVEČ SEM ŽE NAGAJAL DOMA.«

»MAMI PA OČI STA KAŠLJALA. STA MORALA POČIVATI.«

»MI NIMAMO VEČ VIRUSA, KER SMO GA PREBOLEL.
JST SE GA NE BOJIM VEČ.
PA SPLOH GA NE VIDMO.”

“ZDEJ SO TUDI
DRUGI POZITIVNI,
KER SO JIH
PO NOSU POŽGAČKAL.”

“SE POČUTJO DOBR, SAM SOLZICE SO JIM TEKLE.
PA KIHAŠ VELIK.«

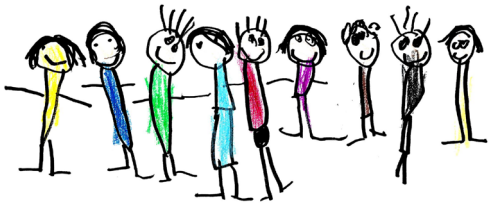

»NE VEM ŠE, KAKO DOLGO BO ŠE TA KORONA.”

“BOMO ŠE PREVIDNI BLI, DA SE NE OKUŽIMO.
SREČNI SMO, DA SMO MI ŠE ZDRAVI OTROCI.«

»MENI NI KORONA VŠEČ, KER SO BACILI OGABNI.
KER TE ONI ŽREJO IN POGRIZEJO.«

“ČE SI POZITIVEN, NE SMEŠ SE DRUŽIT.

IN V SLUŽBO NE
IN V VRTEC NE SMEŠ.

ČE NE,
BI ŠE DRUGI DOBIL VIRUS.

BI BIL VRTEC ČIST PRAZEN.
TO BI BLO ČIST ČUDN,
ČE NE BI BILO NIČ OTROK.«

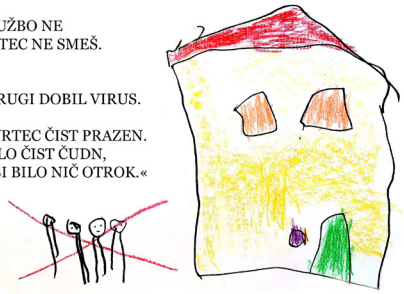

»KORONA, PEJT STRAN.«

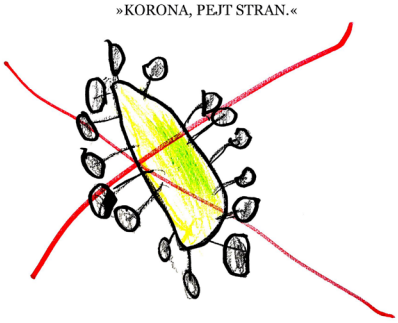

»LAHKO BI SE SKRILI POD MIZO,
DA KORONA NE PRIDE DO NAS.

ALI PA,DA JEMO VITEMINE.
POL TUT NE PRIDE.
LAHKO
LUBENICO,
JABOLKO,
POMORANČO,
BANANE,
SOLATO
PA ŠE KAJ.«

»JST BI BIL SAM V VRTCU, KER SMO MI ŽE PREBOLEL.
POL BI PA VSO HRANO SAM POJEDU.

SAM BI MOGU DOMA SKUHAT KOSILO, PA GA VZET V VRTEC,
KER TUDI KUHARICE NE BI BILO.«

»V VRTEC KORONA NE SME PRITI.
POL BI MI MOGLI BIT DOMA, PA POČIVATI.
ŽALOSTNI BI BILI,
KER NE BI VIDELI PRIJATELJEV.

V VRTCU ZATO UMIVAMO VELIKO ROKE Z MILOM
IN IGRAČE NE DAJEMO V USTA.«

»SPLOH NE BI ŠEL V VRTEC. BI SONJO PA VESNO VZEL
NA PARCELO, PA BI TAM SKUPAJ BILI. SAM ŠE NI ZGRAJENA HIŠA.
PA BI MI TRIJE HIŠO SEZIDAL PRI MENI.
SAM NE BI MOGLI, KER JE VSE RAZMETAN.«

»KONEC.«

IZ STAREGA V NOVO

(v leto … v življenje … v drugačno …)

ANTON TRPIN

Božični prazniki so nas skoraj »zapustili prazne« in nenagovorjene. Vsaj ne v takšnem pogledu, kot smo bili sicer vajeni druga leta. **Navodila za karanteno** so narekovala nov stil življenja. Bogoslužja so bila skromno obiskana, melodije so zvenele le iz orgelskih omar brez zvenečih lepih pesmi. Cerkvene klopi so bile »zavezane« zaradi preventivne skrbi in preprečevanja možnosti okužbe.
Poudariti je treba, da v cerkvah ni bilo nobene okužbe. Ljudje so upoštevali navodila (razdalja, maske in razkužilo). Verjetno bi se že znebili korone, če bi povsod upoštevali in ravnali tako kot v cerkvi. To je že drugo največje praznovanje, ki smo ga obhajali z majhnim številom vernikov in v največji skromnosti. Velika noč je bila v tem pogledu preteklo leto še bolj osiromašena. Tudi to je močno sporočilo sodobnemu človeku, ki se ponaša in zanaša le na svojo moč, uspeh in znanost. Ob vsem tem se je pokazalo, kako majhen in nemočen je človek. Po drugi strani pa tisti, ki je hotel praznovati božič kot rojstvo Jezusa, je morda še toliko bolj doživljal skrivnost, uboštvo in pomen prihoda Boga k človeku. Vse ima svojo veličino in pomen. Od zunanjega smo lahko prešli k ponotranjenju.

V novo leto 2021 smo stopali s strahom in negotovostjo. Prežemal nas je strah, kaj nas še čaka, koliko časa bo še trajala ta korona itd. Še več. Proti koncu preteklega leta, **29. decembra 2020**, nas je oplazil tudi potres. Pri naših sosedih Hrvatih je bilo in je še vedno zelo hudo. Mi smo začutili le njegove »odmeve«, vendar pa dovolj močno, saj je v naši župniji poškodovalo kar pet cerkva in hišo pri šolskih sestrah de Notre Dame. Podružnični cerkvi v Grobljah in Gradišču imata močne razpoke, nekoliko blažje oblike imajo župnijska cerkev in podružnični v Orehovici in Šmarju. Ker so poškodbe v stiku s stropom ali na obokih, bo to zahtevna, težka in draga sanacija. Strokovnjaki iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta so si že ogledali situacijo v vseh omenjenih cerkvah in podali smernice za nadaljnje delo. Upati je, da bo k tej obnovi pristopila vsa skupnost, saj je to naša največja kulturna dediščina.

In smo že stopili v **mesec februar**. Mesec, v katerem se prepletajo kulturne, duhovne pobude in pustne maske. **Kulturni praznik**, ki ga praznujemo vsako leto 8. februarja, je smrtni dan našega pesnika Franceta Prešerna. V zadnjem času se proslavlja tudi njegov rojstni dan, kar je tudi prav. Vendar je njegov smrtni dan krona njegovega življenja, dela in poslanstva. Ob rojstvu človek dobi v roke prazno platno in nanj riše ter upodablja svoje delo, življenje in poteze. Nič se ne ve, kakšna bo ta podoba ali izdelek. Ob smrti je ta podoba ali izdelek dokončana in kolikor ima ta podoba vrednostno vsebino, postaja nesmrtna. In tako je tudi s pesnikom Prešernom. Vsa kultura, ki ima v sebi svojo duhovno moralno dimenzijo, je trajna in na nek način večna. S takšno kulturo se lahko bogatijo in plemenitijo mnogi rodovi. Človek mora kulturo živeti vsak dan. Ni dovolj samo udeleževati se kulturnih prireditev ali v njih sodelovati, duh kulture mora človeka prežemati v vsej njegovi razsežnosti.

Drugega februarja Cerkev praznuje **svečnico**. Ta praznik je v spomin na dogodek, ko so Jezusa nesli po običaju v tempelj k darovanju. V zgodovini tega dogodka se je na ta praznik uveljavil blagoslov sveč, ki jih ljudje prinesejo s seboj. Sveča je v katoliškem bogoslužju najbolj imeniten simbol, ki predstavlja samega Kristusa. Zato je pri vsakem bogoslužju prižgana sveča, ki predstavlja ogenj. Sveča poživa samo sebe, sveti svoji okolici in daje toplino. Prav to je Kristusovo in tudi naše poslanstvo. Biti luč temu »naprednemu« svetu in prinašati toplino v medsebojne odnose. S tem namenom Cerkev blagoslavlja sveče. Tudi v praktičnem krščanskem življenju je imela sveča vedno velik pomen. Pri krstu še danes otrok oziroma starši prejmejo prižgano svečo z besedami: *»Sprejmi Kristusovo luč.«* V luči Jezusovega evangelija naj bi otrok hodil skozi življenje. Pri tem mu z zgledom pomagajo starši in botri. Ko so ljudje še umirali na svojih domovih, so jim ob zadnji uri dali v roke blagoslovljeno svečo. S tem dejanjem so izrazili željo in upanje po večni sreči in blaženem življenju v večnosti. Tudi ob bdenju ali na pogrebih so sveče najbolj zgovoren simbol. Še posebno tedaj, ko na pokojnika pomislimo z besedami: *»Gospod, daj mu večni mir in pokoj. In večna luč naj mu sveti. Naj počiva v miru. Amen.«*

Sredi meseca je še en krščanski dan, ki mu kristjani pravimo **pepelnica**.
Pri bogoslužju uporabljamo pepel, sežgan od oljčnih vej, ki so bile blagoslovljene na cvetno nedeljo. Duhovnik ga potresa na glavo vernikov na pepelnično sredo. Ob tem dejanju govori: *»Pomni človek, da si prah in da se v prah povrneš.«* ali pa: *»Spreobrni se in veruj evangeliju.«* Te besede so zelo pomenljive in sporočajo veliko skrivnost in resnico. Prvo sporočilo govori o prahu, ki je danes izredno uveljavljen, saj so skoraj vsi pogrebi z žaro, kjer je že v zemljo položen samo pepel. Drugo sporočilo pa nagiba človeka, da se zamisli in se potrudi za osebno spreobrnjenje. Oboje je tesno povezano med seboj. Kolikor bolj se človek zaveda svoje minljivosti, toliko bolj bo zavzeto in globoko živel svojo človeško, krščansko dostojanstvo in veličino.

Sveti postni čas je »kairos«, poseben in milostljiv čas, ki nagovarja človeka k treznosti, oblikovanju osebnosti in kliče k solidarnosti. Že sedaj imamo veliko priložnost, da naše obljube postanejo dejanja. Prava ljubezen ima oči in je pozorna. V tem času obračamo svoj pogled na stanje, ki ga doživljamo s koronavirusom. Če smo le malo bolj pozorni, ne moremo mimo naših sosedov Hrvatov, ki jih je poleg epidemije prizadel še rušilni potres. Če imamo odprte oči in plemenito srce, ne moremo živeti brezbrižno. Hvaležni smo lahko, da živimo tukaj in zdaj. Mnogi bi še radi

živeli, pa so zaradi virusa ali z njim umrli. Tudi v naši župniji. Naj se ta hvaležnost kaže tudi v osebni potrpežljivosti, pomoči bližnjemu in v izvrševanju predpisanih navodil. To je naša naloga in poslanstvo. Če se bomo ozrli na ljudi, ki so ostali brez strehe nad glavo, bomo v postnem času tudi namenili kakšen evro zanje. Nič nam zato ne bo manjkalo, ampak bo ta dar prinesel svoj blagoslov.

V mesecu februarju obhajamo tudi **praznik Lurške Matere Božje**. To je tudi praznik za naš Lurd. V vseh letnih časih je ta božja pot zelo obiskana. Njena naravna lepota, razmeroma nedotaknjeno okolje privlači tako vernika kot človeka, ki nosi v sebi duha. Pot do Lurda je čudovita, saj je to naša, šentjernejska pot premišljevanja, obnavljanja svoje lastne identitete in mnogih osebnih spoznanj. Vsak človek, ki je dospel v ta kraj, tu prižgal svečo po svojem plemenitem namenu in dvignil pogled h kipu Matere Božje ter iz srca izrekel besedo zahvale in prošnje, odhaja s tega mesta pomirjen, lahko bi dejali, da je to nov človek. Včasih je potrebno tako malo truda, da prejmeš velik dar, ki te osrečuje.

V Svetem pismu je zapisano: *»Glej, vse delam novo.«* Že na tem svetu je vedno nekaj novega. Iz starega se vsak dan poraja novo. Iz epidemije bomo prešli drugačni. Ali bomo boljši ali slabši, bo odvisno od nas, kako sprejemamo vse te izzive. Iz zime bo prišla nova pomlad. Tako razpoke naših cerkva kot tudi razpoke v naših življenjih in medsebojnih odnosih se bodo počasi zacelile. Za prve bodo poskrbeli zidarji, za druge pa vsak sam s pomočjo bližnjih. Vsi se bomo nekoliko postarali. In vendar bo v tem obdobju nekaj novega, lepega, osvobajajočega in osrečujočega. ■

5 HOBIJEV, KI JIH LAHKO PREIZKUSIŠ V KARANTENI

LUCIJA LUNA CVELBAR ZORKO

Karantena, za nas pred kratkim le še ena beseda, zgodovinski dogodek in nekaj, o čemer nihče ni razmišljal. Veš, da se je prva karantena pričela že v 14. stoletju? V pristaniščih obmorskih mest je bil mornarjem prepovedan izstop, zaradi takratne kuge. Da se znaki bolezni niso pokazali, so morali počakati kar dober mesec dni.

Le kaj so toliko časa počeli na ladji, zasidrani v pristanišču ... pletli vrvi, šivali jadra, popivali, kartali. Morda bi še nam dali kak dober nasvet glede preživljanja prostega časa. Dandanes se velik del naših življenj vrti izven našega domovanja – služba, šola, faks, prijatelji, aktivnosti v naravi ... Doma veliko ljudi ne prideluje hrane, ne šiva svojih oblek in skratka služi denar za svoje preživetje drugje. Tudi velikost naših brlogov se s časom manjša, vse več ljudi živi v stanovanjih in ne na ogromnih kmetijah s travniki in polji.

Kaj počne mlad človek, ki se je ravno osamosvojil in prišel iz službe? Sprehodi psa, gre na kavo s prijatelji, nekaj malega skuha in zvečer pogleda film. Dnevi minevajo, on pa vsakič znova čaka vikend, da si vzame nekaj časa zase. Leto 2020 pa je marsikomu onemogočilo odhod celo v službo in mladostnika je doletel čarobni vikend, ki ne traja zgolj dva dni, temveč ... kdo bi vedel, koliko časa že to traja. Torej, kaj počne sedaj? Nekaj časa uživa, nato pa se zave, da bi rad nekaj počel. Preizkusi par stvari, a to ni dovolj.

Si že poskusil ...

1. IGRATI NA INŠTRUMENT

Morda misliš, da glasba nima nobenega mesta v tvojih rokah, čisto dovolj je je okoli tebe. Ali pa, če do zdaj še nisi poskusil igranja na inštrument, je zdaj tako ali drugače že prepozno, večina ljudi začne že v osnovni šoli. Morda si inštrument že igral in sedaj leži v prašnem kotu tvoje sobe. Kakorkoli, naj ti povem, da za takšne stvari res ni nikoli prepozno. Če si začetnik, je na internetu v tem času ogromno ponudb za poceni nakup inštrumenta, novega ali pa rabljenega. In ja, za prvi poskus sta kitara in ukulele za 50 evrov čisto v redu. Na spletu je ogromno strani in na telefonu veliko aplikacij, ki ti ponujajo možnost za hitro učenje. Če pa si glasbenik, ki je malo pozabil nase, se spomni, da inštrumenti vedno ponujajo možnost za to, da postaneš še boljši. Vaja za celo življenje. Pri glasbi pa velja še to – potrebna sta pogum, da sploh začneš in volja, da nadaljuješ.

2. NEKAJ SKUHATI

Ja, vsi znamo v lonec vreči makarone in na ponvi pogreti tuno. Potem se počutimo že kot pravi umetniki, ko dodamo paradižnikovo mezgo, kislo smetano in koruzo. Kako šele naš ego zraste, če znamo speči mafine, piškote ali pico. Da o gurmanskih sendvičih iz toasterja, sploh ne govorimo. Naj te spomnim, da umetnost kuhanja ponuja še veliko več, ja, tudi tebi. Na internetu si poglej kak recept, ki ti je v izziv, malo bolj nevsakdanji, morda recept iz samo treh sestavin? Dandanes so recepti opisani tako podrobno, da so primerni za vse telebane, samo poišči takega, ki ti ustreza. Eksperimentiraj. Kuhanje je konec koncev bolj pomembno, kot se zavedamo. Ugotovi, kako jesti zdravo hrano, ki je okusna ob enem – vse je mogoče.

3. MALO ŠPORTATI

Ob vsem tem sedenju, ko se tudi do faksa ne rabiš sprehoditi, se čez nekaj časa začnemo

zavedati, da nam čisto resno primanjkuje gibanja. Morda takrat, ko ves dan samo ležiš na postelji in sediš na stolu, pa te vse boli. Morda takrat, ko se stegneš po kozarec na najvišji polici, pa te zagrabi krč. Nehaj vzdihovati, da fitnesi niso odprti, ker si ravno letos pa res imel namen iti. Obstaja malo morje različnih vadb in strokovnjakov, ki ti pri tem lahko svetujejo, brez fitnes karte. Odpri YouTube in preizkusi vadbo, ki si se je že tolikokrat skoraj lotil. Večinoma jih lahko izvajaš doma v svoji sobi, naj pa ti ne bo nerodno prenesti gibanja ven v naravo. Verjemi, nihče ne misli, da smešno tečeš ali da nimaš kaj početi v hribih med »pravimi pohodniki«. Vsak nekje začne in med karanteno je še posebej očiten porast zunanjih aktivnosti. Pojdi na sprehod, hodi v hribe, preizkusi jogo, tek, aerobiko, kaj odštekanega, npr. kakšno borilno veščino ... Odkrij športnika v sebi.

4. USTVARJATI

Ja, mogoče se sliši kot malo nenavaden predlog, vendar je umetnost slikanja, risanja, grafike ipd. nekaj, kar je sposoben narediti prav vsak. In morda si na neki točki v svojem življenju takšne dejavnosti povsem odmislil – pač v šoli nisi ravno pokazal nekega talenta, imaš prijatelja, ki je boljši od tebe, sploh nimaš nobenih pripomočkov ... Uporaba abstraktnega mišljenja je to, kar nas naredi človeške, zato nikoli ne dopusti umetnosti v sebi umreti. Kaj pa veš, morda se v tebi skriva novi Picasso. Umetnost je za domače umetnike predvsem način sproščanja, prepusti se toku barv in črt. Morda boš presenečen nad osvobajanjem, ki jo ta dejavnost ponuja, saj v tem času vsaj tukaj ne obstaja nobenih meja.

Barve kupi na internetu ali v Sparu – preizkusi vodene barve, tempere, akrilne barve, za tiste bolj drzne, pa tudi oljne barve, kupi si glino, izdelaj kolaž.

Če pa te to ne privlači dovolj, je zate še vedno ogromno možnosti izdelovanja priročnih stvari, ki jih lahko uporabiš doma. Morda pa samo prepleskaj steno v svoji sobi.

5. KAJ PREBRATI

Bi potoval, pa ne moreš? Bi nekaj doživel, pa ne moreš? Kje so že časi bralne značke iz osnovne šole in branje knjižnjih klasik za maturo. Včasih je bilo tovrstno branje tako naporno, da si samo pobrskal za obnovo na internetu. Bereš ne že tako dolgo, da sploh ne veš, kakšne knjige bi se lotil. Knjige so še posebaj v karanteni zelo priročne, saj se lahko iz domačega kavča spustimo v čarobni portal, ki nas popelje daleč stran. Prav tako spodbujajo empatijo, saj se vsakič znova vživljamo v čustva nekoga drugega. S protagonisti se lahko poistovetimo in prebrodimo še kakšno lastno težavo, ali si odgovorimo na vprašanja, ki nas težijo. Še en nasvet – ne ustraši se debele knjige! V življenju si preživel že marsikaj in česa takega se že ne boš ustrašil – si govori, ko si na poti do knjižnjice. Knjiga je čaša, iz katere pijejo vsi, pa je vedno polna.

Hitra priporočila:

Romantika, strast, ljubezen in prevara – za bolj klasične duše, ki cenijo vsako besedo in dobro knjigo na koncu citiraj – avtorica Jane Austen; za tiste, ki cenijo bolj moderen način pisanja – zgodovinski romani avtorice Julie Garwood; za moderno romanco – avtorica S. E. Phillips.

Potovanja, avanture, resnične zgodbe – pripoved slovenskega alpinista Nejca Zaplotnika z naslovom Pot; duet knjig Hrvata Tomislava Perka, ki je mlad prepotoval svet, s knjigama 1000 dni pomladi in 1000 dni poletja, na voljo v angleškem in hrvaškem jeziku; Christopher McDougall z neverjetno pripovedjo o življenju ultratekačev iz mehiških bakrovih kanjonov.

Kriminalke, zarote, umori – Agatha Christie je pisateljica kriminalnih romanov, v katerih primere najpogosteje rešujeta Hercule Poirot (po zgodbah katerega so posneti tudi filmi in serije) in miss Marple; avtor Dan Brown in njegova knjiga Da Vincijeva šifra.

Svet fantazije, mistike, čarovnije – George R. R. Martin in vsem poznan naslov Igra prestolov; J. K. Rowling z zbirko knjig, za katere nismo nikoli prestari, Harry Potter; strašljiva pripoved o svetu, ki bi lahko bil, avtorice Margaret Atwood, po knjigi katere je posneta tudi serija, Deklina zgodba. ■

RESSLOV GAJ BOGATEJŠI ZA 200 DREVES

STANE BREGAR

V počastitev 200 letnice prvih poskusov Josefa Ressla z ladijskim vijakom na reki Krki v Resslovem gaju pod častnim pokroviteljstvom predsednika RS Slovenije Boruta Pahorja že posajenih 200 gozdnih dreves.

Sredi Šentjernejskega polja, v neposredni bližini Šentjerneja, so člani šentjernejske lovske družine pred skoraj pol stoletja zasadili več sto mladih smrek. Gozdni otok, ki je nastal, je nudil zavetje mnogim divjim živalim (srnam, divjim zajcem, fazanom) in pticam.

V zadnjih letih je sedaj že odrasle smreke zdesetkal lubadar. Resslovo leto je priložnost, da Lovska družina Šentjernej v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije, društvi in posamezniki, gozdni otok obnovi s pogozdovanjem. Gozdnega otoka se je že prijelo ime »Resslov gaj«.

Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Brežice, ki pokriva tudi področje Šentjernejskega polja, je v letni načrt uvrstil potrebo po zagotovitvi drevesnih sadik (hrasta doba, črne jelše, divje češnje, lesnike, divje hruške in skorša).

Posajenih 200 dreves ob 200 letnici prvih Resslovih poskusov z ladijskim vijakom na reki Krki je zahvala izumitelju za njegov prispevek v našem okolju pred 200 leti. ■

Resslov gaj pripravljen za sajenje dreves.

Resslov gaj bogatejši za 200 dreves.

PREŽEK

JANEZ KUHELJ
ARHIV JANEZA KUHLJA

Ob upoštevanju okoliščin kaže, da so grad, ki je bil ob vznožju Gorjancev nad Cerovim Logom, pozidali sredi 12. stoletja, takrat ko je na slovenskem ozemlju zrasla že velika večina drugih utrjenih fevdalnih postojank. Ime gradu povezujejo nekateri z njegovimi prvimi gospodarji plemenitimi Pirsi, nato pa so bili lastniki višnjegorski grofje. Grad, prvič omenjen 1215 leta kot castrum Prishek, so uporabljali vitezi Prežeški. Grad so posedovali razni plemiški lastniki in postajal je tarča raznih napadalcev. Tako je odbil napade Ivana Pirsa iz Krupe. Kasneje je uspešno kljuboval napadom Turkov. Razpadati je začel v 16. stoletju, ko je njegovo vlogo prevzel novi v dolini pod njim pozidani dvorec. Verjetno so temu botrovale tudi poškodbe, ki jih je utegnil utrpeti ob velikem potresu leta 1511. Danes je od nekdanjega gradu videti le še dokaj globok in širok polkrožno oblikovan obrambni jarek, medtem ko je zidovje povsem pokrito z rušo. V Valvasorjevih poročilih beremo, da so dvorec pozidali Auespergi, ki so jim kot lastniki sledili Siegesdorfi. Novejša literatura kaj prida ne precizira, saj nastopajo Turjaški kot Gradiščani že na starem Prežeku. Hkrati tudi na Siegesdorfe naletimo na Prežeku že sredi 16. stoletja. Iz leta 1651 beremo, da je Prežek na novo pozidan in da gradbena dela še niso končana. Če prav razumemo, je šlo za popravilo in utemeljitev pozidave zadnjega renesančnega prežeškega dvorca, ki je jedro današnje stavbe še ohranjen. Dvorec je bil močno poškodovan ob enem izmed rušilnih potresov, ki so sredi 17. stoletja prizadejali Krško in njegovo širšo okolico, njegov lastnik Janez Siegesdorf pa je, kot beremo v protokolu deželnega zbora, dne 16. marca 1640, zaprosil za podporo, ker je potres gradič povsem razdejal, na kar so ga stanovi za tri leta oprostili plačila davščine.

Junija 1969 so šentjernejski taborniki, odreda samotni hrast ustanovljenega leta 1956, prvič nekaj dni taborili ob gradu Prežek. Tabor sta vodila Pavle Turk in Slavka Kuhelj.

Med leti 1798–1833 je bil lastnik graščine Janez Klem. Takrat jo je za svojega sina Andreja Smoleta, velikega prijatelja Franceta Prešerna, kupila njegova mati. Smole je dvorec posedoval do leta 1840. Dvorec so kasneje posedovali različni lastniki, nazadnje ga je kupil in bil zadnji lastnik Franc Anton pl. Langer. Oni so posedovali dvorec tudi med obema vojnama, vendar je bil takrat že močno opustel. Septembra 1942 je bil grad požgan, po vojni pa so ga obnovili vsaj deloma in ga zavarovali z novo streho. Tako zavarovan čaka na boljše čase. Od vseh lastnikov Prežeka je nedvomno najbolj zanimivo in za slovensko kulturo pomemben Andrej Smole v štiridesetih letih 19. stoletja. Ta ljubljanski trgovec in svetovljan je bil odličen prijatelj našega pesnika dr. Franceta Prešerna. Na Prežek je zahajal tudi turenski gospod pesnik Anastazij Gruen. V tej čudoviti lepi samoti je trojica pila žlahtno vino, prigrizovala domače dobrote in razpravljala v nedogled. Šele po drugi svetovni vojni je vlaga uničila Prešernov podpis na steni v kleti. Po mnenju Iva Pirkoviča pa se pod beležem obokane grajskih kleti skrivajo neznani Prešernovi verzi. Kadar se je tovarišija razšla, se je Smole kratkočasil z branjem. Bil je načitan človek, govoril je več jezikov in znal občiti enako lepo z gospodom in kmetom, domačinom in tujcem. Tako je Trdina opisal Smoleta. Bil je najčistejši idealist, za denar mu je bilo malo mar. Dohodki od graščine se mu niso kopičili, kakor drugim, ker mu blago srce ni dalo, da bi zatiral in odiral kmeta, svoje slovenske brate. Oskrbnik Blatnik se je Smoletu večkrat pritoževal, da grajski podložniki ne hodijo vedno na tlako in slabo odrajtujejo desetino. »Bodimo veseli, če nam hočejo sploh kaj dati,« se mu je smejal Smole. Tega Podgorci še danes niso pozabili. Prežek je potem, ko je Smole obupal, da bi bil še naprej graščak, prišel v last Klešiča, potem pa ga je na dražbi kupil Anton Jelovšek, plemeniti Fishtenau, ki je dal grad prepisati na svoje ime. Z Jelovški so bili v sorodu Langerji in lastnik je potem postal Franc Anton Langer. Po njegovi smrti je ostal edini dedič gradu Prežek njegov sin Pavel, ki je bil zvest slabi tradiciji svojega rodu. Pavle, graščak v Bršljinu in Prežeku, je bil velik in močan ter zelo skromen in štedljiv človek. Živel je z materjo Maco stalno v Bršljinu in prihajal na Prežek zaradi gospodarstva. Zaradi odljudnosti ni hotel z gradu iti skozi vas, ampak po stari poti ob gozdu, skozi koček in gaj mimo grajskih. Prežeška majerica Liparjeva si je prišla v Cerov Log sposodit jajca, da je Pavlu skuhala štruklje. Vina je pil zelo malo. Najprej je prihajal na Prežek s kolesom. Pozneje si je kupil motorno kolo, pa ga že na prvi vožnji ni znal ugasniti in se je odpeljal naprej proti Brežicam, dokler ni potočil bencina in se je motor sam ustavil. Nato pa mu je teta Pipsi, žena poganskega strica inženirja, kupila avto, staro katro, ki so jo na Prežek slišali že iz Mokrega Polja. Od takrat je Pipsi vedno spremljala Pavla. Pavel Langer ni maral žensk. Ko so ga spra-

ševali, zakaj se noče poročiti, je odvrnil, da ima preveč drugih opravkov in skrbi, z gospodarstvom namreč. Vendar pa se zdi, da je Pavle imel rajši vojaškega psa kot Pipsi. V avtu je sedel pes vedno poleg Pavla, Pipsi pa na zadnjem sedežu. Kot piše Ivo Pirkovič, je po gozdovih zalezoval sirote, ki so pobirale suhljad in jih zato grobo kaznoval. Skrivaj je opazoval delavce na poljih in zapodil vsakega, kdor se je opiral na motiko. V njegovih vinogradih so morali obirači ves dan žvižgati in peti, da ne bi zobali grozdja. Pa vendar, kot mi je pripovedovala moja teta, domačinka iz Cerovega Loga, je bil takratni oskrbnik gradu Lipaj tako dober, da jim je dovolil, da so pustili obirači kakšen dober grozd in ga kasneje pozobali.

Vir: Ivan Stopar – porečje Krke – Gradovi in dvorci

PRENOVLJENA PODOBA PRODAJALNE SADJE IN ZELENJAVA ŠENTJERNEJ

BLAŽ ŠKETELJ

EMIL TURK

Butična trgovina SADJE IN ZELENJAVA ŠENTJERNEJ na Trubarjevi cesti 3, poleg Pekarne Šentjernej, že dobrih dvajset let ponuja širok izbor sadja in zelenjave. V letošnjem letu je zaživela v prenovljeni podobi, kjer najdete bogato ponudbo svežega sadja in zelenjave, širok nabor suhega sadja in oreščkov, konzerviranih izdelkov, domačega medu ... Prednost dajemo lokalno pridelani zelenjavi ter nudimo sadje višje kvalitete. Zahvaljujemo se našim stalnim strankam, ki so prepoznale naš trud in nas skozi celotno obdobje poslovanja podpirajo in tako omogočajo razvoj lokalnega gospodarstva – podpiranja domačega! Prav tako velika hvala našim poslovnim partnerjem, lokalnim gostincem, ki jih prav tako z veseljem oskrbujemo! Upamo, da za vse nas sledijo boljši in lepši časi! Obiščite nas tudi vi.

Z veseljem vas pričakujemo od ponedeljka do petka med 8. in 16. uro in v soboto med 7. in 12. uro. ■

AKCIJA

TRGOVINA
SADJE IN ZELENJAVA
ŠENTJERNEJ

OREHI JEDRCA
Romunija, 500g
4,30€/kos

KROMPIR
Slovenija, 10kg
2,60€/kos

SUHE FIGE
Turčija, 500g
3,65€/kos

POMARANČE MAYER
PREMIUM
1,45€/kg

AKCIJA VELJA OD 26.2. DO 5.3.2021 oz. RAZPRODAJE ZALOG

POSKRBELI ZA ČISTO OKOLICO

SABINA JORDAN KOVAČIČ

SIMONA SNEDEC

V dneh, ko smo se več ali manj zadrževali v okolici naših domov in zagotovo smo jih skoraj vsi izkoristili za sprehode v naravi. Tako sta tudi soseda Valentina in Vid med sprehodom opazila, kako veliko je odpadkov ob cesti. 30. januarja sta se skupaj z Vidovo mami Simono podali na sprehod od Vrha pri Šentjerneju do Gorenje Brezovice in mimo kmetije Karlovček nazaj na Vrh. Nabrali so veliko raznovrstnih odpadkov. Poskrbimo vsi za čisto okolje v katerem bivamo. ■

Ne zamudite 9 brezplačnih bartholomejčkov v vsak šentjernejski kurnik

STANE BREGAR

Družbeno koristna promocijska akcija – v letu 2019 (5), 2020 (7), 2021 (9). Člani društva Gallus Bartholomaeus začenjamo z valjenjem 25. generacije domače pasme perutnine "šentjernejski petelin".

Na slovenskem javnem raziskovalnem zavodu Kemijski inštitut v so s preliminarnimi testi – analizo, dokazali visoko vsebnost holina v jajcih šentjernejskih kokoši. Holin je gradnik celičnih membran in v telesu pomemben zaviralec zgodnje demence in alzheimerjeve bolezni. Ker želimo, da občani poskrbite za samooskrbo in uživanje domačih jajc šentjernejskih kokoši, dajemo na razpolago 9 brezplačnih enodnevnih piščančkov, družinam s stalnim bivališčem v Občini Šentjernej. Ker bo število omejeno, pohitite s prijavo.

Naročila zbiramo na tel. 041 490 866. ■

Razpoka na cerkvi v Šentjerneju
na zadnji strani nad okni
in po sredini nad obokom
ko je bil potres z epicentrom
v bližnjih južnih krajih
sredi zime ob svetem solsticiju
v kupoli prestrašeni pajki in
netopirji v zavetju.

Valentin Brun

Priprava na večno življenje.
Podobe nebeškega se stekajo z neba.
Počasi teče voda in teče tudi čas
kar nekoliko zgodaj postaral
sem se jaz.
Zgubana je moja koža na obrazu
predvsem okrog oči in
že osiveli so lasje.
Bleščanje iz svetlobe
skrivnostnih senc.

Valentin Brun

LJUBEZEN DRUGAČE

Včasih ljubezen je čudna zares,
ima štiri tačke,
je mehke oblike.

Pride če hoče,
drugače se slikaj,
ko jo ti iščeš,
pa gore premikaj.

Vedno je lačna,
še mene pogrize,
popraska, poliže,
še nos ji ne uide.

Zvečer pa se stisne
v toplo naročje,
pokaže ljubezen odločno.

Ana Bračika

ŽENSKE

Drage žene, samske, poročene,
ste čudo sveta,
brez vas črna prihodnost
bila bi nam pisana,
ko ve ne bi rodile, kmalu več po zemlji,
človeške noge ne bi hodile.
Bi človeški rod izumrl, otroški jok zamrl.
Drage žene, dekleta,
moškim brez vas trda bi predla.
Le kdo bi jim kuhal, prav želje iz oči bral?
Največji slavolok zahvale,
ve morale bi dobiti
in vsak dan moralo bi se vas častiti!

Vera Žabkar

PETELIN

Moj petelin stalno kikirika,
sosedova putka ga strašno mika,
okoli plota on postava,
zanj ta kura je prava.
Vsa lepa z lepim perjem se ponaša,
do mojga petelina, se grdo obnaša.
Zanalašč se ob ograji mu nastavlja,
mojga petelina to ob pamet spravlja.
Danes se že navsezgodaj začel je dreti,
zato za kazen, ga bom dala zapreti.

Vera Žabkar

POSKRBIMO ZASE

Prispevek za tokratno številko glasila je napisal Matic Cizel, magister psihologije, ki je zaposlen v Zdravstvenem domu Brežice na področju dela z odraslimi, doktorat pa pripravlja na Univerzi v Ljubljani. Želja mu je približati razumevanje duševnega zdravja širši populaciji, saj to pomembno vpliva na kvaliteto življenja vseh nas. V ta namen je samostojno pripravil in izpeljal več predavanj, kjer želi strokovne vsebine predstaviti na ljudem razumljiv način, saj verjame, da le tako lahko dosežejo namen. Zato se je tudi odločil, da tudi v prihodnje sodeluje z objavo prispevkov v našem glasilu. Matic zadnja leta živi v Šentjerneju in pravi da tu ne pogreša ničesar, saj kraj nudi vse. V prostem času se najraje odpravi hribom naproti, pa naj bodo to Alpe ali pa Gorjanci.

MATIC CIZEL, *mag. psihologije*

Kmalu bo leto dni odkar naš vsakdan poteka v prilagojeni obliki. Zaradi zdravstvene situacije, za katero menim, da je vsaj toliko preizkušnja za duševno zdravje, kot je za telesno. Pozornost namenjamo varovanju sebe in bližnjih pred telesno okužbo, ki so jo številni med nami doživeli, vsi pa smo epidemijo najverjetneje izkusili psihološko. Morda ste tudi sami prepoznali določeno negotovost glede tega kaj sledi v prihodnje, več tesnobe kot pred tem, bolj potenciran strah in več doživetega stresa zaradi potrebnih prilagoditev.

Nekje sem zasledil zanimivo misel, v kateri je veliko resnice iz strokovnega gledišča: *"Vse to so lahko normalni občutki v nenormalnih okoliščinah. Nenormalno bi bilo doživeti nič od tega."* Te občutke je v jesenskem času lahko stopnjevala medijska izpostavljenost naše majhne občine kot ene vodilnih po razmerju okuženih v državi. A je že kmalu sledila izkušnja, da si štafeto občine in regije v tem kontekstu podajamo hitro in praktično nenehno.

V času večje negotovosti in stalnih sprememb so jo bolje odnesli tisti, ki se na spremembe tudi sicer prilagajajo hitreje in tisti, ki so se s stresom že pred epidemijo spopadali uspešneje. Tisti torej, ki jih stres že nasploh strese manj. Dobra novica pri tem je lahko, da se veščine obvladovanja stresa, tesnobe in drugih neprijetnih stanj ne zgodijo same od sebe in ne ostajajo nespremenjeno "zacementirane". Govorimo o veščinah, na katerih je mogoče graditi skozi vse življenje in jih tudi spreminjati. Ena od stvari, na katere nas aktualna epidemija opozarja, je posledičen pomen duševnega in ne le telesnega zdravja. Le oba lahko tvorita celoto, ki ji rečemo zdravje. Čeravno pomoč zaradi prehlada ali zlomljene noge še vedno poiščemo lažje in z manj zadržka, kot če trpi naše počutje. Takšna stigma je močnejša na podeželju, ki je od centrov pomoči bolj oddaljeno, pri ljudeh pa je pogosto prisoten zadržek, da lahko v majhnem okolju za to kdo izve (čeravno ima sosed/-a lahko še večje težave, le da za te prav tako ne smemo izvedeti). Za piko na i pa živimo v regiji, kjer je čakalna doba za pomoč na področju duševnega zdravja pogosto nad zakonsko dopustno mejo. Vsaj s psihološko službo v sklopu javne zdravstvene mreže je že leta tako, četudi psihiatrija v tej neslavni statistiki ne zaostaja veliko.

Stiske tako večkrat ostajajo nenaslovljene, neprepoznane ali pa se do pomoči dostopa pozno. Tudi to so razlogi, zaradi katerih bomo v prihodnjih številkah Šentjernejskega glasila namenili nekaj vrstic skrbi zase, skrbi za dobro počutje ter nekaterim konkretnejšim temam, ki jih je vredno poznati. Zase, tudi za bližnje.

V času trajanju epidemije je 24 ur na dan na voljo brezplačni psihološki telefon 080 51 00.
Za splošna vprašanja o koronavirusu pa še vedno velja 080 14 04, dosegljiv med delovniki od 8.00 do 18.00.

V dneh, ko se veselimo izboljševanja epidemiološke situacije in sproščanja ukrepov, lahko skušamo iz zahtevnega obdobja za nami potegniti vsaj nekaj dobrega. Morda bomo v prihodnje več pozornosti namenili zdravstveni preventivi, ki je običajno potisnjena ob stran, ker je kurativa zastonj. Morda smo postali bolj avtomatizirani v nekaterih higienskih navadah, ki bodo v prihodnje pomenile manjši prenos prehladnih obolenj in več zdravih posameznikov. Morda bomo nekatere stvari, ki smo jih pred tem jemali za povsem samoumevne, v prihodnje cenili nekoliko bolj. Pa najsi bo to stik z drugimi, obisk restavracije ali lep izlet. Morda vse to, morda vsaj za nekaj časa. Človeška narava je pač prilagodljiva, v obe smeri. ■

PANDEMSKA UTRUJENOST: se počutite utrujene, ujete in naveličane?

Niste sami. Obstaja več psiholoških razlogov, zakaj se utrujenost začne. Na srečo obstaja tudi kar nekaj tehnik za obvladovanje varnosti in zaščite vašega duševnega zdravja in dobrega počutja. Kaj lahko naredimo ob padcu motivacije za upoštevanje zaščitnih vedenj?

BRIGITA ZUPANČIČ-TISOVEC, *NIJZ OE NM*

Pandemska utrujenost se zaradi dalj časa trajajoče epidemije razvija postopoma in nanjo vpliva kulturno, socialno, strukturno in zakonodajno okolje. Zdi se, da je ta vse pogostejša in da je na splošno vse težje slediti smernicam in spreminjajočim se ukrepom. Tovrstna utrujenost ni značilna le za pandemske previdnostne ukrepe, kot je vztrajanje pri socialni distanci, uporaba mask in higiena rok in kašlja. Z vsemi spremembami vedenja, povezanimi z zdravjem – vključno s povečano telesno dejavnostjo, zdravo prehrano in manjšo porabo tobaka ali alkohola – se pri posameznikih pojavijo težave pri vzdrževanju novega sloga in možni recidivi v stari slog že po krajšem času spremembe.

Vendar mora biti naš pogled tokrat drugačen: ne gre za našo odločitev o našem zdravju, temveč tudi o zdravju ljudi okoli nas. Ne le naših najbližjih temveč tudi vse skupnosti, ki ji pripadamo. Tudi naše odločitve vplivajo na dolžino trajanja družbenega zastoja. Posledično naše odločitve vplivajo na delo zdravstvenih delavcev in njihovo preobremenjenost … In ne nazadnje: na število razpoložljivih postelj in z njimi povezanih intervencij, ki rešujejo življenja.

Pravzaprav javno zdravstveniki ne govorimo o epidemiji temveč o **sindemiji** (sočasnem pojavu dveh ali več epidemij hkrati), ki vplivata druga na drugo in poslabšujeta prognozo in breme bolezni. Strokovnjaki opozarjajo na problem širitve okužb z akutnim respiratornim sindromom covid-19 in krepitev dejavnikov za kronične nenalezljive bolezni. Poleg pristopov omejevanja virusne bolezni se je potrebno osredotočati tudi na obravnave kroničnih nenalezljivih bolezni s posebno pozornostjo na ranljivih skupinah prebivalcev. Ena od razlag za upadanje izvajanja preventivnih ukrepov se nanaša na dva pomembna napovedovalca zdravstvenega vedenja. Eno je **zaznavanje dovzetnosti** – kako verjetno mislimo, da bomo zboleli za boleznijo? Odgovor je preprost: večje kot je število obolelih, večje je tveganje, da zbolimo tudi sami. Druga je **zaznana resnost**, če jo razumemo, kako slaba mislimo da bo? Tudi tu je odgovor podoben: večje ko je število umrlih, večja je resnost in breme bolezni.

VSI DRUGI TO POČNEJO

Socialne norme so nepisana pravila o tem, kako naj se obnašamo v družbi. Medtem ko je mogoče družbene norme sporočiti na več načinov, je eden glavnih kanalov sporočanje z opazovalnim učenjem. Kako se obnašajo drugi v podobnih situacijah? Verjetno gre za enak vpliv skupine vrstnikov v času odraščanja na razvoj tveganih vedenj, kot npr. poseganje po alkoholu ali nezdravi hrani. Z opazovanjem drugih dobimo tudi sami načrt za svoje vedenje. *Naj bo odločitev o našem vedenju naša lastna izbira, za katero se bomo odločili po tehtnem premisleku odraslega in z mislijo na boljšo prihodnost.* Ne imejmo strahu pred izločenostjo iz lastne skupnosti. Vzemimo si čas in razmislimo kako nam gre. Če se počutimo razdraženi, nestrpni, jezni ali trpimo zaradi utrujenosti, tesnobe ali depresije, sprejmimo, da so vsi ti odzivi v tako težkem času normalni in razumljivi.

HREPENENJE PO POVEZANOSTI

Ljudje smo družbena in družabna bitja in socialna izolacija je lahko še posebej neprijetna. Vodi lahko do poslabšanja zdravja in pojava nekaterih tveganih vedenj ter kasneje do pojava simptomov in bolezni tako na področju telesnega kot duševnega zdravja. *Trik je v uravnoteženju telesne distance s socialno povezanostjo:* naj nove tehnologije omogočijo tudi naše komunikacije (telefonske, video klici, družabna omrežja …), kadar pa komuniciramo neposredno, naj bo to z upoštevanjem vseh priporočil. Kljub telesni oddaljenosti so lahko naše komunikacije iskrene, prijazne in tople. Posebno pozornost namenimo omejevanju časa pred zasloni. Naša pozornost je naša valuta, naj nam je ne poberejo nepomembni mediji. Potrudimo se.

POT NAVZGOR

Poleg sistemskih ukrepov vlade in ukrepov stroke lahko doprinašamo tudi na nivoju posameznika:

1. *Spremenimo naše vedenje:* tako kot ustavljanje pred rdečo lučjo na semaforju in upoštevanje drugih (npr. prometnih pravil), se lahko dosledno naučimo upoštevati tudi ta tri preprosta navodila: upoštevanje socialne distance, higiene rok in kašlja ter uporabe mask v javnosti glede na priporočila.
2. *Ostanimo prilagodljivi in sledimo, saj se priporočila ves čas spreminjajo.* Nova znanstvena spoznanja o virusu, ki povzroča covid-19 se ves čas dopolnjujejo, kar pogosto vpliva tudi na spremembe priporočil. Vse to vnaša zmedo, zato sledimo le informacijam iz strokovno preverjenih virov.
3. *Poskrbimo za zalogo artiklov, ki jih potrebujemo za kakovostno življenje in artiklov za osebno higieno ter zaščito* (tako maske kot razkužila imejmo ves čas pri roki, da jih lahko redno uporabljamo).
4. *Epidemijo iz abstraktnega premaknimo na osebni nivo. Ozrimo se po svoji okolici:* zbolevanje ni le abstraktna ideja, temveč zelo osebna zgodba posameznikov, ki se pogosto ne konča s srečnim koncem. Z zgodbami teh ljudi razumimo tveganje in posledice za neodgovorno ravnanje.
5. *Ko gre za duševno zdravje, covid-19 vpliva na pojav tesnobe, žalosti/depresije in utrujenosti.* Ko pandemija napreduje, dolgotrajna izpostavljenost povzroča nešteto težav. Tesnoba izvira iz negotovosti, pomanjkanja občutka nadzora in ogrožanja številnih pomembnih vrednot v našem življenju naenkrat. Tudi hitre, nepričakovane spremembe, ki jih je prinesla pandemija, so povzročile vrsto izgub. Izguba je največji dejavnik depresije in ta pandemija je povzročila vse vrste izgub: pomembnih dogodkov, povezav z družino, prijatelji in skupnostjo, potovanj, priložnosti, financ, kariere, smrti … Utrujenost izhaja iz žongliranja z več zahtevami naenkrat, neskončnega ocenjevanja nevarnosti za naše zdravje ter iskanja korakov s katerimi bomo varni. Nujna je skrb za naše zdravje in v primeru stiske se lahko obrnemo na zdravstveno osebje ali na Telefon za psihološko podporo ob epidemiji covid-19: 080 51 00.
6. *Vključujmo otroke in mladostnike in jih s primernim vzorom naučimo odgovornega obnašanja.* Dovolimo jim, da do razumne mere sodelujejo pri določenih odločitvah (kot npr. izbira mask ...).
7. *Dihajmo in meditirajmo. Dihalne vaje so najpreprostejši način za zmanjšanje stresa in tesnobe.* Upočasnite dihanje in telesu povejte, da ni neposredne grožnje. Dihanje nam pomaga obvladovati odziv telesa na fizični in duševni ravni.
8. *Po/ostanimo telesno dejavni v okviru svojih možnosti in priporočil ter poskrbimo za svojo kondicijo in zadostno količino kakovostnega spanja.*
9. *Po/ostanimo ustvarjalni na področjih, ki nas veselijo.* Svoj prosti čas obogatimo z vsebinami, za katere prej nismo našli časa.
10. *Načrtujmo svoje življenje.* Načrtujmo svoj vsakdan in vključujmo čim več dnevnih rutin. Te so za nas pomembne, saj nas pomirjajo in v tako turbulentnem času krepijo občutek stalnic in sider. Hkrati pa si zastavljajmo tudi dolgoročne cilje in načrtujmo življenje po pandemiji. ***Vnesimo čim več veselih in toplih barv.*** ■

Z ZDRAVIM NAČINOM ŽIVLJENJA (LAHKO) PREPREČITE RAKA

Življenjski slog in z njim povezane naše izbire, dedni dejavniki in naključja igrajo pomembno vlogo pri nastanku in razvoju raka. Na naključja ali dedne dejavnike ni mogoče vplivati, o našem življenjskem slogu in izbirah pa se odločamo sami. V času epidemije covid-19 se vsak zase in skupaj kot družba soočamo z negotovostjo in izčrpanostjo na skoraj vseh področjih svojega življenja. Zato je toliko bolj pomembno, da ne zanemarimo področij našega življenja, ki jih znamo in zmoremo obvladovati. Sem zagotovo sodi tudi preventiva raka.

BRIGITA ZUPANČIČ-TISOVEC

Ob epidemiji covid-19 nikakor ne smemo pozabiti na epidemijo raka. Breme raka je v Sloveniji veliko in se iz leta v leto povečuje, letno zboli okrog 15.000 ljudi, danes živi med nami več kot 110.000 oseb z diagnozo raka. Rak je tudi vodilni vzrok smrti pri moških, pri ženskah je na drugem mestu. K sreči lahko nekatere rake preprečimo, zato je zelo pomembno, da ne zanemarimo skrb za svoje zdravje tudi na področjih, ki niso povezana z obvladovanjem in zaščito pred novim korona virusom. Poleg zdravega življenjskega sloga lahko na tveganje za razvoj raka vplivamo tudi z opazovanjem telesa in sprememb, s sodelovanjem v organiziranih preventivnih pregledih in presejalnih programih ter cepljenjih (kot npr. proti HPV).

Pozorni bodimo in se pogovorimo o njih z osebnim zdravnikom predvsem pri naslednjih znakih:

- *ranica ali razjeda na koži, ki se ne zaceli v mesecu dni;*
- *spremembe v barvi, obliki ali velikosti materinega znamenja ali bradavice;*
- *neboleče zatrdline ali bule kjer koli v telesu;*
- *neboleče krvavitve ali izcedki iz katere koli telesne odprtine;*
- *trdovratne težave z želodcem, prebavne motnje in hujšanje;*
- *trdovraten kašelj, hripavost in težave pri požiranju;*
- *vsaka hujša ali dolgotrajna sprememba v izločanju blata ali urina.*

Vse dolgotrajne spremembe življenjskega sloga, ki vodijo v opuščanje **zdravih navad** in izbir, vsako opuščanje **presejalnih programov** Svit, ZORA in DORA ali cepljenja proti okužbam, ki povzročajo raka ter vsako odlašanje z **obiskom zdravnika** ob sumu nanj, imajo lahko resne in dolgotrajne posledice za zdravje. Tako se namreč poveča tveganje, da bo posameznik zbolel zaradi raka, ki bi ga lahko preprečili in poveča se tveganje, da bo ta odkrit v višjem stadiju. Raka, odkritega na začetni stopnji, je namreč mogoče mnogo uspešnejše zdraviti kot bolezen v kasnejši stopnji razvoja, ko je zdravljenje bolj intenzivno, prognoza in kakovost življenja pa slabša.

Če torej posumimo na zgodnje znake raka, se ne prestrašimo. Ne odlašajmo z obiskom pri zdravniku!

Z upoštevanjem 12 enostavnih priporočil Evropskega kodeksa proti raku lahko preprečimo okoli 40 % vseh smrti zaradi raka. ■

Program SVIT v zdravstveni regiji Novo mesto v letu 2020

DOROTEJA KUHAR, *dr. med., spec. javnega zdravja*

Program SVIT je državni presejalni program za presejanje raka na debelem črevesu in danki. Vanj se vključujejo tako moški in ženske v starosti od 50 do vključno 74 let, in sicer vsake 2 leti. Slovenija ga je sistemsko uvedla leta 2009, tudi zato, ker je rak debelega črevesa in danke eden najpogostejših rakov v Sloveniji. Bolj pogosto se pojavlja pri moških kot pri ženskah, pri obeh spolih pa začne njegova pojavnost naraščati po 50. letu. Zaradi poznega odkrivanja raka na debelem črevesu in danki je umrljivost za tem rakom še vedno velika, zdravljenje pa je za bolnike naporno in manj uspešno. A na srečo je ta oblika raka tudi zelo dobro ozdravljiva, če jo odkrijemo dovolj zgodaj. Tako lahko razvoj raka preprečimo, vendar pod pogojem, če so spremembe resnično pravočasno odkrite.

Epidemija covid-19 je precej posegla v naše vsakdanje življenje in bo imela zato tudi posledice za splošno zdravje prebivalstva. Zato je izjemno pomembno, da usmerimo napore v preprečevanje bolezni. Z redno udeležbo v program SVIT pomembno prispevamo k boljšemu zdravju, zato se redno odzivajmo na vabila v program SVIT. Na ta način bomo ohranjali tako kvaliteto kot kvantiteto lastnega zdravja.

V nadaljevanju predstavljamo nekaj podatkov o odzivnosti v program SVIT v letu 2020 za Zdravstveno regijo Novo mesto. Od 1. 1. do 31. 12. 2020 je bilo v program povabljenih 20.153 oseb, od tega 9.949 moških in 10.204 žensk. Odzivnost vabljenih po občinah prikazuje *tabela 1*.

V *tabeli 2* prikazujemo kontaktne podatke SVIT-ovih točk, ki delujejo v posameznih zdravstvenih domovih v naši regiji, kamor lahko posamezniki pokličejo za vse dodatne informacije.

V kolikor potrebujete pomoč pri izpolnjevanju Izjave o prostovoljnem sodelovanju ali imate vprašanja v zvezi z napotitvijo na kolonoskopijo v okviru Programa Svit, se lahko obrnete tudi na klicni center na telefonsko številko 01 62 04 521 ali elektronski naslov svit@nijz.si
Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zgodnje odkrivanje raka. ■

Tabela 1: ***Odzivnost vabljenih v zdravstveni regiji Novo mesto po občinah v letu 2020.***

Občina	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
Mirna Peč	81,53 %	78,89 %	83,94 %
Semič	77,78 %	69,32 %	85,37 %
Dolenjske Toplice	74,48 %	70,19 %	78,79 %
Šentrupert	71,66 %	65,97 %	77,84 %
Šentjernej	70,33 %	66,88 %	73,68 %
Kostanjevica na Krki	69,17 %	65,22 %	73,02 %
Šmarješke Toplice	69,09 %	63,64 %	74,31 %
Straža	68,78 %	62,91 %	74,03 %
Mirna	67,89 %	61,26 %	74,48 %
Mokronog-Trebelno	67,59 %	62,69 %	71,79 %
Črnomelj	67,21 %	61,34 %	72,56 %
Škocjan	66,13 %	62,98 %	69,85 %
Trebnje	65,69 %	57,14 %	75,78 %
Novo mesto	63,83 %	57,48 %	69,77 %
Krško	60,21 %	53,25 %	66,89 %
Metlika	60,00 %	53,19 %	66,56 %
Žužemberk	58,40 %	52,00 %	65,59 %
NOVO MESTO	**65,31 %**	**59,04 %**	**71,42 %**

Tabela 2: ***Seznam Svitovih kontaktnih točk v zdravstveni regiji Novo mesto.***

Zdravstveni dom	Delovni čas SVIT-ove kontaktne točke	Kontaktna oseba	Kontaktni podatki
Črnomelj	Torek in sreda od 13. do 14. ure	Katarina Brgan Petric	07 30 61 723
Krško	Ponedeljek od 11. do 13. ure	Helena Žulič	051 633 501
Metlika	Torek 12. do 14. ure	Saša Pezdirc Mirna Nemanič	07 36 91 423
Novo mesto	Petek med 9. in 11. uro	Mojca Šenica	07 39 16 766
Trebnje	Torek med 8. in 11. uro	Tjaša Kotar	07 34 81 802

BIODIVERZITETA OKOLI VSAKE SLOVENSKE VASI

DR. DAVORIN TOME

Slovenci veljamo tudi za narod popotnikov. Radi obiskujemo druge države, kjer si ogledujemo stvari, za katere smo doma prikrajšani: tropske obale, monumentalne zgradbe, drugačne kulture, eksotične živali in rastline. Ker toliko potujemo, človeka včasih prešine, da smo v rodni državi videli že vse, kar se videti da. Daleč od tega! Samo če pogledamo biodiverziteto. Biodiverziteta so vsa živa bitja, od živali in rastlin, do gob in bakterij, ter vse zgodbe, ki jih pišejo njihova življenja. Na tisoče jih je, okoli vsake slovenske vasi so in, zagotavljam vam, večine niste videli niti slišali še nikoli.
V evropskih razmerah Slovenija velja za eno bogatejših držav z biodiverziteto. Nekaj 10.000 naj bi v Sloveniji živelo samo živalskih vrst. Veliko k tej pestrosti prispeva geografski položaj države. Na zahodu se ozemlje dotika Sredozemlja, na severu sega pod Alpe, na vzhodu do panonskih ravnic in na jugu med dinarsko hribovje. In ker ima vsaka od teh štirih pokrajin, svoje značilne živali in rastline, jih je na koncu, ko jih seštejemo, pač zelo veliko. A da bi se s to pestrostjo narave znali tudi pohvaliti, kot se pohvalimo, da smo hodili po kitajskem zidu, ali da smo na vrhu Eifflovega stolpa popili kavo, jo moramo najprej znati ceniti. V nasprotnem bomo še naprej živeli v prepričanju, da je sploh ni ali da je povsem nepomembna, kar seveda ne drži.

Medved in ris sta verjetno najbolj prepoznavni vrsti pri nas. Z njima se znamo občasno celo tudi pohvaliti. Sta pač dve od naših največjih in najbolj karizmatičnih živali. Manjše vrste so skoraj brez izjeme neprepoznavne. A prav med najmanjšimi se pomen biodiverzitete najbolj pokaže. Kisik, ki ga dihamo – delajo ga rastline, največ ga naredijo drobne, enocelične alge v rekah, jezerih in morjih. Pitna voda – čistijo nam jo za noht veliki nevretenčarji in bakterije. Hrana, ki jo jemo – tudi to je biodiverziteta, saj vsa hrana prihaja iz živih bitij, prostoživečih ali gojenih doma. In da hrana »zraste« so potrebne še številne druge vrste: opraševalci, ki zaplodijo sadeže; deževniki, ki mešajo prst, da ostane rodovitna; ptice, pikapolonice, pajki, ki lovijo škodljivce v kmetijstvu in še in še.
Na Nacionalnem inštitutu za biologijo (NIB) biodiverziteto raziskujemo že 60 let. Opažamo, da se je v tem času njena pestrost v Sloveniji zelo zmanjšala – v veliki meri kot posledica sprememb, ki smo jih v okolju naredili ljudje. In prav ljudje smo tudi tisti, ki lahko in ki moramo te spremembe ustaviti – kdo nam bo sicer delal kisik, čistil vodo in kako bomo prišli do hrane in drugih nenadomestljivih dobrin iz narave? Na NIB smo prepričani, da to lahko dosežemo. Da bi kaj naredili tudi na področju uresničevanja tega prepričanja, s še devetimi partnerji sodelujemo v evropskem projektu LIFE Naturaviva, katerega cilj je čim več ljudi v Sloveniji seznaniti s tem, kaj biodiverziteta je, kako pomembna je za nas in kaj lahko naredimo, da jo bomo ohranili. Več o projektu in naših aktivnostih lahko preberete na spletni strani: https://www.naturaviva.si/. ■

LIFENATURAVIVA
Biodiverziteta – umetnost življenja
Biodiversity – Art of Life

Ste že kdaj videli rdečeglavega kraljička? Pri nas je pogost in splošno razširjen, tako da nam za to, da si ga ogledamo, ni treba v tujino, niti ne daleč od doma.

NAVADNI JEGLIČ ALI TROBENTICA
... za lažje izkašljevanje

ZDRAVILNE RASTLINE

ANDREJA TOPOLOVŠEK

Navadni jeglič, ki je bolj poznan pod imenom trobentica, zraste pet do trideset centimetrov visoko. Trobentica z zlato rumenimi cvetovi raste po sončnih travnikih in grmovnatih robovih. Cveti od aprila do maja.
Korenine navadnega jegliča nabiramo v zgodnji jeseni. Sveže korenine imajo prijeten, na janež spominjajoč vonj, rahlo trpek, grenek okus. Posušene korenine so brez vonja. Cvetove pa nabiramo s cvetnimi čašami vred. Hitro in pravilno jih posušimo in hranimo v dobro zaprtih temnih kozarcih in tako obdržimo kar največ učinkovin te vsem nam znane rastline.

UPORABA

Jeglič največkrat uporabljamo za pripravo čajev.
Priprava čaja: pol čajne žlice zrezanih korenin prelijemo s skodelico mrzle vode, počasi segrejemo do vretja in pustimo stati 5–10 minut. Pijemo po 2–3 skodelice sladkanega z medom, vročega čaja na dan. Pri pripravi čaja iz cvetov in listov ravnamo enako, le da količino rastline povečamo na 2 čajni žlici.

ČAJ JEGLIČA KORISTI NAŠEMU ZDRAVJU

- **čisti kri, ledvice in sečila,**
- **prepreči ali vsaj blaži pljučnico,**
- **blagodejno vpliva pri težavah z migreno in blaži glavobol,**
- **pomaga pri nespečnosti in drgetanju udov,**
- **pospešuje odvajanje vode.**

Večinoma uporabljamo jeglič v čajnih mešanicah. Čajno mešanico pripravimo glede na težave, ki nas pestijo. V nadaljevanju vam podajamo koristne nasvete oz. recepte za pripravo različnih čajnih mešanic.

ČAJNA MEŠANICA KOT POMLADANSKA KURA ZA ČIŠČENJE KRVI

Potrebujemo:

- **1 čajna žlica svežih cvetov jegliča,**
- **1 čajna žlica svežih listov breze,**
- **1 čajna žlica sveže zeli pekoče koprive.**

Priprava: iz mešanice si 2- do 3-krat na dan pripravimo poparek in ga počasi popijemo.

ČAJNA MEŠANICA PROTI NESPEČNOSTI

Potrebujemo:

- **50 g korenine jegliča,**
- **25 g cvetov sivke, 20 g,**
- **10 g šentjanževke,**
- **15 g storžkov hmelja, 15 g,**
- **5 g korenine baldrijana.**

Priprava: zvrhano čajno žlico te mešanice rastlin poparimo s ¼ litra vrele vode in pustimo tri minute. Čaj pijemo pred spanjem po požirkih. Po potrebi sladkamo z medom.

ČAJNA MEŠANICA PRI DOLGOTRAJNEM KAŠLJU

Potrebujemo:

- **40 g korenine jegliča,**
- **20 g strtega ploda janeža,**

- **20 g strtega ploda komarčka,**
- **20 g listov lapuha.**

Priprava: iz ene čajne žlice te mešanice pripravimo zavretek in pijemo 2- do 3-krat na dan po eno skodelico čaja, sladkanega z medom. Čaj pijemo največ 4 tedne.

JEGLIČEV SIRUP

Skorajda ni jeseni, zime ali pomladi, da se ne bi spopadali s prehladi, nadležnim kašljem, ki je posledica padca odpornosti, prehlada, razdraženih dihalnih poti ... Za te težave je odličen – **sirup proti kašlju iz meda in trobentic**.

Jegličev sirup pripravimo tako, da v steklen kozarec izmenično nalagamo plast cvetov in plast sladkorja ali medu. Potem kozarec pokrijemo s krpo in postavimo na sonce. Tako pripravljeno zmes pustimo 3 tedne, da se sladkor utekočini. Precedimo čez gazo ali gosto cedilo in natočimo v steklenice ter hranimo v hladnem, temnem prostoru.

Pripravimo lahko tudi jegličevo vino, ki nam pomaga pri težavah s srcem.

JEGLIČEVO VINO

Vino si spomladi lahko pripravimo sami, in sicer dvolitrsko steklenico do vrha rahlo napolnimo s svežimi jegličevimi cvetovi in prelijemo z belim vinom. Cvetje mora biti prekrito z vinom. Steklenico pustimo rahlo zamašeno s plutovinastim zamaškom stati na soncu 14 dni. Pri težavah s srcem spijemo požirek tega vina. Srčni bolniki lahko na dan spijejo do 3 jedilne žlice tako pripravljenega vina. ■

ŠPORT

NAJBOLJŠA ATLETINJA LETA V KATEGORIJI MLAJŠIH ČLANIC

TOMAŽ LUKAN

ARHIV KLARE LUKAN

V kategoriji mlajših članic je naziv najboljše atletinje leta prejela varovanka trenerja Tevža Korenta Klara Lukan. Članica AD Mass Ljubljana, ki je v jesenskem prestopnem roku prestopila v AD Kladivar iz Celja, je prejela 319 točk. Drugo mesto je z 272 točkami osvojila Lia Apostolovski (AD Mass Ljubljana), ki je letos postavila mlajši članski državni rekord v skoku v višino, tretje mesto pa je pripadlo slovenski rekorderki v teku na 400 metrov z ovirami Agati Zupin (AK Velenje) z osvojenimi 185 točkami.

Klara Lukan je na zadnjem evropskem prvenstvu v krosu v Lizboni osvojila srebrno medaljo med mladinkami. Dosežek iz konca lanske sezone se je prav tako upošteval pri izboru za naj atletinjo leta 2020.

Šentjernejčanka, ki živi, študira in trenira v Ljubljani, je v dvoranskem delu sezone nastopila le enkrat. V teku na 3000 metrov je s časom 9:04,73 v Novem mestu postavila osebni rekord, za državnim rekordom trening partnerice in prijateljice Maruše Mišmaš Zrimšek pa je zaostala slabih sedem sekund. Po odstopu na uvodnem mitingu poletne sezone v Slovenski Bistrici v teku na 5000 metrov je že v Mariboru dokazala, da je šlo le za trenutek slabosti, saj je s časom 9:02,19 popravila državni rekord med mlajšimi članicami v teku na 3000 metrov. Že na naslednji tekmi, na Atletskem pokalu Slovenije v Ljubljani, je padel še en

državni rekord, s časom 15:59,71 pa ga je postavila v teku na 5000 metrov. V tej disciplini je lani na Švedskem postala mladinska evropska prvakinja.

S tem pa njen rekordni pohod še ni bil končan. Le nekaj dni po državnem prvenstvu za mlajše članice, kjer je osvojila trojno krono (800 m, 1500 m in 4 x 400 m), je na mitingu Atletske lige Telekom Slovenije v Ljubljani državni rekord za mlajše članice postavila še v teku na miljo. Ta zdaj znaša 4:40,02.

Sezono je končala z dvema zmagama na ekipnem prvenstvu Slovenije za člane in članice, s katerima je svojemu, zdaj že nekdanjemu klubu pomagala do ekipne zmage v ženski konkurenci. ■

KLARA LUKAN do norme za EP na 1500 m in 3000 m

TOMAŽ LUKAN

ARHIV KLARE LUKAN

Atletinja Klara Lukan je na tekmi za kvalifikacije za prvenstvo Slovenije za člane in članice v Olimpijskem centru Novo mesto, dosegla drugo normo za evropsko dvoransko prvenstvo, ki se bo odvijalo od 5. do 7. marca letos, v poljskem Torunu. V teku na 1500 m je s časom 4:15,51 (4:17) dosegla 2. mesto in zaostala le za svojo trening partnerico Marušo Mišmaš Zrimšek.

V solo teku na 3000 m, kjer je vse tekmice prehitela za skoraj minuto oz. en krog in pol, je potrdila tudi normo za evropsko dvoransko prvenstvo. ■

Pravilen odgovor križanke iz prejšnje številke je **VRHOVI DREVES**. Tokrat smo izžrebali **BRANKO PRAZNIK iz Šentjerneja**. Nagrajenka bo po pošti prejela knjižno nagrado. Rešitev tokratne križanke pričakujemo do srede, **17. marca 2021** na naslov: Uredniški odbor Šentjernejskega glasila, Občina Šentjernej, Prvomajska cesta 3 a, 8310 Šentjernej ali na e-naslovu: sentjernej@siol.net. Vsem, ki sodelujete in nam pridno pošiljate odgovore, se prav lepo zahvaljujemo.

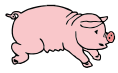

KROV LADJE
MESTNA CESTA
JEREMY IRONS
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC ROCKWELL
Občina Šentjernej
KRAJŠE PRIPOVEDNO DELO V PROZI
NAŠA DRŽAVA
POGAN, VELIKAN
POLITIČNA ALI VOJAŠKA ZVEZA DRŽAV
UGANDSKI DIKTATOR (IDI)
NOVINAR IN UREDNIK ŽERDIN
ŽUŽELKA V BLAGU
ČASOPISNI OGLAS
MUCKA
GOVOR PO PREKMURSKO
VOJAŠKA ENOTA
RDEČ GOZDNI SAD
ŽIVILSKI DELAVEC

AVTOR: MATJAŽ HLADNIK
PREMIKANJE ZRAČNIH MAS
OSUŠEN VZKLILI JEČMEN
IVO JAN
REDOVNICA
MAJHEN PAS
GL. MESTO OREGONA
STANJE BREZ ŽVOJN
KDOR VSIPA
MAMICA
SLABŠA VOLNENA ODEJA, KOCA
MODEL RENAULTA
NEKDANJI TURŠKI BOGATAŠ
PRIDELOVALEC HMELJA
GLAVNO MESTO EGIPTA
PEVKA ŽNIDARIČ
IVAN SIVEC
NICOLAS CAGE
PREČNI DROG V KOZOLCU
GRADNJA V LASTNI REŽIJI
LILY ALLEN
LAŽJA, KRATKOTRAJNA NEZAVEST
MEDVED
HITER TEK
GORSKE REŠEVALNE SANI, AKI

ALIANSA - politična ali vojaška zveza držav
GUČ - prekmurski narečni izraz za govor
INSERAT - krajša objava, obvestilo v časopisu, mali oglas

optika
OPTRIS d.o.o.
www.optikaoptris.si
e-pošta: optika.optris@siol.net
Kotarjeva cesta 8a
8310 Šentjernej
Tel.: 05 99 314 77
Mob.: 040 55 20 10
Pričakujemo vas od
ponedeljka do petka 8.30 - 18.00
in soboto 8.30 - 12.00

MEGA foto
center za fotografijo in mobilno telefonijo
Cesta oktobrskih žrtev 2, Šentjernej
A1
Paketi po enotni in ugodni ceni
A1 Net+TV M
34 99 € na mesec
Brez vezave
07 30 81 111
040 410 645
www.megafoto.si

ČEVLJARSTVO
IZDELAVA KLJUČEV
Zoran Zrnić s.p.
DELOVNI ČAS
PONEDELJEK, SREDA, PETEK
9.–12. in 14.–17.
C.O.Ž. 9, 8310 Šentjernej, tel.: 07/30 81 726

IZBRANI RECEPT MESECA

Jabolčne rezine s pudingom

Za pekač dimenzije 20 x 30 cm

SESTAVINE:

ZA KRHKO TESTO: 400 g bele pšenične moke / 1 žlička pecilnega praška / 1 ščep soli / 150 g sladkorja v prahu / 200 g masla 70 ml hladne vode / **ZA JABOLČNI NADEV:** 1,5 kg jabolk / 35 g vaniljevega sladkorja / 1 žlička mletega cimeta / sok 1/2 limone **ZA PUDING:** 2 vaniljeva pudinga / 1 l mleka / 7 žlic sladkorja

POSTOPEK PRIPRAVE:

1. V večji posodi zmešamo moko skupaj s pecilnim praškom in soljo. Dodamo sladkor in na kocke narezano maslo sobne temperature ter med gnetenjem prilivamo hladno vodo. **2.** 2/3 zgnetenega testa s prsti potlačimo na dno pekača, ki ga predhodno premažemo z maslom. Ostalo testo damo v hladilnik. **3.** Jabolka operemo, olupimo in narežemo na kocke. Stresemo jih v večjo posodo, dodamo vaniljev sladkor, cimet, limonin sok in dušimo toliko časa, da se jabolka zmehčajo. Nekje 5–10 minut, odvisno od jabolk. Zmehčana jabolka damo na cedilo, da odteče odvečen sok in ohladimo (jaz sem jabolka naribala, potresla z sladkorjem, ožela in stresla v pekač). **4.** Ohlajena jabolka stresemo v pekač in poravnamo. **5.** Nato se lotimo pudinga, ki ga pripravimo po navodilih na hrbtni strani vrečke. Medtem ko čakamo, da mleko zavre, zmešamo dve vrečki vaniljevega pudinga s sedmimi žlicami sladkorja ter sedmimi žlicami mleka. Zmes dobro razmešamo, da nima grudic. Ko mleko zavre, ga odstavimo s štedilnika ter vanj, ob stalnem mešanju z metlico, vlijemo puding. Puding damo še za 2–3 minute na štedilnik in pri tem ves čas mešamo. **6.** Mlačen puding vlijemo v pekač po vrhu jabolk. **7.** Testo, ki smo ga prej postavili v hladilnik, sedaj nadrobimo po vrhu pudinga. **8.** Pečemo na 180 °C približno 50–55 minut, da se nadrobljeno testo obarva zlatorjavo. **9.** Ohlajeno narežemo, posujemo s sladkorjem in postrežemo.

Dober tek!

Po receptu avtorice Leaneen je recept preizkusila Darija Kovačič.

VICI

Glavnik

»Uf, kako sem besen!« potoži Gorenjec svojemu sosedu.
» Kuga pa je blo?« ga začuden vpraša sosed.
»Na glavniku se mi je odlomil en zob,« mu odgovori.
»Zaradi enega zoba boš kupoval nov glavnik,« se mu smeje sosed.
»Moram, bil je zadnji.«

Ananas

V šoli učiteljica da učencem nalogo, da napišejo spis, v katerem mora biti beseda ananas. Vsi učenci so pisali o sladkem sadežu ananas le Janezek je napisal:
»Pri nas očka dobi plačo 15. v mesecu, gre v gostilno, a na nas čisto pozabi.«

Denar in pamet

Jože je vprašal Milana: »Na mizi ležita pamet in kovček denarja. Kaj bi vzel?«
»Pamet!« je odgovoril Milan.
»Jaz pa denar!« se je oglasil Jože.
»Zakaj pa denar?«
»Zato ker ljudje vedno vzamejo tisto, kar potrebujejo!«

RIŠE: Darinko Ruden

ALI POZNATE SVOJO OBČINO?

V prejšnji številki glasila smo vas spraševali, kaj je na objavljeni fotografiji. Za pravilen odgovor, da je na posneti fotografiji **preša v vinski gorici Hrvaška gora**, se zahvaljujemo **SLAVKI PIRNAR iz Kostanjevice na Krki**. Nagrajenka bo po pošti prejela Turistični vodnik po Dolenjski.

TOKRAT VAS SPRAŠUJEMO, KJE JE BILA POSNETA FOTOGRAFIJA. Vaše odgovore pričakujemo do srede, **17. marca 2021**, na naslovu: Uredniški odbor Šentjernejskega glasila, Občina Šentjernej, Prvomajska cesta 3 a, 8310 Šentjernej ali na e-naslovu: sentjernej@siol.net.

PREGOVORI ZA FEBRUAR

Če je svečnica (2. 2.) preveč moče dobila, bo zemlja med letom malo pila. / Če je svečnica zelena, velika noč bo zasnežena. / Do svečnice mlaska, po svečnici praska. / Če je na Blaževo (3. 2.) oblačno, bo na Jurjevo privlačno. / Če kaplja od sveče prej kot od strehe kane, huda zima še nori in kakih 27 dni ostane. / Kolikor na svečnico škrjanec žvrgoli, toliko ga po svečnici slišati ni. / Če na svečnico sonce na jasnem vzhaja, lisica še v brlog zahaja. / Če o svečnici burje ni, malega travna rada znori. / Se Polona (9. 2.) v soncu odtaja, v mokrem poletju gob preostaja. / Če se na svečnico jasno zdani, zima še dolgo trpi. / Če jazbec pred luknjo na soncu je zdaj, gre za štiri tedne rad nazaj. / Če svečana mačka na soncu leži, v sušcu spet rada na peč priteži. / Če je svečana pretoplo, bomo malega travna radi za pečjo. / Svečanski Valentin (14. 2.) prinese ključ od korenin. / Ako je pretoplo svečana, bo malega travna počivala brana, ako pa je mraz, se poti obraz / Če je februarja pretoplo, bomo v aprilu za pečjo.

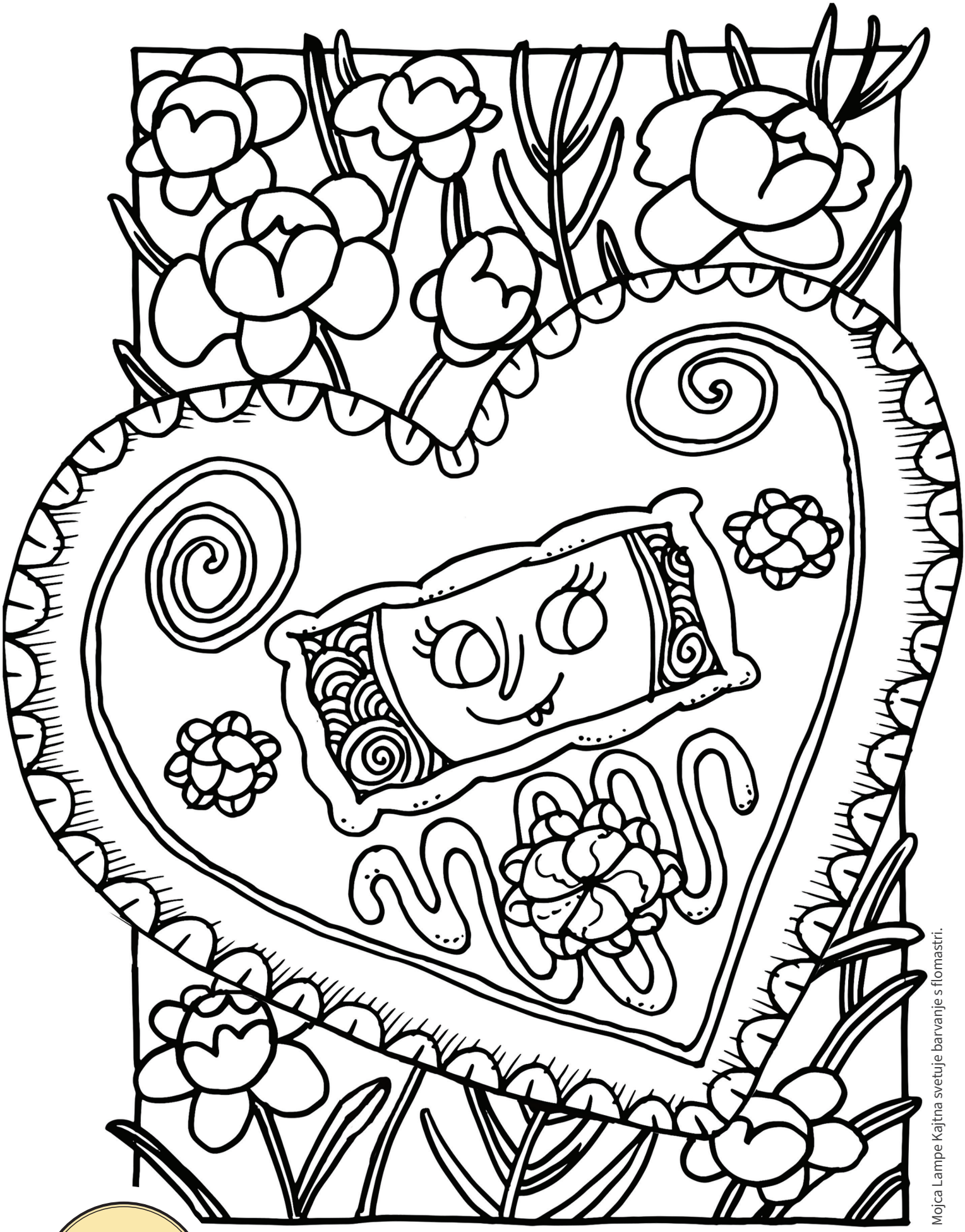

Mojca Lampe Kajtna svetuje barvanje s flomastri.

POBARVANKA ZA NAJMLAJŠE

RIŠE:
Mojca Lampe Kajtna